

Spis treści

1. WSTĘP	4
1.1. Podstawa formalna i prawna	4
1.2. Struktura programu	4
1.3. Metoda tworzenia programu	7
1.4. Zawartość dokumentu „Program ochrony środowiska”	7
2. DZIAŁANIA STRATEGICZNE DO ROKU 2012	8
2.1. Hierarchia problemów środowiskowych miasta Mielca	9
2.2. Ochrona i poprawa jakości środowiska	10
2.2.1. Ochrona jakości wód i kształtowanie stosunków wodnych	10
2.2.2. Gospodarka odpadami	14
2.2.3. Hałas	15
2.2.4. Promieniowanie elektromagnetyczne	16
2.2.5. Bezpieczeństwo chemiczne i ekologiczne	17
2.2.6. Powietrze	19
2.2.7. Ochrona przyrody, krajobrazu i różnorodności biologicznej	21
2.3. Racjonalne użytkowanie zasobów środowiska	24
2.3.1. Przemysł	24
2.3.2. Ochrona gleb i powierzchni ziemi	26
2.3.3. Surowce mineralne	28
2.3.4. Lasy	28
2.4. Współpraca z sąsiednimi jednostkami samorządowymi	29
2.5. Edukacja ekologiczna. Dostęp do informacji i poszerzenie dialogu społecznego	30
3. PROGRAM OPERACYJNY NA LATA 2005-2008	34
4. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA	44
4.1. Wprowadzenie	44
4.2. Instrumenty realizacji programu	44
4.2.1. Instrumenty prawne	44
4.2.2. Instrumenty finansowe	48
4.2.3. Instrumenty społeczne	49
4.2.4. Instrumenty strukturalne	50
4.3. Upowszechnianie informacji o środowisku	51
4.4. Organizacja zarządzania środowiskiem oraz zarządzania programem ochrony środowiska	52
4.5. Monitoring wdrażania programu	55
5. ANALIZA MOŻLIWOŚCI MIASTA W ZAKRESIE WEWNĘTRZNEGO I ZEWNĘTRZNEGO FINANSOWANIA ZADAŃ W DZIEDZINIE OCHRONY ŚRODOWISKA	66
5.1. Możliwości wewnętrznego finansowania zadań z zakresu ochrony środowiska	66
5.1.1. Analiza budżetu miasta Mielca	66
5.1.2. Analiza wskaźnikowa zdolności kredytowej jednostki administracyjnej	67

5.2.	Ocena wydatków z Miejskiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	69
5.3.	Zewnętrzne źródła finansowania zadań z zakresu ochrony środowiska	70
5.4.	Analiza ekonomiczno-finansowa wykonalności programu wraz ze strukturą jego finansowania	73
5.4.1.	Struktura finansowania realizacji programu	73
5.4.2.	Koszty realizacji przedsięwzięć w latach 2005-2008	74
5.4.3.	Poziom wydatków z budżetu miasta w latach 2004-2012	74
5.4.4.	Analiza zdolności kredytowej budżetu miasta na lata 2005-2012	75
5.4.4.1.	Dochody budżetowe 2005-2012	75
5.4.4.2.	Wydatki budżetowe 2005-2012	75
5.4.4.3.	Analiza możliwości zadłużenia budżetu w latach 2005-2010	78
5.4.5.	Analiza wykonalności programu z punktu widzenia budżetu miasta	80
	LITERATURA	81
	STRESZCZENIE	85
	WYKAZ ZASTOSOWANYCH TERMINÓW I SKRÓTÓW	87

Spis tablic

Tablica 3.1.	Zadania programu operacyjnego w strukturze celów i priorytetów ochrony w zakresie środowiska realizowane przez miasto Mielec w latach 2005-2012	37
Tablica 3.2.	Lista zadań inwestycyjnych z zakresu ochrony środowiska planowanych do realizacji przez przedsiębiorstwa na terenie Mielca w latach 2005-2012.....	42
Tablica 4.1.	Wskaźniki przyjęte w programie ochrony środowiska dla miasta Mielca	57
Tablica 4.2.	Harmonogram wdrażania „Programu ochrony środowiska dla miasta Mielca”	65
Tablica 5.1.	Syntetyczne zestawienie źródeł dochodów i wydatków budżetowych miasta Mielca w latach 2002 – 2004, [zł]	66
Tablica 5.2.	Dynamika zmian głównych pozycji budżetowych miasta Mielca w latach 2002 - 2004	67
Tablica 5.3.	Wskaźniki finansowe dla oceny zdolności kredytowej miasta Mielca	68
Tablica 5.4.	Wykonanie MFOŚiGW w latach 2001-2003 i plan na rok 2004, [zł].....	69
Tablica 5.5.	Udział poszczególnych wydatków w budżecie MFOŚiGW w latach 2001-2003 i w planie na rok 2004, [%].....	70
Tablica 5.6.	Harmonogram wraz z źródłami finansowania „Programu ochrony środowiska miasta Mielca” w latach 2005-2012, [tys. zł]	73
Tablica 5.7.	Nakłady na realizację programu w latach 2005-2012, [tys. zł]	74
Tablica 5.8.	Nakłady na realizację programu w latach 2005-2008, [zł].....	74
Tablica 5.9.	Prognoza budżetu miasta Mielca na lata 2004 - 2012, [zł].....	76
Tablica 5.10.	Prognozowane wskaźniki wzrostu PKB oraz cen	77
Tablica 5.11.	Limity zadłużenia dla miasta Mielca na lata 2004 – 2010, [zł]*	77
Tablica 5.12.	Prognoza wskaźników finansowych miasta na lata 2004-2010.....	79
Tablica 5.13.	Zestawienie planu i prognozy wydatków na ochronę środowiska z budżetu miasta z wydatkami wynikającymi z programu, [zł]	80

Spis rysunków

Rys. 1.1.	Relacje programu ochrony środowiska dla miasta Mielca do innych dokumentów.....	6
Rys. 4.1.	Schemat zarządzania programem ochrony środowiska	54

Spis załączników

Załącznik Nr 1 -	Diagnoza stanu środowiska
Załącznik Nr 2 -	Uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne realizacji programu oraz długoterminowe kierunki działań
Załącznik Nr 3 -	Sprawozdanie z konsultacji społecznych

1. WSTĘP

1.1. Podstawa formalna i prawna

Podstawą formalną wykonania dokumentacji jest umowa nr IM 342/01/200/2004 (nr pracy w GIG 426 2012 4-321) zawarta w dniu 13.04.2004 r. pomiędzy Gminą Miejską Mielec i Głównym Instytutem Górnictwa w Katowicach. Przedmiotem zamówienia było wykonanie „**Programu ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami dla miasta Mielca**”

Podstawę prawną stanowi ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. Nr 62, poz. 627, z późniejszymi zmianami).

1.2. Struktura programu

Struktura programu oparta jest głównie o zapisy w trzech dokumentach:

➤ **ustawa *Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 roku*.**

Definiuje ono ogólne wymagania w odniesieniu do programów ochrony środowiska opracowywanych dla potrzeb województw, powiatów i gmin. Zgodnie z ustawą (art. 14 ust.1), program ochrony środowiska, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:

- cele ekologiczne,
 - priorytety ekologiczne,
 - rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.
- ***Polityka ekologiczna państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010***, dostosowana do wymagań ustawy *Prawo ochrony środowiska*.

Zgodnie z zapisami tego dokumentu program winien definiować cele średniookresowe (dla okresu 8-letniego) i zadania na okres najbliższych czterech lat oraz określać system monitorowania realizacji programu i nakłady finansowe na jego wdrożenie.

Cele i zadania powinny mieścić się w następujących obszarach tematycznych:

- cele i zadania o charakterze systemowym,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii,
- środowisko i zdrowie, dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego,
- przeciwdziałanie zmianom klimatu,

Zagadnienia te pogrupowano w niniejszym programie w sposób odpowiadający specyficznym uwarunkowaniom miasta Mielca.

➤ ***Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym.***

Dokument ten precyzuje sposób i zakres uwzględniania polityki ekologicznej państwa w programach ochrony środowiska oraz wskazówki co do zawartości programów.

W gminnym programie ochrony środowiska powinny być uwzględnione:

- zadania własne gminy, tzn. te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy,
- zadania koordynowane, tzn. finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie gminy, ale podległych bezpośrednio organom powiatowym, wojewódzkim lub centralnym.

W programie uwzględniono również zapisy ustawy *Prawo ochrony środowiska* wskazujące, że program ochrony środowiska przyjmuje się na 4 lata, a Prezydent Miasta zobowiązany jest do sporządzania co 2 lata raportów o wykonaniu programu i przedstawiania ich Radzie Miejskiej.

Mając powyższe na uwadze, w programie zawarto:

- cele ekologiczne średniookresowe do 2012 roku wraz z kierunkami działań, ujęte w blokach tematycznych; cele ekologiczne zostały poprzedzone krótką charakterystyką stanu istniejącego,
- zadania do realizacji w latach 2005 - 2008, tzw. plan operacyjny, z uwzględnieniem wskazówek zawartych powyżej,
- monitoring realizacji programu,
- aspekty finansowe wdrażania programu.

Zawartość niniejszego programu osadzona jest w celach i priorytetach sformułowanych w „Strategii rozwoju gminy miejskiej Mielec na lata 2000-2006”, zgodnie z którą „Nadrzędnym celem rozwoju miasta Mielca będzie umacnianie jego funkcji subregionalnego centrum oraz zapewnienie mieszkańcom wzrostu poziomu życia z poszanowaniem środowiska naturalnego”. W „Strategii” zdefiniowano trzy cele strategiczne, które przedstawiają się następująco:

- rozwój zasobów ludzkich,
- rozbudowa infrastruktury, ochrona środowiska i zagospodarowanie przestrzenne,
- rozwój gospodarczy i promocja atrakcyjności inwestycyjnej.

Zgodne ze „Strategią” poszczególne zadania realizujące cele strategiczne zawarto w "Programie operacyjnym rozwoju Mielca na lata 2002-2006".

Obecnie opracowany został "Wieloletni Program Inwestycyjny na lata 2004-2008", w którym wyodrębniono pięć programów oraz zadania w ramach poszczególnych programów (załącznik nr 2 do POŚ). Wieloletni Program Inwestycyjny (WPI) miasta Mielca ma charakter „kroczący”, co oznacza, że co roku dane w nim zawarte będą aktualizowane lub uzupełniane.

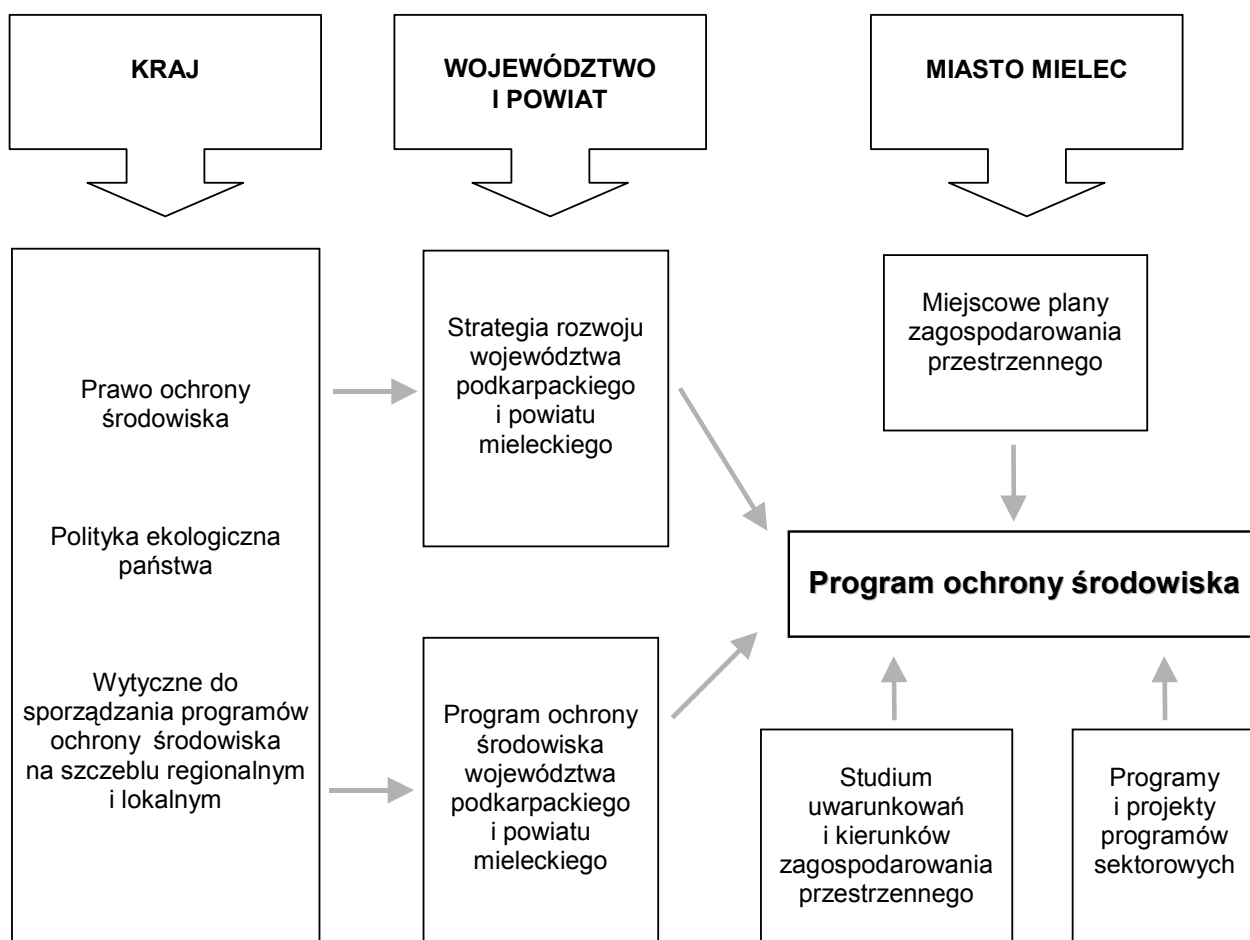
Niniejszy program (POŚ) ma formułę otwartą co oznacza, że w przypadku zmiany wymagań prawnych, pojawiania się nowych problemów, bądź niewykonania niektórych przedsięwzięć w terminach przewidzianych w tym programie, dokument opracowany w 2004 roku będzie cyklicznie (co 4 lata) aktualizowany. Program ochrony środowiska miasta Mielca pozostaje w ścisłej relacji z:

- „II Polityką Ekologiczną Państwa”,
- „Polska 2025 - długookresową strategią trwałego i zrównoważonego rozwoju”,
- „Założeńiami polityki energetycznej Polski do 2020 r.”,
- „Polityką leśną państwa”,
- „Narodowym programem przygotowania do członkostwa w Unii Europejskiej”,

- „Narodowym planem rozwoju 2004-2006”,
- „Programem ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego”,
- „Strategią rozwoju województwa podkarpackiego”,
- „Programem ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla powiatu mieleckiego”,
- „Strategią rozwoju powiatu mieleckiego”,
- „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Mielca” (2000 r.) oraz planami zagospodarowania przestrzennego obowiązującymi na terenie miasta,
- istniejącymi lub przygotowywanymi dla terenu miasta Mielca programami: inwestycyjnym, operacyjnym programem rozwoju, sektorowymi - w zakresie transportu, gospodarki wodno-ściekowej, ciepłownictwa, bezpieczeństwa oraz projektami nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Z powyższych dokumentów wynikają główne kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego omawianego obszaru i związane z nimi kierunki presji na środowisko. Relacje programu ochrony środowiska miasta Mielca do innych opracowań strategicznych, programowych i planistycznych przedstawiono na rys. 1.1.

Rys. 1.1. Relacje programu ochrony środowiska dla miasta Mielca do innych dokumentów

1.3. Metoda tworzenia programu

Zgodnie z wymaganiami ustawy *Prawo ochrony środowiska* i „Wytycznymi do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”, duży nacisk położono na proces opracowania programu i na elastyczność jego treści.

Generalną zasadą procesu było włączanie społeczności miasta w przygotowanie programu, jak również będzie angażowanie jej w jego wdrażanie. Dlatego już w początkowych etapach prac nad programem zwrócono szczególną uwagę na wymianę informacji i konsultacje pomiędzy przedstawicielami instytucji/organizacji włączonych w zagadnienia ochrony środowiska i rozwoju społeczno-gospodarczego miasta. W procesie tym wykorzystano takie narzędzia jak:

- warsztaty robocze,
- ankiety,
- bieżące konsultacje ze specjalistami.

Nadzór nad przebiegiem prac prowadził Wydział Inżynierii Miejskiej i Gospodarki Lokalowej Urzędu Miejskiego w Mielcu.

Projekt programu zostanie skierowany do zaopiniowania przez Starostę Powiatu Mieleckiego i Marszałka Województwa Podkarpackiego. Końcowym etapem proceduralnym, kończącym prace nad programem będzie przyjęcie programu przez Radę Miejską w formie uchwały.

1.4. Zawartość dokumentu „Program ochrony środowiska”

Jak wspomniano wyżej, konstrukcja programu nawiązuje do schematu dokumentu „Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010” z uwzględnieniem realiów miasta Mielca. Oprócz niniejszego rozdziału, program zawiera:

Rozdział 2. Działania strategiczne do roku 2012

Działania te zostały ujęte w czterech obszarach tematycznych:

- cele i priorytety w zakresie ochrony i poprawy jakości środowiska. Obejmują one: kształtowanie stosunków wodnych i ochronę jakości wód, ochronę przed hałasem, ochronę przed promieniowaniem elektromagnetycznym, minimalizację zagrożenia awariami przemysłowymi, awariami infrastruktury komunalnej, transportem materiałów niebezpiecznych oraz ekstremalnymi zjawiskami klimatycznymi, zapewnienie jakości powietrza i ochronę przyrody, krajobrazu oraz kształtowanie zieleni urządzonej,
- cele i priorytety w zakresie racjonalnego użytkowania zasobów środowiska. Obejmują one: zapewnienie efektywnego wykorzystania wody, surowców i energii w sektorze gospodarczym i komunalnym, ochronę gleb i powierzchni ziemi, surowców mineralnych i lasów,
- cele i priorytety w zakresie współpracy z sąsiednimi miastami. Obejmują one: współpracę z innymi miastami w zakresie zadań ponadlokalnych, szczególnie dotyczących ochrony środowiska,
- cele i priorytety w zakresie edukacji i dialogu społecznego. Obejmują one: problemy edukacji ekologicznej i zarządzania środowiskiem.

Poszczególne zagadnienia zostały zaprezentowane na tle opisu stanu wyjściowego i najważniejszych uwarunkowań prawnych.

Rozdział 3. Program operacyjny na lata 2005-2008

Rozdział ten zawiera listę przedsięwzięć na okres najbliższych czterech lat, z podaniem kosztów i źródeł finansowania, rodzaju przedsięwzięcia (własne, koordynowane, wspierane) oraz instytucji odpowiedzialnych za realizację przedsięwzięcia. Dla każdego przedsięwzięcia określono także szacunkowe koszty ewentualnej jego kontynuacji w latach 2009-2012.

Rozdział 4. Zarządzanie programem ochrony środowiska

W rozdziale tym rozwinięto opis zasad zarządzania programem na tle instrumentów zarządzania środowiskiem i harmonogram realizacji wdrażania programu. Przedstawiono także propozycję wskaźników służących ocenie efektywności wdrażania programu.

Rozdział 5. Aspekty finansowe wdrażania programu

W rozdziale tym oszacowano ramy finansowe realizacji programu ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć realizowanych w latach 2005-2008 oraz udział poszczególnych źródeł finansowania.

Integralną częścią Programu ochrony Środowiska jest **Plan Gospodarki Odpadami dla miasta Mielca** oraz **załączniki**:

1. Diagnoza stanu środowiska
2. Uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne realizacji programu oraz długoterminowe kierunki działań
3. Sprawozdanie z konsultacji społecznych

2. DZIAŁANIA STRATEGICZNE DO ROKU 2012

Poniższe propozycje celów i priorytetów środowiskowych, stanowiące w znacznej mierze kontynuację i rozwinięcie dotychczasowych kierunków działań realizowanych w Mielcu, odnoszą się do różnych dziedzin życia miasta i zakresem tematycznym wykraczają poza potocznie rozumianą „ochronę środowiska”. Przedstawiono je w czterech obszarach, przenikających się wzajemnie aspektów, a mianowicie:

- ochrony i poprawy jakości środowiska,
- racjonalnego użytkowania zasobów środowiska,
- współpracy z sąsiednimi miastami,
- edukacji i dialogu społecznego.

Zakłada się, że wszystkie przedstawione poniżej cele i kierunki działań będą obowiązywać nie tylko w perspektywie najbliższych 4 lat, ale także w latach 2009-2012.

2.1. Hierarchia problemów środowiskowych miasta Mielca

Większość problemów środowiskowych Mielca jest naturalną konsekwencją znacznego zagęszczenia sieci osadniczej i transportowej, a część z nich wynika z działalności przemysłowej. W świetle analizy dostępnych, z istniejącego systemu monitorowania stanu środowiska, danych monitoringowych, opracowań specjalistycznych związanych ze stanem środowiska Mielca, dokumentów strategicznych różnego szczebla (załączniki nr 1 i 2) oraz wyników konsultacji społecznych (załącznik nr 3) do najważniejszych problemów środowiskowych miasta zaliczyć należy:

- zanieczyszczenie wód powierzchniowych,
- zagrożenie hałasem komunikacyjnym,

a w dalszej kolejności:

- gospodarka odpadami,
- zanieczyszczenie powietrza związane głównie z niską emisją ze źródeł komunikacyjnych i stacjonarnych (lokalnie bardzo istotne),
- bezpieczeństwo ekologiczne.

Zasadnicze zmniejszenie obciążenia wód powierzchniowych ściekami bytowymi może nastąpić w perspektywie 4 lat, w wyniku wdrożenia kompleksowego programu porządkowania gospodarki wodno-ściekowej. Długookresowych działań będzie natomiast wymagać zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i poprawy klimatu akustycznego. Należy przewidywać, że zasadnicza poprawa klimatu akustycznego może nastąpić w perspektywie długoterminowej (do roku 2020), natomiast odczuwalne efekty osiągalne będą w perspektywie 8-letniej, przy czym wymagać to będzie systemowych działań w zakresie polityki transportowej – zarówno inwestycyjnych, jak organizacyjnych. Do spraw, których rozwiązanie wymaga dalszych, planowych działań należą także:

- zagrożenia związane z nie do końca rozwiązany problemem zagospodarowania odpadów (problematyka ta jest przedmiotem oddzielnego dokumentu – Planu Gospodarki Odpadami),
- problemy bezpieczeństwa chemicznego i zagrożenia związane z ekstremalnymi zjawiskami atmosferycznymi,
- likwidacja niskiej emisji.

Do problemów obecnie postrzeganych jako mniej istotne, lecz wymagających stałej uwagi należą zagrożenia związane z promieniowaniem elektromagnetycznym niejonizującym.

Poszczególnych problemów związanych z jakością środowiska nie można rozpatrywać oddzielnie, chociażby z tego względu, że na jakość życia mieszkańców wpływa równocześnie wiele czynników środowiska. Z drugiej strony dane przedsięwzięcie może przynieść pozytywne efekty w odniesieniu do kilku czynników środowiska równocześnie. Dlatego wszelka hierarchizacja problemów środowiskowych i związanych z nimi kierunków działań wymaga znacznej ostrożności. Jednakże, bez ryzyka popełnienia dużego błędu, można założyć, że działania porządkujące gospodarkę wodno-ściekową i gospodarkę odpadami oraz działania sprzyjające zmniejszeniu uciążliwości akustycznych mogą przynieść największy pozytywny wpływ na jakość życia mieszkańców miasta. Z tego względu powinny one mieć priorytet w perspektywie najbliższych 8 lat. Równocześnie pamiętać należy, że równie szeroki zasięg pozytywnych skutków mogą mieć działania związane z edukacją ekologiczną i zarządzaniem środowiskowym. Również ciągłość przestrzeni przyrodniczej będzie - w miarę zmniejszania uciążliwości środowiskowych oraz

oczekiwanego wzrostu materialnego poziomu życia – pozytywnie postrzegana przez mieszkańców Mielca.

Mając powyższe na uwadze, w niniejszym programie przyjmuje się, że niezależnie od możliwości finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska, w nadchodzących latach niezbędne będzie położenie szczególnego nacisku na przedsięwzięcia mające na celu eliminację zanieczyszczeń wód powierzchniowych, ochronę przed hałasem komunikacyjnym oraz porządkowanie gospodarki odpadami. Bardzo ważne będą również systemowe działania w zakresie edukacji oraz doskonalenia zarządzania środowiskiem, w tym m.in. uspołecznienia procedur dotyczących procesów decyzyjnych i planowania w zakresie ochrony środowiska. Nie wolno również tracić z pola widzenia tych aspektów polityki przestrzennej miasta, które zadecydują o możliwości odtworzenia ciągłości przestrzeni przyrodniczej.

2.2. Ochrona i poprawa jakości środowiska

2.2.1. Ochrona jakości wód i kształtowanie stosunków wodnych

Stan istniejący

Wody powierzchniowe

Przeważająca część obszaru miasta należy do zlewni Wisłoki. Jedyne północno-wschodnia część obszaru miasta należy do zlewni Babulówki – prawobrzeżnego dopływu Wisły. Głównym ciekim wodnym na obszarze Mielca jest rzeka Wisłoka, zasilana z terenów zachodniej części Mielca przez Rów Złotnicko-Berdechowski, Rów Złotnicko-Mielecki oraz wiele innych, drobniejszych cieków. Przez północno-wschodnią część miasta przepływają niewielkie cieki – dopływy Rowu Potok zasilające Babulówkę.

W północno-wschodniej części miasta, na osiedlu Cyranka znajduje się kompleks stawów rybnych – „Stawy Cyranowskie”. Na terenie osiedla Rzochów znajduje się zbiornik wodny po wyrobisku kruszywa.

Jakość wód w Wisłoce jest niezadowolająca. Charakter zanieczyszczeń Wisłoki wskazuje na nadmierny dopływ do jej wód substancji biogenych, w tym zawartych wrzucanych doń ściekach komunalnych, powodujący eutrofizację wód i ich skażenie sanitarne. W ostatnich latach nie obserwuje się tendencji do poprawy stanu rzeczy. Źródła zanieczyszczeń decydujące o klasyfikacji wód znajdują się powyżej miasta Mielca. Jednakże poniżej miasta bezwzględne wartości poszczególnych zanieczyszczeń – w tym bakteriologiczne oraz hydrobiologiczne – są wyższe, niż powyżej miasta. Przykładowo, zgodnie z danymi WIOŚ, w 2003 roku maksymalne zanieczyszczenie mikrobiologiczne (czyli minimalne miano coli) wynosiło powyżej Mielca 0,2; natomiast poniżej Mielca – 0,009 (im wyższe miano tym lepsza jakość wody); z kolei w dolnym biegu Wisłoki wartości zanieczyszczeń ulegały obniżeniu. Należy stąd wnioskować, że dla radykalnej poprawy jakości wód Wisłoki niezbędne jest m.in. rozwiązanie problemów gospodarki ściekowej miasta Mielca.

Jakość wód Potoku Rów jest niezadowolająca, a niekorzystne tendencje zmian ich jakości uległy w ostatnich latach pogłębieniu. Ciek ten stanowi główne źródło zanieczyszczeń Babulówki.

Wody podziemne

Jakość wód GZWP nr 425 na obszarze Mielca objęta jest monitoringiem państwowym (punkt nr 84 wg PIG). W ostatnich latach (dane monitoringowe WIOŚ w Rzeszowie 2002, 2003 r.) wody utrzymywały II klasę jakości (III klasa jakości odpowiadała jedynie zawartość żelaza). O zaliczeniu wód monitorowanych w punkcie nr 84 do II klasy decydowała podwyższona zawartość manganu, fosforanów, podwyższona twardość oraz obniżone pH. Można przyjąć ze znacznym prawdopodobieństwem, że podwyższona zawartość fosforanów ma przyczyny antropogeniczne – w związku z niewystarczającą izolacją poziomów wodonośnych od powierzchni terenu. Jakość wód podziemnych oznacza, że są to wody dobrej jakości i jako woda do picia wymaga jedynie prostego uzdatniania metodami fizycznymi.

Zaopatrzenie miasta w wodę

Głównym źródłem zaopatrzenia miasta w wodę są dwa ujęcia powierzchniowe na rzece Wisłoce a mianowicie:

- ujęcie podstawowe „brzegowe”, zlokalizowane na prawym brzegu rzeki w km 21+525 z progiem piętrzącym o wydajności $Q = 26\ 000,00\ \text{m}^3/\text{d}$;
- ujęcie awaryjne „lewarowe”, zlokalizowane na prawym brzegu rzeki Wisłoki, składające się z dwóch czerpni: czerpnia „S1” w km 21+550 i czerpnia „S2” w km 21+575, o sumarycznej wydajności $32\ 000,00\ \text{m}^3/\text{d}$.

Ujęcie powierzchniowe „podstawowe” posiada zatwierdzone decyzją Urzędu Wojewódzkiego L. dz. OŚ-III-3-6210/8/98 z dnia 31.12.1998 r., strefy ochrony sanitarnej: bezpośrednią, wewnętrzną ochrony pośredniej i zewnętrzną ochrony pośredniej. Woda z ujęcia powierzchniowego uzdatniana jest na stacji uzdatniania wody zlokalizowanej przy ulicy Wolności o wydajności $Q = 32\ 000,00\ \text{m}^3/\text{d}$. Ujęcie „podstawowe”, jak i stacja uzdatniania pokrywają potrzeby na wodę do celów bytowo-gospodarczych i odbiorców przemysłowych podłączonych do sieci miejskiej.

Aktualnie prowadzone są prace związane z wykorzystaniem ujęcia na rzece Wisłoce, do zaopatrzenia w wodę dodatkowych odbiorców przemysłowych.

Pozostała część miasta tj. tereny SSE „EURO-PARK Mielec” i rejon ul. Pogodnej i ul. Spokojnej zasilane są w wodę z ujęcia głębinowego zlokalizowanego poza miastem w miejscowości Szydłowiec. Jest to ujęcie zakładowe, składające się z 12 studni głębinowych (zasoby zatwierdzone przez Głównego Geologa Kraju o wydajności $Q = 680,00\ \text{m}^3/\text{h}$), stacji uzdatniania wody i rurociągu tłocznego dosyłowego. Woda z tego ujęcia może, w sytuacjach awaryjnych, zasilać w wodę sieć miejską ponieważ istnieje połączenie obu tych sieci.

Z miejskiej sieci wodociągowej zasilane w wodę jest miasto oraz wieś Złotniki. Tereny mieszkaniowe w całości posiadają sieć wodociagową za wyjątkiem części osiedla Cyranka. Z sieci wodociągowej, według danych statystyki publicznej za 2002 rok, korzysta 92,3 % mieszkańców miasta. Sieci magistralne w obrębie niektórych terenów zainwestowania miejskiego wymagają remontów i modernizacji. Na terenie miasta znajdują się studnie wiercone, które mają służyć do zaopatrzenia w wodę w przypadkach awaryjnych.

Zużycie wody w gospodarstwach domowych w ostatnich latach systematycznie spadało. W roku 2002 wynosiło $2\ 368,0\ \text{dam}^3$ (tj. $38,4\ \text{m}^3/\text{mieszkańca}$ miasta).

Oczyszczanie ścieków na terenie miasta

Do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest około 87,1 % mieszkańców miasta. Łączna długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej i ogólnospławnej wynosi 106,9 km (stan na 12.2003 r.).

Na terenie miasta działają 3 oczyszczalnie ścieków:

Oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna przy ul. J. Kilińskiego

Zarządcą oczyszczalni jest MPGK Sp. z o. o w Mielcu. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna o przepustowości 2 400,00 m³/d. Do oczyszczalni tej dopływają ścieki komunalne z północno-zachodniej części miasta oraz z gminy Złotniki, tj. około 5 000,00 m³/d ścieków, z tego pełnemu oczyszczaniu mechaniczno-biologicznemu poddawane jest 2 400,00 m³/d ścieków, a pozostała część nie oczyszczona kierowana jest do Wisłoki.

Sytuacja ulegnie zasadniczej poprawie dopiero po planowanej modernizacji i rozbudowie oczyszczalni. Oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna zostanie zmodernizowana i rozbudowana do przepustowości 86 000 RLM; technologia oczyszczania oparta będzie o wielofazowy proces osadu czynnego z drobnopęcherzykowym napowietrzaniem ścieków. Inwestycji tej towarzyszyć będzie rozbudowa systemu kolektorów kanalizacyjnych o 12 500 m.

Po wdrożeniu tej inwestycji liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej wyniesie 98 % mieszkańców Mielca, a ponadto mieszkańcy gmin: Tuszów, Przecław i gminy wiejskiej Mielec. W układzie docelowym ścieki odbierane będą z całego obszaru miasta Mielca z sektora komunalnego i przemysłowego z wyjątkiem Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Zgodnie ze studium wykonalności opracowanym w 2002 roku, docelowa przepustowość hydrauliczna po roku 2010 wyniesie 9 000 m³/dobę, a przy uwzględnieniu rezerwy na wody infiltracyjne i popłuczne, ścieki dowożone, wody opadowe z kanalizacji ogólnospławnej oraz na ścieki pochodzące z gmin, sukcesywnie przyłączanych do sieci kanalizacyjnej przepustowość sięgnie 14 000 m³/dobę.

Realizacja projektu wpłynie na poprawę jakości wód rzeki Wisłoki, a ponadto pozwoli na zmniejszenie zagrożenia dla zasobów GZWP nr 425. Po realizacji inwestycji wszystkie ścieki odprowadzane z terenu Mielca będą oczyszczane w stopniu gwarantującym osiągnięcie wymagań prawa polskiego i dyrektyw UE.

Oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna przy ul. Wojska Polskiego

Zarządcą oczyszczalni jest EURO-EKO Sp. z o. o. w Mielcu. Oczyszczalnia obsługuje wschodnią część miasta (zlewnia Babulówki), skąd przyjmuje ścieki sanitarne oraz ścieki sanitarne i technologiczne ze Specjalnej Strefy Ekonomicznej „EURO-PARK Mielec”. Ścieki odprowadzane są do kanalizacji miejskiej. Zdolność przerobowa oczyszczalni jest następująca:

- oczyszczania ścieków sanitarnych - 30 000 Mg/rok,
- oczyszczania ścieków przemysłowych - 12 950 Mg/rok,
- regeneracji zużytych emulsji olejowych - 300 Mg/rok.

Oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna przy ul. Raławickiej

Zarządcą oczyszczalni jest Zakład Mleczarski w Mielcu. Rolnicza Spółdzielnia Mleczarska ROLMLECZ. Oczyszczalnia odbiera ścieki z terenu mleczarni: technologiczne (90 %) i sanitarne (10 %). Bezpośrednim odbiornikiem ścieków jest kanalizacja miejska. Maksymalna przepustowość oczyszczalni wynosi 300 m³/d, natomiast jej rzeczywiste obciążenie – 240 m³/d.

Z powodu przeciążenia oczyszczalni przy ul. J. Kilińskiego na ogólną, roczną objętość 3 952 dam³ (tys. m³) odprowadzanych ścieków komunalnych i przemysłowych wymagających oczyszczenia, oczyszczaniu poddanych zostaje zaledwie 1 998 dam³ (50,6 %), z czego biologicznie oczyszczanych jest 1 822 dam³, chemicznie – 40 dam³, natomiast 136 dam³ - poddawanych jedynie oczyszczaniu mechanicznemu. Równocześnie, siecią kanalizacyjną odprowadza się do wód powierzchniowych 1 954 dam³ ścieków nieoczyszczonych (tj. 49,4 % ogólnej objętości ścieków wymagających oczyszczenia).

1/1. Cel ekologiczny do 2012 roku

Poprawa jakości i zachowanie odtwarzalności zasobów wód oraz zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w zgodzie z wymogami zagospodarowania przestrzennego i ochrony przyrody

Priorytetowe kierunki działań:

1. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł punktowych poprzez:
 - budowę nowej oczyszczalni ścieków,
 - rozbudowę i modernizację systemu kanalizacji sanitarnej,
 - stopniowe rozdzielanie zlewni kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz eliminację wylotów ogólnospławnych.
2. Uporządkowanie systemu zbierania, oczyszczania i odprowadzania wód opadowych z terenu miasta Mielca.
3. Zwiększenie bezpieczeństwa zaopatrzenia ludności w wodę pitną, poprzez:
 - utworzenie stacji osłonowej dla zabezpieczenia ujęcia wody dla miasta Mielca,
 - wyznaczenie stref ochrony sanitarnej dla rezerwowych ujęć wody na terenie gminy.
4. Zmniejszenie zagrożeń powodziowych, m.in. poprzez budowę wałów przeciwpowodziowych, utrzymywanie odpowiedniego stanu rowów melioracyjnych i rozbudowę systemów wczesnego ostrzegania.

2.2.2. Gospodarka odpadami

Stan istniejący

W mieście istnieją następujące składowiska odpadów:

- komunalnych zlokalizowane przy ul. Wolności 171,
- przemysłowych zlokalizowane przy ul. Wojska Polskiego 3.

Gospodarka odpadami w Mielcu została omówiona w oddzielnym opracowaniu pt. „Plan gospodarki odpadami dla miasta Mielca”, który jest integralną częścią „Programu ochrony środowiska dla miasta Mielca”.

1/2. Cel ekologiczny do 2012 roku

Zminimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów oraz objęcie powstających odpadów nowoczesnymi systemami odzysku i unieszkodliwiania

Priorytetowe kierunki działań:

1. Stopniowe wdrażanie systemowych rozwiązań w gospodarce odpadami w ramach ZZO „Tarnobrzeg-Mielec”, m.in. poprzez:
 - rozbudowę składowiska odpadów w Mielcu,
 - budowę sortowni na terenie składowiska odpadów w Mielcu,
 - objęcie zorganizowaną zbiórką wszystkich mieszkańców miasta,
 - rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów z uwzględnieniem segregacji u źródła,
 - rozwój systemu zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych,
 - utworzenie Gminnego Punktu Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych - GPZON,
 - ograniczenie składowania odpadów niebezpiecznych na terenie miasta,
 - kompleksowe rozwiązanie problemu odpadów biodegradowalnych, w tym osadów ściekowych z wykorzystaniem kompostowni oraz termicznych metod utylizacji,
 - eliminację dzikich składowisk odpadów.
2. Podjęcie międzygminnych porozumień (związek celowy) w zakresie powiatowego systemu gospodarki odpadami.
3. Udoskonalenie systemowych rozwiązań w zakresie gospodarki odpadami opakowaniowymi, pozwalających osiągnąć limity recyklingu i odzysku tych odpadów.
4. Udział w wojewódzkim zintegrowanym systemie zbiórki i utylizacji dla specyficznych rodzajów odpadów, w tym budowlanych i wielkogabarytowych, z wykorzystaniem możliwości ich przeladunku lub zagospodarowania w Mielcu.
5. Wspieranie działań na rzecz minimalizacji powstawania odpadów w sektorze gospodarczym, oraz na rzecz ich prawidłowego zagospodarowania.
6. Całkowita likwidacja PCB na terenie miasta oraz podjęcie planowych działań dla usunięcia odpadów azbestowych w sektorze komunalnym i gospodarczym.
7. Prowadzenie ciągłej akcji edukacyjno-informacyjnej na temat gospodarki odpadami.

8. Stała współpraca z wojewódzkim Koordynatorem ds. Gospodarki Odpadami.
9. Udział w gromadzeniu informacji o podmiotach gospodarczych wytwarzających odpady na terenie miasta i działalność kontrolna.

2.2.3. Hałas

Stan istniejący

W Mielcu, mamy do czynienia z obszarami, gdzie hałas drogowy i w mniejszym stopniu przemysłowy jest uciążliwy. Największy wpływ na poziom hałasu w centrum miasta ma niekorzystne usytuowanie przecinających się tras komunikacyjnych samochodowych. W mieście obserwuje się tendencję wydłużania się czasu narażenia na hałas, szczególnie w porze nocnej. Z analizy problemów dotyczących miasta z lat 2001-2002 wynika, iż coraz częściej mieszkańcy interweniują w sprawach dotyczących nadmiernej uciążliwości spowodowanej hałasem. Do najbardziej uciążliwych z punktu widzenia nadmiernego hałasu są m. in. ulice: H. Sienkiewicza, Rynek, Legionów oraz skrzyżowanie ul. Partyzantów i Wolności. Wzrasta liczba źródeł hałasu przemysłowego (o małym stopniu) przekraczających dopuszczalne wskaźniki.

Do najważniejszych zadań należy drastyczne zmniejszenie narażenia mieszkańców na hałas. Dla miasta Mielca dotychczas nie została wykonana mapa akustyczna, na podstawie której możliwe byłoby zlokalizowanie najbardziej narażonych na hałas stref oraz źródeł hałasu. Wykonanie takiej mapy w Mielcu pozwoliłoby na lepsze sprecyzowanie zadań mających na celu ograniczenia nadmiernego hałasu. Na podstawie doświadczeń innych miast, ocenia się, że hałas komunikacyjny jest i przez dłuższy czas będzie jednym z ważniejszych problemów środowiskowych Mielca.

1/3. Cel ekologiczny do 2012 roku

Zmniejszenie uciążliwości akustycznych występujących na obszarze miasta do poziomu akceptowalnego pod względem prawnym i społecznym

Priorytetowe kierunki działań:

Ochrona przed hałasem komunikacyjnym

1. Aktualizacja danych o zagrożeniach i monitoring hałasu drogowego w wyznaczonych punktach pomiarowych.
2. Opracowanie map akustycznych i programów naprawczych dla obszarów położonych wzdłuż dróg o największym natężeniu ruchu (w gestii Starostwa Powiatowego – współpraca miasta).
3. Opracowanie w perspektywie długookresowej mapy akustycznej miasta (w gestii Starostwa Powiatowego – współpraca miasta).
4. Rygorystyczne egzekwowanie, zawartych w planie zagospodarowania przestrzennego, zapisów poświęconych ochronie przed hałasem, z wyznaczeniem obszarów ograniczonego użytkowania (wokół głównych dróg, linii kolejowych, lotniska) wszędzie tam, gdzie przekraczany jest dopuszczalny, równoważny poziom hałasu.

5. Wdrażanie rozwiązań inwestycyjnych (w tym technologicznych o cechach innowacji) na rzecz ograniczania hałasu komunikacyjnego.
6. Wdrażanie rozwiązań organizacyjnych na rzecz ograniczenia hałasu komunikacyjnego.
7. Modernizacja taboru komunikacji zbiorowej (autobusy).
8. Wprowadzanie technicznych rozwiązań minimalizujących rozprzestrzenianie się hałasu (pasy zieleni ochronnej, ekrany akustyczne).

Ochrona przed hałasem przemysłowym

9. Eliminacja problemu ponadnormatywnej emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.

Ochrona przed innymi źródłami hałasu

10. Wprowadzenie lokalnej polityki w zakresie ograniczania uciążliwości akustycznych związanych z działalnością rekreacyjną i kulturalną.

2.2.4. Promieniowanie elektromagnetyczne

Stan istniejący

Na terenie Mielca zlokalizowane są źródła wytwarzające energię elektryczną a przy tym towarzyszące jej promieniowanie elektromagnetyczne. Jest to Elektrociepłownia Mielec Sp. z o.o. z zainstalowaną mocą elektryczną osiągalną 10 MW. Źródłem dostawy energii elektrycznej dla miasta Mielca, oprócz powyżej wymienionej, są również:

- system wysokich napięć WN, przebiegają linie WN (110 kV) zasilane dwoma liniami 110 kV z dwóch stacji systemowych: 400/220/110 kV z elektrowni Połaniec i ze stacji 220/110 kV Chmielów,
- zlokalizowane są 4 GPZ:
 - stacja "Mielec Borek"
 - stacja "Mielec Smoczka" z transformatorami 110/15 kV,
 - 2 stacje na terenie byłej WSK „Mielec”,

Dostawa energii elektrycznej bezpośrednio do odbiorców odbywa się siecią dystrybucyjną składającą się z sieci średnich i niskich napięć.

Ponadto źródłami promieniowania elektromagnetycznego w Mielcu są typowe dla miast źródła takie jak: urządzenia radiokomunikacyjne (radiowe i telewizyjne), w tym stacje bazowe telefonii komórkowej.

Dla Mielca dotychczas nie został wypracowany instytucjonalny model postępowania w zakresie prowadzenia pomiarów kontrolnych poziomu promieniowania elektromagnetycznego, na podstawie których możliwe będzie zlokalizowanie najbardziej narażonych stref i obszarów miasta, a tym samym określenie działań mających na celu ich ograniczenie do poziomu przewidywanego dla krajów UE, tj. na poziomie $5,0 E [kV/m]$.

1/4. Cel ekologiczny do 2012 roku

Minimalizacja oddziaływania pól elektromagnetycznych na mieszkańców miasta

Priorytetowe kierunki działań:

1. Stworzenie systemu zarządzania ochroną przed polami elektromagnetycznymi.
2. Niedopuszczanie do niewłaściwej lokalizacji i nadmiernej koncentracji i emitorów.
3. Przestrzeganie zapisów na temat obszarów ochronnych, zawartych w ocenach oddziaływania na środowisko (dotyczy zarówno łączności jak przemysłu).
4. Preferowanie bezkonfliktowych lokalizacji przemysłowych źródeł promieniowania elektromagnetycznego.
5. Kontrola wprowadzania do środowiska nowych urządzeń emitujących promieniowanie elektromagnetyczne w sektorze telekomunikacyjnym.

2.2.5. Bezpieczeństwo chemiczne i ekologiczne

Stan istniejący

Do zakładów o znaczącym oddziaływaniu na środowisko (według WIOŚ w Rzeszowie), prowadzących instalacje wyszczególnione w załączniku rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. *w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości* na terenie miasta Mielca należą:

- ◆ zakłady zlokalizowane na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej "EURO-PARK Mielec", przy ul. Wojska Polskiego 3:
 - Elektrociepłownia Mielec Sp. z o.o.,
 - Polskie Zakłady Lotnicze – „Mielec” Sp. z o.o.,
- oraz zakłady zlokalizowane na terenie miasta Mielca poza SSE:
 - PPUH Zakład Produkcji Akumulatorów "AUTOPART", ul. Kwiatkowskiego 2
 - Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych Sp. z o.o., ul. Wolności 171 – Składowisko Odpadów Komunalnych.

Do zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (według WIOŚ w Rzeszowie) zaliczono:

- Polskie Zakłady Lotnicze - Mielec" Sp. z o.o., ze względu na stosowanie gazu propan-butan,
- Zakład Produkcji i Uszlachetniania Płyt Drewnopochodnych "Krono-Wood" Sp. z o.o., ze względu na stosowanie substancji chemicznych.

Gmina miejska Mielec posiada „Plan reagowania kryzysowego”, w którym podano rodzaje przewidywanych zagrożeń, sposoby zarządzania kryzysowego, czynności na wypadek każdego rodzaju zagrożenia oraz organizację reagowania i przydział obowiązków poszczególnych służb i instytucji na terenie miasta. Przedstawione rozwiązania mają charakter systemowy, których celem jest ograniczenie do minimum skutków zdarzeń kryzysowych.

Poważne zagrożenia na terenie Mielca wynikają z następujących powodów:

- ✓ wykorzystywania toksycznych środków przemysłowych (TSP) w procesach technologicznych w zakładach pracy. Do środków tych należą, między innymi: amoniak, chlor, formaldehyd, ciekły tlen i chlor. Toksyczne substancje mogą w czasie awarii urządzeń lub ich magazynowania i transportu uwalniać się do środowiska. W chwili obecnej nie ma wystarczających rozwiązań w zakresie infrastruktury i organizacji zarządzania tym aspektem bezpieczeństwa środowiskowego.

Działalnością kontrolną w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom zajmuje się Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, który prowadzi rejestr zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii. Kontrole prowadzone przez WIOŚ mają na celu identyfikację zagrożeń, ocenę stanu ilościowego i jakościowego materiałów niebezpiecznych, ocenę stanu zabezpieczenia źródła zagrożenia, ocenę podejmowanych działań pod kątem minimalizacji skutków potencjalnej awarii.

- ✓ skażenia lub zakażenia wód powierzchniowych – główne źródło zaopatrzenia miasta w wodę stanowi rzeka Wisłoka oraz ujęcie ze studni głębinowych w Szydłowcu,
- ✓ skutków awarii elektrowni jądrowych zlokalizowanych w pobliżu granic Polski – około 150-200 km (na Ukrainie, Słowacji i na Węgrzech). Wszystkie te elektrownie wybudowane zostały w oparciu o technologie byłej ZSRR i są podobne do elektrowni w Czarnobylu (awaria w 1986 r.),
- ✓ pożarów przestrzennych związanych:
 - ze zwartą łatwopalną zabudową (Stare Miasto, osiedle Cyranka, Smoczka i Mościska),
 - z przylegającymi kompleksami leśnymi do zabudowy (osiedle Mościska, Łuże, ulice: Wrzosowa, Smoczka i Majowa),
 - stacjami paliw (na ulicach - Sienkiewicza, Przemysłowej, Legionów, Wolności, Korczaka i Traugutta oraz na terenie zakładów pracy – Miejskiej Komunikacji Samochodowej Sp. z o.o. przy ul. Moniuszki, Państwowej Komunikacji Samochodowej przy ul. Przemysłowej, Przedsiębiorstwa Robót Melioracyjnych Sp. z o.o. przy ul. Korczaka, SSE „EURO-PARK Mielec”) i gazu (ulice – Piaskowa, Wojsławska, Sienkiewicza, Legionów),
 - wytwarzaniem, przechowywanymi lub transportem produktów łatwopalnych na terenie zakładów pracy.
- ✓ katastrof komunikacyjnych, budowlanych i epidemiologicznych,
- ✓ skutków nadmiernych opadów, wichur,
- ✓ kryzysu społecznego w przypadku terroryzmu.

Stacje paliw są również potencjalnym źródłem zagrożenia dla gleb i wód gruntowych. Nie wszystkie stacje posiadają wymagane zabezpieczenia zbiorników magazynowych przed niekontrolowanymi wyciekami węglowodorów.

Na terenie Mielca występują znaczące zagrożenia powodziowe. Lokalne podtopienia związane z nawałnymi opadami lub wiosennymi roztopami występującymi w dolinie rzeki Wisłoki, pojawiają się w zasięgu infrastruktury drogowej (ulice - Wiejska, Teligi, Zagrody, Zawale, Św. Marka) i mieszkaniowej (brak obwałowań na odcinku os. Rzochów, os. Kościuszki i Kilińskiego (od ul. Rzecznej do Pracowniczego Ogrodu „RELAX”). Podtopienia mogą powodować także: potok Rów i Rzochowski, rowy: Złotnicko-Mielecki, Trześń Główna, Trześń Mała i Złotnicko-Berdechowski.

W Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej (PSSE) w Mielcu wykonano i wdrożono „Plan działania w przypadku zaistnienia sytuacji nadzwyczajnych i uruchamiania systemu alarmowego”. Sytuacje nadzwyczajne dotyczą przypadków zagrożenia materiałem biologicznym, chorobami zakaźnymi, substancjami chemicznymi, wystąpienia powodzi. PSSE w celu koordynacji działań na wypadek zagrożenia ściśle współpracuje z Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego w Mielcu.

1/5. Cel ekologiczny do 2012 roku

**Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców miasta wywołanego awariami przemysłowymi,
transportem materiałów niebezpiecznych**

Priorytetowe kierunki działań:

1. Zmniejszenie ryzyka wynikającego z transportu materiałów niebezpiecznych, między innymi poprzez:
 - wyznaczenie zalecanych tras (obwodnic) przewozu substancji niebezpiecznych przez teren miasta,
 - budowę wydzielonych parkingów dla pojazdów przewożących substancje niebezpieczne,
 - wprowadzenie monitoringu przewozu substancji niebezpiecznych przez miasto Mielec.
2. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia nadzwyczajnych awarii środowiskowych.
3. Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego w aspekcie ochrony środowiska, między innymi poprzez:
 - udział w sporządzeniu powiatowego programu zarządzania ryzykiem,
 - udział w sporządzeniu oceny ryzyka obiektów objętych wymogami dyrektywy „Sevesco”,
 - udział w opracowaniu powiatowego programu operacyjno-ratowniczego,
 - rozwój lokalnego monitoringu zagrożeń środowiska.
4. Ograniczenie ryzyka wystąpienia zagrożeń środowiska powodowanych funkcjonowaniem podmiotów będących potencjalnym źródłem awarii przemysłowych.
5. Minimalizowanie skutków środowiskowych w przypadku wystąpienia awarii poprzez dofinansowanie zakupów sprzętu i innego wyposażenia specjalistycznego, niezbędnych dla skutecznych działań w zakresie ratownictwa ekologicznego i chemicznego.
6. Ograniczanie zagrożeń lokalnymi podtopieniami.

2.2.6. Powietrze

Stan istniejący

W Mielcu największe zanieczyszczenie powietrza powoduje przemysł energetyczny oraz przemysł związany z przetwórstwem drewna i tworzyw sztucznych. Struktura zanieczyszczeń emitowanych do powietrza na terenie Mielca obejmuje głównie emisję ze źródeł energetycznych i są to m.in.: pył, dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek i dwutlenek węgla. Do podmiotów branży energetycznej na terenie Mielca należą: Elektrociepłownia Mielec (EC) Sp. z o. o., kotłownie należące do Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej (kotłownie: przy ul. Moniuszki 12, ul. Rzochowskiej, ul. Mickiewicza 51 - Przedszkole nr 1, ul. Lwowskiej 3 - Przedszkole nr 2, ul. P. Skargi 19 - ZOL). Oprócz w/w systemów na terenie Mielca zlokalizowanych jest szereg kotłowni lokalnych zaopatrujących w ciepło zakłady przemysłowe, obiekty uży-

teczności publicznej, obiekty usługowe, budynki mieszkalne itp. Kotłownie te w większości wykorzystują do produkcji energii cieplnej paliwo węglowe, gaz ziemny i olej opałowy. Proces spalania paliw stałych w paleniskach domowych jest dodatkowym źródłem tzw. niskiej emisji zanieczyszczeń. Dodatkowym problemem jest spalanie w paleniskach domowych materiałów palnych powodujących emisję specyficznych substancji do powietrza.

Ważnym problemem miasta Mielca jest również emisja związana z ruchem samochodowym. Istniejące ciągi drogowe znajdują się w przestarzałym, niewydolnym układzie komunikacyjnym, prowadzącym cały ruch, w tym tranzytowy, przez centrum miasta.

W Mielcu poziom emisji zanieczyszczeń powietrza mierzony na stacji przy ul. M.C. Skłodowskiej (SO₂, NO₂, pył BS) przez WSSE w Rzeszowie, na zlecenie Starostwa Powiatowego i Urzędu Miejskiego. Pod względem poziomu dopuszczalnego substancji w powietrzu, w roku 2003, przy uwzględnieniu kryterium ochrony zdrowia i ochrony roślin, strefę mielecką zaliczono do klasy A (tak są zakwalifikowane wszystkie strefy należące do województwa podkarpackiego). Klasa A oznacza, że poziom stężenia zanieczyszczenia nie przekraczał wartości dopuszczalnej.

System monitoringu powietrza prowadzony jest również w rejonie Specjalnej Strefy Ekonomicznej „EURO-PARK Mielec” za pomocą Mobilnego Laboratorium Zanieczyszczeń Powietrza Atmosferycznego (MOBIL) przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie. Teren Strefy charakteryzuje się w mieście największą koncentracją zakładów przemysłowych i wynikającymi stąd największymi zagrożeniami dla środowiska.

Do zakładów znacząco wpływających na stan powietrza należą:

1. Krono-Wood Sp. z o.o.,
2. Elektrociepłownia Mielec Sp. z o.o.,
3. Termo Organika S.A.,
4. Onduline Production Sp. z o.o..

Wielkości stężeń dobowych zanieczyszczeń powietrza (SO₂, NO₂, CO, pył zawieszony, lotne związki organiczne) zmierzonych w rejonie SSE w latach 1999-2003 nie przekraczały wartości dopuszczalnych za wyjątkiem formaldehydu i ozonu. W czasie wykonywania pomiarów na terenie i w okolicy SSE „EURO-PARK Mielec” wyczuwalne były uciążliwości zapachowe.

1/6. Cel ekologiczny do 2012 roku

Zapewnienie mieszkańcom miasta trwałej, najwyższej jakości powietrza i ograniczenie lokalnych uciążliwości

Priorytetowe kierunki zadań

Emisja ze źródeł komunikacyjnych

1. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego oraz regionalnego, obsługującego dzielnice przemysłowe, poza zasięg zabudowy miasta – poprzez budowę systemu obwodnic i dróg wylotowych.
2. Podniesienie standardu ulic miejskich i osiedlowych.
3. Promocja i popularyzacja środków transportu zbiorowego (w tym międzygminnego).
4. Rozbudowa systemu ścieżek rowerowych i popularyzacja ruchu rowerowego.

5. Bezwzględne eliminowanie z ruchu pojazdów nie spełniających norm emisji zanieczyszczeń.
6. Działania edukacyjne dla kształtowania proekologicznych zachowań komunikacyjnych.

Emisja niska ze źródeł stacjonarnych

7. Eliminowanie węgla jako paliwa w lokalnych kotłowniach oraz likwidacja indywidualnego ogrzewania węglowego w zabudowie miejskiej, między innymi poprzez:
 - zwiększanie zasięgu miejskiej sieci ciepłowniczej poprzez objęcie nią wszystkich nowopowstałych budynków wielorodzinnych i usługowych,
 - zwiększanie zasięgu sieci gazowej dla ogrzewania budownictwa jednorodzinnego będącego poza zasięgiem miejskiej sieci ciepłowniczej,
 - likwidację lokalnych, przestarzałych kotłowni węglowych (np. przy ulicy Moniuszki 12) i podłączanie odbiorców ciepła z tych kotłowni do miejskiego systemu ciepłowniczego,
 - wykorzystanie energii odnawialnych w ogrzewaniu zabudowań i produkcji c.w.u. (np.: biomasa, kolektory słoneczne, pompy ciepła).
8. Koordynacja rozwoju poszczególnych systemów energetycznych.

Energetyka zawodowa i przemysł

9. Wyeliminowanie istotnych uciążliwości ze strony energetyki zawodowej (w tym w Elektrociepłowni Mielec Sp. z o.o.: modernizacja urządzeń odpylających przy kotłach oraz podwyższenie emitorów).

2.2.7. Ochrona przyrody, krajobrazu i różnorodności biologicznej

Stan istniejący

Szata roślinna i świat zwierzęcy

Na obszarze Mielca znajduje się stosunkowo dużo terenów zielonych, które mogą służyć - i służą - rekreacji i wypoczynkowi. Tereny z różnorodną zielenią zajmują w Mielcu około 61 % jego powierzchni. Należą do niej lasy (15,4 %), tereny otwarte obejmujące uprawy rolne, łąki, pastwiska (43,6 %) oraz tereny zieleni urządzonej, to są m.in.: tereny z zielenią izolacyjną (pasy przydrożne), ogródki działkowe, zieleńce, parki (2%).

Położenie miasta w zasięgu korytarza ekologicznego rzeki Wisłoki oraz w bliskim sąsiedztwie lasów (kompleks leśny położony wzdłuż wschodniej granicy miasta, stanowiący fragment obszarów leśnych pomiędzy Mielcem, a Kolbuszową stanowiący pozostałość dawnej Puszczy Sandomierskiej), a także w zasięgu głównego zbiornika wód podziemnych, stwarza duże możliwości wykorzystania dogodnych warunków dla rekreacji i wypoczynku oraz zaopatrzenia miasta w wodę.

Na terenie miasta zachowały się liczne ostoje dzikich zwierząt. Spośród nich najważniejsze są lasy, szczególnie w otoczeniu kompleksu stawów rybnych na osiedlu Cyranka. Na obszarach leśnych stwierdzono występowanie m.in.: wśród ptaków - bociana czarnego, jastrzębia, myszołowa zwyczajnego, dzięcioła czarnego, kruka, puszczyka, natomiast spośród ssaków – jeź wschodni, gronostaj, łasica, ryjówka aksamitna. Najcenniejsze ostoje związane ze środowiskiem wodnym to doliny rzeczne: Wisłoki

i jej dopływów; spośród ptaków stwierdzono występowanie m.in. zimorodka, strumieniówki, perkoza zausznika, łożówki.

Wśród gatunków ptaków związanych z terenami nieleśnymi najcenniejsze są: skowronek polny, dzierlatka, sokół pustułka, srokoż, dzieżba czarnoczelna, świergotek łąkowy, dzięcioł zielony i inne. Na terenie miasta Mielca odnotowywane było także występowanie gadów - jaszczurki zwinki, jaszczurki żyworodnej, zaskrońca. Spośród płazów występują m.in. ropucha szara, ropucha zielona i kumak nizinny.

Zieleń urządzona

Obszary zieleni urządzonej to przede wszystkim:

- Park Komunalny o charakterze leśnym, składający się z kilku enklaw o łącznej powierzchni około 35 ha:
 - Oddział 1- przy ul. K. Baczyńskiego,
 - Oddział 2 - dwie enklawy: między ulicami Niepodległości i S. Żeromskiego, oraz między ulicami S. Żeromskiego i Wolności,
 - Oddział 3 - przy ul. Kazimierza Jagiellończyka i przy ul. Wolności,
- Leśny kompleks działek w pobliżu ul. Smoczka,
- Park Oborskich wraz z pałacem położony na terenie Starego Miasta przy ul. Legionów,
- parki i zieleńce w rejonie ulic: S. Staszica, Warszawskiej, Jadernych, Wolności, Grunwaldzkiej, K. Baczyńskiego i L. Staffa,
- kompleks sportowy w Osiedlu Centrum między ul. L. Solskiego i J. Kusocińskiego,

Tereny ogrodów działkowych:

- „Metalowiec” – przy ul. Przemysłowej,
- „Relaks” i „Solidarność” - przy ul. J. Kilińskiego,
- „Podlesie” – przy ul. Partyzantów,
- „Jubilat” – na osiedlu Cyranka pd.,
- „Lotnik” - przy ul. Kosmonautów,
- „Poręby” - przy ul. Witosa oraz w rejonie rzeki Wisłoki.

Przestrzeń przyrodnicza

Krajobrazy Mielca są stosunkowo mało urozmaicone. Obszary o bogatej szacie roślinnej, zarówno o cechach naturalnych jak związane z dziedzictwem kulturowym (parki, cmentarze, aleje śródpolne, użytki zielone) nie tworzą ciągłej sieci. Najcenniejsza krajobrazowo część miasta to wschodnie tereny zajęte przez lasy oraz dolina Wisłoki – szczególnie wysoka skarpa na wysokości starego miasta, z zadrzewieniami nadrzecznymi. Walory kulturowe i przyrodnicze przeplatają się zarówno w granicach starówki (w tym pozostałości parku przy oficynie dworskiej oraz trawniki, skwery i parki). Stosunkowo urozmaicony krajobraz mają także obrzeża miasta – o luźnej zabudowie, ze smugami łąk przeplatanych pastwiskami i ciekami wodnymi. Najsilniej zniekształcony i najmniej atrakcyjny (także przyrodniczo) jest krajobraz północnej części miasta z terenami przemysłowymi i lotniskiem.

Obszar Mielca leży poza zasięgiem sieci ekologicznej ECONET. Na obszarze miasta nie jest projektowane tworzenie obszarów chronionych - ostoi NATURA 2000. Dolina Wisłoki położona w obrębie

miasta jest częścią korytarza ekologicznego o znaczeniu regionalnym w projektowanej sieci ekologicznej województwa podkarpackiego.

Ochrona przyrody

Wielkoprzestrzenne formy ochrony przyrody

Wschodnie krańce miasta (132 ha przy granicy z gminą Niwiska) należą do Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. W granicach miasta są to głównie obszary leśne, ale także użytki rolne, ubogie łąki oraz zabudowania ze zbiorowiskami ruderalnymi.

Indywidualne formy ochrony przyrody

Zestawienie pomników przyrody w Mielcu

Na terenie miasta ustanowiono 18 pomników przyrody – 14 pojedynczych drzew oraz 4 grupy (część pomników została utworzona decyzją Wojewody, a pozostałe – decyzją Rady Miejskiej). Wszystkie drzewa o statusie pomników rosną poza lasem – najwięcej jest na błoniach nad Wisłoką (pomnik „Błonia Rzochowskie” – 20 drzew) oraz w parkach – w Parku Podworskim w Wojślawiu (grupa 19 drzew) i Parku Oborskich (2 grupy po 2 drzewa). Szczególnie cennym obiektem ochrony są pomnikowe egzemplarze topoli białej – gatunku coraz rzadszego w Polsce.

Pozostałe formy ochrony przyrody

Tereny leśne znajdujące się w granicach miasta oraz przylegające do niego od strony wschodniej, zostały zaliczone do ochronnych obszarów leśnych na podstawie Uchwały Nr XIX/66/83WRN w Rzeszowie z dnia 20.10.1983 r.

1/7. Cel ekologiczny do 2012 roku

Zachowanie zasobów różnorodności biologicznej oraz zapewnienie powiązań przestrzennych w systemie obszarów zielonych z uwzględnieniem stanu własności gruntów

Priorytetowe kierunki działań:

System obszarów chronionych

1. Pełne respektowanie istniejących form ochrony przyrody (M-K-G OchK, lasy ochronne, pomniki przyrody).
2. Rozszerzenie prawnej ochrony przyrody na terenie miasta (np. zespół przyrodniczo-krajobrazowy dla doliny rzeki Wisłoki, wprowadzenie ochrony projektowanych pomników przyrody).
3. Sukcesywne prowadzenie pełnej waloryzacji przyrodniczej i wprowadzanie elementów przyrodniczego monitoringu środowiska miasta.

Zasoby przyrodnicze w obrębie zabudowy miejskiej, w tym zieleń urządzona:

4. Optymalne kształtowanie obszarów zieleni urządzonej, poprzez:
 - dostosowanie zasobów zieleni miejskiej do warunków siedliskowych z uwzględnieniem wymogu ochrony starych drzew,
 - łączenie zadań w zakresie ochrony i rekonstrukcji przestrzeni przyrodniczej z ochroną i rekonstrukcją obiektów zabytkowych oraz kształtowania krajobrazu.
5. Dążenie do zapewnienia każdemu mieszkańcowi miasta dostępu do użytków zielonych (ogólnodostępny park, duży skwer, aleja itp. w odległości do 500 m pieszo od miejsca zamieszkania), m.in. poprzez:
 - zakładanie nowych publicznie dostępnych parków,
 - zwiększanie zazielenienia terenów osiedlowych i sąsiedztwa ciągów komunikacyjnych.
6. Ustawiczne wzbogacanie i podtrzymywanie walorów estetycznych i krajobrazowych terenów zieleni urządzonej.
7. Zapewnienie przestrzennej ciągłości terenów zielonych w skali miasta (zieleni urządzonej, lasy, dolina rzeki Wisłoki).

2.3. Racjonalne użytkowanie zasobów środowiska

2.3.1 Przemysł

Stan istniejący

W 1995 roku powstała pierwsza w Polsce Specjalna Strefa Ekonomiczna "EURO-PARK Mielec". Strefa obejmuje powierzchnię 585 ha gruntów, na której działa około 60 firm. Tereny przemysłowe (SSE) koncentrują się w północno-zachodniej części miasta.

Stan gospodarczy miasta Mielca wynika z działalności podmiotów gospodarczych, które można sklasyfikować w trzech grupach:

- firmy działające w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w "EURO-PARK Mielec" na prawach określonych dla stref ekonomicznych (branże: materiały dla budownictwa, wyroby metalowe, środki transportu - lotnictwo, motoryzacja, wyroby drewnopochodne, meble, wyroby farmaceutyczne, chemiczne, z tworzyw sztucznych i inne),
- firmy powstałe po restrukturyzacji rozwiązanej Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego "PZL-Mielec", działające głównie na obszarze SSE. Podstawowe branże to: produkcja środków transportu (lotnictwo, motoryzacja), wyroby metalowe i narzędzia, transport, usługi agrolotnicze,
- podmioty gospodarcze zarejestrowane w ewidencji Urzędu Miejskiego.

W ostatnim okresie łączna ilość podmiotów gospodarczych wynosiła w Mielcu ponad 5 376 (według *Rocznika statystycznego woj. podkarpackiego*, GUS 2003 r.), w tym:

- w przemyśle 801, (w tym w przetwórstwie przemysłowym 792),
- w budownictwie 468,
- w handlu i naprawach 2 098,
- w transporcie, gospodarce magazynowej i łączności 350,
- w obsłudze nieruchomości i firm oraz w nauce 867,

- w edukacji 127,
- w ochronie zdrowia i opiece społecznej 290.

Według ewidencji WIOŚ w Rzeszowie na terenie Mielca zlokalizowanych jest 141 podmiotów (na dzień 30.05.2004 r.), które w istotny sposób oddziałują na środowisko (zakłady, dla których wymagana jest reglamentacja korzystania ze środowiska), należą do nich między innymi:

- "EURO-EKO" Sp. z o.o.,
- TERMOORGANIKA S.A.,
- Zakład Produkcji i Uszlachetniania Płyt Drewnopochodnych "Krono-Wood" Sp. z o.o.,
- Zakłady Gumowe Geyer&Hosaja Sp. z o.o.,
- Onduline Production Sp. z o.o.,
- BRW Sp. z o.o.,
- Rolnicza Spółdzielnia Mleczarska „ROLMLECZ”, ul. Raclawicka 6,
- Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Wolności 44,

W skład MPGK Sp. z o. o. wchodzi: Zakład Wodociągów i Kanalizacji, Zakład Usług Komunalnych, Zakład Dróg Miejskich i Zakład Zieleni Miejskiej.

- LINDE GAZ Sp. z o.o. Kraków, oddział Mielec, ul. Przemysłowa 24.

Jednym z transponowanych ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. - *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. Nr 62, poz. 627) - wymagań prawnych UE jest dyrektywa Rady 96/61/WE z 24 września 1996 r. dotycząca zintegrowanego zapobiegania i ograniczania zanieczyszczeń, zwana potocznie Dyrektywą IPPC, wprowadzająca **system pozwoleń zintegrowanych**. Celem systemu pozwoleń zintegrowanych jest doprowadzenie do znaczącej i systematycznej poprawy stanu środowiska, a jednocześnie - dzięki unifikacji wymagań w skali całej Unii - zapobieganie migracjom tzw. brudnych technologii do krajów, regionów czy nawet gmin, gdzie wymogi ochrony środowiska byłyby łagodniejsze niż w innych regionach Unii. Działanie zgodnie z powyższą Dyrektywą oznacza pełne rozpoznanie szeroko pojętych oddziaływań na środowisko oraz panowanie nad procesami produkcyjnymi w celu systematycznej redukcji emisji zanieczyszczeń przy zastosowaniu najnowszych osiągnięć technologicznych zgodnie z wytycznymi dla tzw. Najlepszyc Dostępnych Technik (BAT - Best Available Techniques). Zintegrowane zapobieganie ograniczeniom zanieczyszczeń oznacza istotną zmianę podejścia do wydawania pozwoleń środowiskowych, które do tej pory traktowały rozłącznie emisje do powietrza, hałas, odprowadzanie ścieków oraz emisje promieniowania.

Instalacje zlokalizowane na terenie miasta Mielca, które zobowiązane są do uzyskania pozwoleń zintegrowanych to:

- Elektrociepłownia Mielec Sp. z o.o., do dnia 30.06.2006 r.,
- Polskie Zakłady Lotnicze - Mielec" Sp. z o.o., do dnia 30.04.2007 r.,
- Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych Sp. z o.o., do dnia 30.04.2007 r.,
- PPUH „AUTOPART" do dnia 30.04.2007 r.

2/1. Cel ekologiczny do 2012 roku

Wzrost efektywności wykorzystania wody i innych surowców w sektorze przemysłowym i komunalnym

Priorytetowe kierunki działań:

1. Sukcesywne wdrażanie BAT do procesów technologicznych, przemysłowych i przetwórstwa rolno-spożywczego.
2. Upowszechnianie w zakładach przemysłowych i energetycznych systemów zarządzania środowiskowego (ISO 14000) oraz dobrowolnych działań nienormatywnych.
3. Preferowanie wykorzystywania wód podziemnych do celów przemysłowych (z wyjątkiem przemysłu spożywczego).

2/2. Cel ekologiczny do 2012 roku

Wzrost efektywności wykorzystania energii z uwzględnieniem źródeł odnawialnych

Priorytetowe kierunki działań:

1. Zmniejszenie jednostkowego zużycia energii, m.in. poprzez:
 - zmniejszenie strat energii cieplnej w sieciach ciepłowniczych dzięki ich modernizacji,
 - kontynuację termomodernizacji budynków.
2. Modernizacja systemu elektroenergetycznego poprzez optymalizację układu źródeł zasilania i układów rozdzielczych sieci średnich napięć.
3. Dążenie do wykorzystania odnawialnych źródeł energii jako uzupełniającego źródła zaopatrzenia miasta w ciepło (pokrycie około 2 % sektora komunalnego miasta w roku 2012), w tym:
 - promowanie odnawialnych źródeł energii dla systemów indywidualnych i lokalnych jako uzupełnienie bilansu energetycznego miasta (np. biomasa, pompy ciepłe, kolektory słoneczne),
 - budowa biogazowni przy oczyszczalni ścieków,
 - wykorzystanie biogazu powstającego przy składowisku odpadów komunalnych,
 - wspieranie działań na rzecz budowy instalacji do produkcji paliw alternatywnych.

2.3.2. Ochrona gleb i powierzchni ziemi

Stan istniejący

Według ewidencji gruntów na dzień 31.05.2001 r. grunty rolne zajmują 2 064,9 ha powierzchni miasta, z czego odpowiednio przypada na:

- grunty orne - 1 723,9 ha,
- łąki i pastwiska - 331,5 ha,
- sady - 39,5 ha.

Według klasyfikacji bonitacyjnej, na obszarach rolniczych miasta zaznacza się znaczny udział gleb wysokiej klasy, podlegających ochronie (II i III klasa bonitacyjna) stanowiący 12 % ogólnej powierzchni miasta i 27,5 % powierzchni użytków rolnych. Gleby IV klasy bonitacyjnej stanowią 16,8 % powierzchni

miasta a zarazem 38,5% powierzchni użytków rolnych. Według klasyfikacji rolniczych kompleksów produkcyjnych na obszarze Mielca przeważają kompleksy żytnie.

Jak wynika z badań chemizmu gleb rolniczych prowadzonych w II połowie lat 90-tych, gleby użytków rolnych w administracyjnych granicach Mielca charakteryzują się znacznym zakwaszeniem (ponad 80 % stanowią gleby kwaśne i bardzo kwaśne) i niską zawartością fosforu (ponad 60 % ogólnego areалу). Znaczny jest także udział gruntów o niewystarczającej zawartości potasu (ponad 20 % ogólnego areалу). Na terenie miasta nie odnotowano znaczącego skażenia gruntów rolnych metalami ciężkimi.

Tereny przydatne dla rolnictwa występują w zachodniej i południowo-zachodniej części miasta. Są to tereny związane z doliną Wisłoki i jej terasą nadzalewową

Tereny zdegradowane

Stan istniejący

Występujące na obszarze miasta nieużytki poprzemysłowe obejmują tereny, które całkowicie lub w części utraciły wartości przyrodnicze na skutek zróżnicowanej działalności przemysłowej.

Najistotniejsze zmiany dotyczą rekultywacji i wielofunkcyjnego wykorzystania:

- byłego wysypiska odpadów komunalnych na osiedlu Smoczka,
- składowisk odpadów przemysłowych (SSE),
- terenów wyrobisk i zapadlisk.

Grunty zdewastowane wymagające rekultywacji zajmują powierzchnię 223,78 ha (stan na 31.12.2003 r.).

2/3. Cel ekologiczny do 2012 roku

Pogodzenie rozwoju miasta z zachowaniem zasobów gleb oraz eliminacją problemu gruntów zdewastowanych

Priorytetowe kierunki działań:

Ochrona powierzchni ziemi

1. Rekultywacja obszarów pozostałych po wyeksploatowanych składowiskach komunalnych oraz po nielegalnym składowaniu odpadów.
2. Odtwarzanie powierzchni aktywnych biologicznie na dawnych terenach przemysłowych oraz na obszarze dawnych składowisk odpadów przemysłowych.

Ochrona gleb

3. Minimalizowanie naruszania powierzchni ziemi w trakcie realizacji inwestycji budowlanych na terenach o wysokim udziale powierzchni biologicznie czynnych (np. porolnych).
4. Częściowe rekompensowanie ubytków przestrzeni rolniczej (związanych z zabudową terenu) zapewnianiem wysokiego udziału zieleni na obszarach poddanych zainwestowaniu.
5. Zachowanie obszarów rolnych jako źródła zaopatrzenia miasta w zdrową żywność, między innymi poprzez:
 - ochronę gleb organicznych przed zagospodarowaniem nierolniczym,
 - wspieranie specjalizacji gospodarstw,

- optymalne wykorzystanie gleb o wysokiej bonitacji (klasy II-IV).
- 6. Wspieranie działań na rzecz zachowania ogródków działkowych lub przekształcania ich w publiczne użytki zielone.
- 7. Utrzymywanie odpowiedniego stanu sieci melioracyjnej.
- 8. Wzbogacanie roślinności śródpolnej, przydrożnej i wzdłuż drobnych cieków wodnych.
- 9. Niedopuszczanie do rozwoju intensywnych (przemysłowych) form produkcji zwierzęcej w granicach miasta.

2.3.3. Surowce mineralne

Jedynymi surowcami mineralnymi występującymi na terenie Mielca są obecnie surowce budowlane. Na terenie miasta Mielca zalegają osady ilaste miocenu, do których zalicza się m.in. gliny, iły i łupek. Są to złoża nie udokumentowane i nie eksploatowane na skalę przemysłową.

Jedynym zakładem eksploatującym surowce mineralne jest żwirownia w Rzochowie. Na skalę przemysłową wydobywane są piaski w kopalni w Porębach Rzochowskich.

We wschodniej części miasta znajdują piaski wydrome, które są eksploatowane w niewielkim stopniu przez miejscową ludność.

2/4. Cel ekologiczny do 2012 roku

Racjonalne wykorzystanie kopalin

Priorytetowe kierunki działań:

1. Zachowanie surowców mineralnych jako rezerwy strategicznej miasta, m.in. poprzez uzupełnienie rozeznania i dokumentacji tych złóż.
2. Przeciwdziałanie nielegalnemu pozyskiwaniu kopalin.
3. Współdziałanie z władzami rządowymi oraz podmiotami gospodarczymi na rzecz optymalnego wykorzystania złóż kruszyw i piasku.
4. Minimalizowanie negatywnych skutków eksploatacji, w tym rekultywacja wyrobisk.

2.3.4. Lasy

Lasy w mieście zajmują powierzchnię 731 ha, w tym lasy należące do Nadleśnictwa Mielec położone w granicach administracyjnych miasta Mielca zajmują powierzchnię 416 ha, reszta lasów administrowana jest przez Nadleśnictwo Tuszyna. Większość powierzchni Nadleśnictwa została włączona do Mielcko-Kolbuszowsko-Głodowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Dla tego terenu opracowane zostały ścieżki przyrodniczo-edukacyjne z wyznaczonymi polami obserwacyjnymi stanowiąc próbę przybliżenia mieszkańcom problemów ochrony bioróżnorodności środowiska.

2/5. Cel ekologiczny do 2012 roku

Wzbogacenie obszarów leśnych i ich racjonalne wykorzystanie w rozwoju miasta

Priorytetowe kierunki działań:

1. Zagospodarowanie rekreacyjne lasów wschodniej części miasta (w tym Stawy Cyranowskie) w zgodzie z wymogami ochrony przyrody i ochrony środowiska.
2. Zalesianie najsłabszych gruntów rolnych na obrzeżach miasta, zwłaszcza w sąsiedztwie istniejących obszarów leśnych.

2.4. Współpraca z sąsiednimi jednostkami samorządowymi

Stan istniejący

W strukturze sieci osadniczej województwa podkarpackiego miasto Mielec pełni funkcję ośrodka subregionalnego z funkcjami krajowymi, głównie w zakresie przemysłu. Miasto stanowi znaczący węzeł rozwoju społeczno-gospodarczego w paśmie aktywności społeczno-gospodarczej o znaczeniu regionalnym Dębica – Mielec – Tarnobrzeg. Ponadto dla zespołu gmin: Tuszów Narodowy, Padew Narodowa, Gawłuszowice, Borowa, Czermin, Wadowice Górne, Radomyśl Wielki, Przecław i Mielec miasto stanowi ośrodek ponadlokalny o zasięgu powiatowym, a także ponadpowiatowym.

Miasto Mielec stanowi znaczący ośrodek o zasięgu ponadlokalnym w zakresie szkolnictwa średniego ogólnokształcącego i zawodowego, a także szkolnictwa wyższego (filie i punkty konsultacyjne). Na terenie miasta funkcjonuje Zespół Opieki Zdrowotnej, który zapewnia opiekę zdrowotną i społeczną dla ludności miasta i najbliższych gmin: Borowa, Czermin, Gawłuszowice, Mielec, Padew Narodowa, Przecław, Tuszów Narodowy, Radomyśl Wielki, Wadowice Górne poprzez szpital rejonowy oraz przychodnie rejonowe i specjalistyczne. Posiadanie na swoim terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej, pobudzającej rozwój przemysłu i stwarzającej warunki do znaczącego zwiększenia miejsc pracy, podnosi znaczenie Mielca w skali ponadlokalnej.

W Mielcu funkcjonują urzędy i instytucje w zakresie administracji, wymiaru sprawiedliwości i bezpieczeństwa publicznego o zasięgu ponadlokalnym, takie jak: Starostwo Powiatowe, Sąd Rejonowy i Prokuratura, Komenda Policji, Komenda Straży Pożarnej. Istnieją tu również redakcje czasopism, radio-węzeł i studio telewizji kablowej.

W zakresie sportu i rekreacji na terenie miasta istnieje dobrze wyposażony ośrodek sportowy mogący pełnić funkcję centralnego ośrodka sportowo-rekreacyjnego o zasięgu ponadlokalnym.

3/1. Cel ekologiczny do 2012 roku

Rozwiązanie problemów kluczowych dla środowiska miasta w ramach skoordynowanych działań ponadlokalnych

Priorytetowe kierunki działań:

1. Integracja systemów transportowych Mielca, pozostałych gmin powiatu i sąsiednich ośrodków miejskich, z uwzględnieniem potencjalnych możliwości wykorzystania mieleckiego lotniska w przewozach krajowych i międzynarodowych.

2. Współpraca ponadgminna na rzecz ochrony GZWP nr 425.
3. Podporządkowanie działalności w dolinie rzeki Wisłoki funkcjom regionalnego korytarza ekologicznego.
4. Współpraca ponadgminna na rzecz ochrony Mielecko-Głogowsko-Kolbuszowskiego OchK.
5. Udział w budowie powiatowego systemu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, w tym w monitoringu zagrożeń.

2.5. Edukacja ekologiczna. Dostęp do informacji i poszerzenie dialogu społecznego

Edukacja ekologiczna

Stan istniejący

Wśród podmiotów zewnętrznych, zlokalizowane poza terenem miasta, mających znaczący dorobek w zakresie edukacji ekologicznej dla mieszkańców Mielca są instytucje o ponadlokalnym zasięgu działania:

- **Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Krakowie**, który współpracuje z Zespołem Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Mielcu (bezpłatne biuletyny, bieżąca oferta ośrodka nt. organizowanych zajęć dla młodzieży, wydawanych broszur i książek dla nauczycieli),
- **Fundacja Partnerstwo dla Środowiska w Krakowie**, z którą współpracuje **Klub „Czysty Biznes”** z siedzibą w Specjalnej Strefie Ekonomicznej „EURO-PARK Mielec”.

Natomiast w mieście Mielcu na rzecz ochrony środowiska działają następujące organizacje i stowarzyszenia:

- Klub „Czysty Biznes”, ul. Wojska Polskiego 9,
- Mieleckie Stowarzyszenie Ekologiczne, ul. Wolności 206,
- Mieleckie Towarzystwo Ochrony Zwierząt, ul. Torowa 8b,
- Koło Łowieckie „Ponowa” (hobbystyczne), ul. Limanowskiego,
- Koło Wędkarskie przy WSK „PZL Mielec” (hobbystyczne),
- Polski Klub Ekologiczny w Rzeszowie, o/Mielec (działają w nim nauczyciele z terenu Mielca),
- Stowarzyszenie Ekologiczno - Kulturalne „Klub Gaja”, P.O. BOX 261, 43 - 301 Bielsko Biała 1 (przedstawiciel w Mielcu).

Istotną działalność edukacyjną w zakresie ochrony środowiska prowadzą władze samorządowe miasta Mielca. Obejmuje ona głównie problematykę zagrożeń środowiskowych miasta, popularyzację dziedzictwa przyrodniczego i problemów jego ochrony, a także publikacje przewodników po ścieżkach przyrodniczo-edukacyjnych w Mielcu. Z funduszy miejskich dofinansowywane są działania w zakresie edukacji ekologicznej prowadzonej przez szkoły oraz podmioty zewnętrzne - konkursy, zakup pomocy naukowych i sprzętu niezbędnego do realizacji programów edukacyjnych, wyposażanie pracowni, a także wydawnictwa o tematyce ekologicznej. Urząd Miejski, w ramach Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, pokrywa koszty przewozu młodzieży na wycieczki ekologiczne między innymi do składowiska odpadów komunalnych, zakładu uzdatniania wody pitnej, do rezerwa-

tów przyrody w okolicach Mielca, np.: „Bagno Przecławskie”, „Buczyna”), na ścieżki edukacyjne Nadleśnictwa Mielec, pomniki przyrody na terenie miasta.

W Mielcu na terenie szkół przeprowadzane były następujące szkolenia:

- szkolenia pn. „*Jak segregować odpady ?*” - Lemprojekt - w Urzędzie Miejskim w Mielcu odbyło się spotkanie dotyczące działań ekologicznych, podczas którego szkoły otrzymały broszury dla uczniów i materiały dla nauczycieli „*Wędrówki ducha - Śmieciucha, czyli jak skutecznie zapobiegać zaśmiecaniu środowiska*”,
- szkolenia z zakresu edukacji ekologicznej nauczycieli, uczniów i ich rodziców w czasie sesji popularno – naukowej podsumowującej realizację Projektu Interdyscyplinarnego „Las bogactwem naturalnym Ziemi” z zastosowaniem technologii informacyjnej. Problematyka sesji była następująca:
 - „Zagrożenia ekologiczne ekosystemów leśnych i ich skutki”,
 - „Stan lasów w Polsce”,
 - „Ochrona i znaczenie zasobów leśnych”,
 - „Las a zdrowie człowieka”,
- szkolenia młodzieży w czasie zajęć edukacyjnych i w ramach działalności Szkolnego Koła Ligi Ochrony Przyrody (prelekcje prowadzone przez nauczycieli i zaproszone osoby z instytucji związanych z ochroną środowiska lokalnego) pn.:
 - „Wpływ środowiska naturalnego na zdrowie i życie człowieka”,
 - „Zanieczyszczenia wody w mojej miejscowości”,
 - „Czy otaczające Cię powietrze jest czyste?”,
 - „Degradacja gleb, ich ochrona i rekultywacja”,
 - „Las – zielone bogactwo Ziemi” (funkcje, zagrożenie i ochrona lasów),
- szkolenia „Ochrona środowiska przed odpadami” (rodzaje odpadów i sposoby ich zagospodarowania),
- szkolenia rodziców na zebraniach szkolnych nt. „Uciążliwość odpadów dla środowiska”, motywowanie i angażowanie społeczności lokalnej do selektywnej zbiórki odpadów oraz udziału w akcjach zbiórki makulatury i zużytych pojemników po tuszach do drukarek.

Dla podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców, a także dla osiągnięcia konkretnych efektów ekologicznych, prowadzone są cyklicznie różnego rodzaju akcje informacyjne i konkursy – np. „Dni Ziemi”, akcja „Sprzątanie świata” (na terenie miasta corocznie są przeprowadzane akcje, w których szkoły czynnie uczestniczą).

Nadleśnictwo Mielec również bierze udział w edukacji ekologicznej, prowadzi tę edukację w integracji z działaniami Urzędu Miejskiego – Wydziałem Inżynierii Miejskiej i Gospodarki Lokalowej (Referat Ochrony Środowiska) i Starostwem Powiatowym. Władze miasta do tematów ekologii i ochrony środowiska przykładają ogromną wagę i prace leśników zostały wplecione w ich działanie. Od roku 1996 leśnicy prowadzili lekcje w szkołach podstawowych, gimnazjach i liceach, a nawet prelekcje w przedszkolach. W roku 1999 powstał punkt edukacyjny przy budynku Nadleśnictwa Mielec (przy ul. Partyzantów), w którym bardzo często prowadzi się zajęcia z młodzieżą. W roku 2002 powstała ścieżka przyrodniczo-edukacyjna „Podróżnik” i folder o niej. Nadleśnictwo Mielec organizuje wiele akcji ekologicznych, jak chociażby coroczne imprezy:

- „Wiosna bez płomieni” - akcja związana z zabezpieczeniem p. pożarowym lasu,
- „Czysty las” – akcja związana ze sprzątaniem lasu.

Nadleśnictwo Mielec wydało folder o ścieżce przyrodniczo-edukacyjnej „Trześć”. Corocznie w TV Rzeszów dwa razy w roku oraz w radiu PULS odbywają się audycje poświęcone zagadnieniom ochrony lasu przed pożarami. Apele dotyczące zachowania się w lesie, w związku z zagrożeniem pożarowym publikuje lokalna prasa: „Korso”, „Echo Dnia”, „Wizjer”.

Planowane działania

Formy edukacji społeczeństwa w zakresie ochrony środowiska zaplanowane przez Urząd Miejski – Wydział Edukacji i Spraw Społecznych:

- edukacja ekologiczna rodziców (wycieczki przyrodnicze, zebrania połączone z prelekcjami tematycznymi i występami dzieci, lekcje otwarte, zwiedzanie wystaw szkolnych, udział w wieczornicach i porankach o tematyce związanej z ochroną środowiska,
- edukacja ekologiczna nauczycieli i uczniów (zimowy i wiosenny alert, spotkania z działaczami ochrony środowiska, prelekcje, pogadanki, wystawy, konkursy, inscenizacje, zajęcia terenowe, wycieczki przyrodniczo - krajoznawcze),

Lp.	Nazwa zadania
1.	Wycieczki przyrodnicze jako czynnik kształtujący postawy ekologiczne młodzieży
2.	III Spotkanie ekologiczne szkół podstawowych - VI Międzyszkolny Konkurs Edukacji Środowiskowej klas I - III, organizacja SP Nr 11 w Mielcu
3.	Międzyszkolny Konkurs Plastyczny pt. „Ekologia na co dzień”, organizacja SP Nr 9 w Mielcu
4.	Międzyszkolny Konkurs Przyrodniczo - Ekologiczny dla szkół podstawowych, organizacja SP Nr 6 w Mielcu
5.	Turniej Ekologiczny o Puchar Przechodni Mistrza Ekologii, organizacja G Nr 2 w Mielcu
6.	Konkurs przyrodniczy pt. „Omnibus”, organizacja G Nr 3 w Mielcu
7.	Miejski konkurs ekologiczny pt. „Moje miasto i region są piękne”, organizacja PBW w Rzeszowie, Filia w Mielcu

- zwiększenie ilości wycieczek ekologicznych na ścieżki przyrodniczo - edukacyjne w okolicy miasta Mielca w ramach realizacji programu „Wycieczki za trzy grosze”,
- tworzenie nowych „zielonych punktów” w szkołach przyjaznych dla ucznia.

Nadleśnictwo Mielec opracowało i będzie wdrażać „Program edukacji leśnej społeczeństwa w Nadleśnictwie Mielec na lata 2003-2012”, który między innymi zawiera 4 projekty:

1. Sprzątanie Świata „Czysty las”
2. Drzewo jako element lasu – „Drzewa tak różne jak ludzie”
3. Szkółka leśna – początek lasu – „Czy drzewa chodzą do szkoły ?”
4. Zamieranie kasztanowca – „Czy przestaną kwitnąć kasztany ?”

Harmonogram działań w ramach realizacji PROGRAMU edukacji przedstawia się następująco:

2003 rok	brama wejściowa rezerwat „Pateraki” (drewniana)
2003 rok	tablica obwieszczająca o rezerwacie „Pateraki”
2003/2004 rok	konkurs poetycki „Las poezji”
2004 rok	tablice obwieszczające o rezerwacie „Jaźwiana Góra”
2004 rok	tablice przy ścieżce rowerowej „Do bobra” wykonanie drewnianych stojaków na rowery wykonanie stołów i koszy na śmieci
2004 rok	budowa nowej ścieżki przyrodniczo-edukacyjnej „Do bobra”
2004 rok	budowa ścieżki przyrodniczo-edukacyjnej „Ostrowy Baranowskie”
2005 rok	rozbudowa ścieżki przyrodniczo-edukacyjnej „Podróżnik” wzbogacenie przystanku „Sosna” – (pomnikowa) wzbogacenie przystanku – „Urządzenia łowieckie”
2006 rok	wydanie folderu o pomnikach przyrody
2006 rok	konkurs rzeźbiarski - „moje ulubione drzewo”
2006 rok	prezentacje multimedialne - „leśna składanka” „leśna gramatyka” „matematyka w leśnictwie”
2008 rok	utworzenie sali ochrony lasu
2008 rok	konkurs malarski „las w moich oczach” (dla klas IV)

W obecnym dziesięcioleciu zaplanowano otworzyć miejsce na łamach miesięcznika – gazety kościelnej – publikacji artykułów o tematyce związanej z ochroną przyrody pod wiodącymi tytułami: „Kościół a ekologia”, „Mówić o Bogu i przyrodzie”.

Zarządzanie środowiskiem

Całokształt problemów związanych z zarządzaniem i monitoringiem środowiska w mieście Mielcu omówiony został w rozdziale 4 niniejszego opracowania.

Cele ekologiczne do 2012 roku

4/1. Wyształcenie u mieszkańców miasta poczucia odpowiedzialności za stan środowiska oraz nawyków kultury ekologicznej

Priorytetowe kierunki działań:

Edukacja ekologiczna w systemie szkolnym

1. Kontynuacja wsparcia finansowego i organizacyjnego placówek oświatowych w zakresie edukacji ekologicznej (np. doposażenie w sprzęt, materiały dydaktyczne, dofinansowanie przedsięwzięć edukacyjnych).
2. Wspieranie edukacji ekologicznej nauczycieli.
3. Tworzenie i realizacja programów edukacji ekologicznej osadzonych w realiach miasta Mielca.

Pozaszkolna edukacja ekologiczna

4. Prowadzenie przez władze samorządowe działań (imprezy, akcje, konkursy) propagujących postawy proekologiczne mieszkańców miasta.
5. Kontynuacja i rozwój coraz atrakcyjniejszych form informowania mieszkańców miasta o zasadach dostępu do informacji o środowisku i formach społecznego udziału w procesach decyzyjnych.
6. Popularyzacja walorów przyrodniczych miasta i problemów środowiskowych miasta Mielca (w tym działalność wydawnicza).
7. Rozwój form współpracy władz miasta z organizacjami pozarządowymi, Lasami Państwowymi, instytucjami naukowymi i innymi podmiotami zewnętrznymi prowadzącymi działalność szkoleniową lub popularyzatorską.
8. Rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych.

4/2. Uspołecznienie procedur zarządzania środowiskiem i zarządzania realizacją programu ochrony środowiska

Priorytetowe kierunki działań:

1. Prowadzenie konsekwentnej polityki wobec sprawców destabilizacji powierzchni ziemi, zanieczyszczenia powietrza, wód i gleby, degradacji i dewastacji zasobów przyrody i dóbr kultury.
2. Zapewnienie upowszechnienia programu w formie dokumentu.
3. Zapewnienie instytucjonalnych form bezpośredniego udziału społeczności miasta w realizacji i aktualizacji programu (np. utworzenie zespołu konsultacyjnego, utworzenie i prowadzenie witryny internetowej programu).
4. Zapewnienie instytucjonalnego powiązania programu ochrony środowiska ze strategią rozwoju miasta oraz dążenie do integracji polityk sektorowych rozwoju miasta w zakresie korzystania z zasobów środowiska.
5. Koordynacja wdrażania programu ochrony środowiska z programami gmin ościennych i programem powiatowym.

3. PROGRAM OPERACYJNY NA LATA 2005-2008

Przedstawione w rozdziale poprzednim cele ekologiczne do 2012 roku i strategia ich realizacji są podstawą dla planu operacyjnego na lata 2005 – 2008 obejmującego konkretne przedsięwzięcia, zarówno inwestycyjne jak i pozainwestycyjne, związane z ochroną środowiska. Przyjęto, że cele i priorytetowe kierunki działań w perspektywie czteroletniej są tożsame z zaproponowanymi w rozdziale poprzednim.

Przy wyborze konkretnych zadań brano pod uwagę następujące kryteria:

- wymogi wynikające z ustawy *Prawo ochrony środowiska*, ustawy *Prawo wodne* oraz innych ustaw komplementarnych,
- wielokrotną korzyść z tytułu realizacji przedsięwzięć,
- dysproporcje pomiędzy stanem wymaganym a istniejącym,

- zgodność z priorytetami GFOŚiGW i PFOŚiGW,
- obszary priorytetowe z punktu widzenia koncentracji działań w zakresie ochrony środowiska,
- zgłaszanie konkretnych problemów w trakcie przeprowadzonych konsultacji,
- możliwość uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego,
- obecne zaawansowanie inwestycji.

Dyrektywy UE dotyczące gospodarki odpadami, jakości wód, oczyszczania ścieków, jakości powietrza, ochrony przyrody wraz z terminarzem najważniejszych zadań do realizacji na terenie miasta Mielca w zakresie dostosowania ochrony środowiska do wymogów Unii Europejskiej, zamieszczono w zestawieniu tabelarycznym w załączniku nr 2 - „Uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne realizacji programu oraz długoterminowe kierunki działań”.

Nie wszystkie zadania związane z ochroną środowiska, jakie są lub będą realizowane na terenie, mieszczą się w sferze odpowiedzialności władz samorządowych miasta. Zgodnie z wytycznymi rządowymi dotyczącymi metod sporządzania programów ochrony środowiska, między innymi na szczeblu gminnym, wyróżniono zadania własne i zadania koordynowane.

Za realizację **zadań własnych (W)** odpowiedzialne są jednostki organizacyjne miasta (według kompetencji), a zasadniczym źródłem finansowania tych zadań jest budżet miasta (niezależnie od tego, w jakim stopniu – i czy w ogóle - koszty te pokrywane są z GFOŚiGW). Władze samorządowe miasta są w takim przypadku stroną występującą o środki zewnętrzne.

Za realizację **zadań koordynowanych (K)** odpowiadają jednostki zewnętrzne działające na terenie Mielca (np. przedsiębiorstwa, stowarzyszenia itd.) – bez względu na to, czy są to zadania o zasięgu lokalnym czy ich zasięg wykracza poza granice miasta. Koszty realizacji ponoszą w tym przypadku jednostki zewnętrzne a rolą władz miasta jest np. opiniowanie, uzgadnianie lub koordynacja działań różnych podmiotów.

Podział zadań na własne i koordynowane, zgodny z zaleceniami sformułowanymi w wytycznych rządowych, nie wyczerpuje złożoności uwarunkowań miasta Mielca, zwłaszcza jeśli chodzi o zasady finansowania poszczególnych zadań. Na potrzeby niniejszego programu wydzielono odrębną kategorię zadań, określonych jako **wspierane (Ws)**. Do tej kategorii należą zadania, których realizacja pozostaje w sferze podmiotów zewnętrznych (w tym przedsiębiorstw, nawet jeśli jednym z udziałowców jest miasto). Zadania te – w sferze odpowiedzialności za realizację – należałoby zaliczyć do zadań koordynowanych. Jednakże przewidywane wsparcie finansowe z budżetu miasta upodabnia je do zadań własnych. Przyjęto, zgodnie z aktualnymi uwarunkowaniami prawnymi, że zarówno zadania własne jak zadania wspierane będą mogły uzyskać dofinansowanie z GFOŚiGW.

Wszystkie zadania własne, wspierane i koordynowane osadzono w strukturze celów i priorytetów obowiązujących do roku 2012 (zgodnie z zapisami zawartymi w rozdziale 2 niniejszego programu, natomiast priorytety w zakresie zarządzania środowiskiem - w rozdziale 4).

W tablicach 3.1 i 3.2 przedstawiono zakresy zadań. W tablicy 3.1 przedstawiono zadania własne (**W**), wspierane (**Ws**) i koordynowane (**K**) miasta Mielca, osadzone w strukturze celów i priorytetów średnioterminowych. Określono ramy czasowe ich realizacji a także zasady odpowiedzialności za realizację zadań i zakres współpracy z podmiotami zewnętrznymi. W tablicy 3.2 przedstawiono zadania zgłoszone do realizacji przez przedsiębiorstwa na terenie miasta Mielca.

Oszacowany koszt wykonania wszystkich zadań wyniesie 207 650,0 tys. zł, w tym

w latach:	2005-2008	197 240,0 tys. zł,
	2009-2012	10 410,0 tys. zł.

Koszt wykonania zadań w podziale na własne, koordynowane i wspierane wyniesie:

◆ zdania własne miasta		21 844,0 tys. zł, w tym
w latach:	2005-2008	15 354,0 tys. zł,
	2009-2012	6 490,0 tys. zł
◆ zadania koordynowane przez miasto		155 068,0 tys. zł, w tym
w latach:	2005-2008	153 223,0 tys. zł,
	2009-2012	1 845,0 tys. zł,
◆ zadania wspierane		30 738,0 tys. zł, w tym
w latach:	2005-2008	28 663,0 tys. zł,
	2009-2014	2 075,0 tys. zł,
w tym udział miasta		6 165,0 tys. zł, w tym
w latach:		
	2005-2008	4 615,0 tys. zł,
	2009-2014	1 550,0 tys. zł.

Całkowite koszty poniesione przez miasto wyniosą: 28 009,0 tys. zł, w tym

w latach:

	2005-2008	19 969,0 tys. zł,
	2009-2015	8 040,0 tys. zł.

Tablica 3.1. Zadania programu operacyjnego w strukturze celów i priorytetów ochrony w zakresie środowiska realizowane przez miasto Mielec w latach 2005-2012

Nr zadania	Nazwa zadania	W K Ws*	Termin realizacji		Koszt realizacji zadania tys. zł	Źródła finansowania	Partnerzy lub nadzór	Uwagi (gdzie zapisy o zadaniu)
			do 2008 r.	do 2012 r.				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Cel strategiczny 1/1 - Poprawa jakości i zachowanie odtwarzalności zasobów wód oraz zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w zgodzie z wymogami zagospodarowania przestrzennego i ochrony przyrody								
1/1.1 – Ograniczenie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł punktowych								
1	Budowa oczyszczalni ścieków o przepustowości 14 700 m ³ /d (około 86 600 RLM)	K	X	-	82 879 **	58 015 - ISPA 15 540 - NFOŚiGW + WFOŚiGW 9 324 MPGK	MPGK	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych, WPI
2	Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej sanitarnej: – likwidacja wylotów kolektorów ogólnospławnych, – rozdzielanie zlewni kanalizacji ogólnospławnej od sanitarnej i ograniczenie napływu wód infiltracyjnych, – rozbudowa sieci kanalizacyjnej na obszarach mieszkaniowych	K	X	-	43 946 **	30 762 – ISPA 8 240 - NFOŚiGW + WFOŚiGW 4 944 - MPGK	MPGK	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych, WPI
3	Renowacja kanału ul. Kusocińskiego	K	X	-	278	MPGK	MPGK	Plan przedsięwzięć inwestycyjnych MPGK Sp. z o.o. w Mielcu
4	Renowacja kanału ul. Łukasiewicza	K	X	-	391	MPGK	MPGK	j. w.
5	Renowacja kanału ul. 3-go Maja	K	X	-	50	MPGK	MPGK	j.w.
6	Renowacja kanału ul. Sandomierska	K	X	-	191	MPGK	MPGK	j.w.
7	Renowacja kanału ul. Szkolna I-II	K	X	-	335	MPGK	MPGK	j.w.
8	Renowacja kanału ul. Wiejska	K	X	-	80	MPGK	MPGK	j.w.
9	Budowa kanalizacji ul. Sienkiewicza	K	X	-	20	MPGK	MPGK.	j.w.

Program Ochrony Środowiska dla Miasta MIELCA

10	Renowacja kanału Al. Niepodległości	K	X	-	85	MPGK	MPGK	j.w.
11	Budowa kanału ul. Modelarska	K	X	-	260	MPGK	MPGK	j.w.
12	Modernizacja kanalizacji ul. Piaskowa	K	X	-	20	MPGK	MPGK	j.w.
13	Przebudowa Rowu Żłotnicko-Mieleckiego	W	X	-	2 400	UM	UM	WPI
1/1.3 - Zwiększenie bezpieczeństwa zaopatrzenia ludności w wodę pitną								
14	Zabezpieczenie ujęcia wody dla Miasta Mielca – stacja osłonowa. Kanalizacja sanitarna os. Wojsław, Rzo- chów i przy ul. Powstańców Warszawy	Ws	X	-	4 929	UE - 3 696 MPGK – 800 UM – 433	MPGK	WPI
Cel strategiczny 1 /2 - Zminimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów oraz objęcie powstających odpadów nowoczesnymi systemów odzysku i unieszkodliwiania								
1 /2.1 - Stopniowe wdrażanie systemowych rozwiązań w gospodarce odpadami w ramach ZZO „Tarnobrzeg-Mielec”								
15	Program segregacji i recyklingu odpadów komunalnych: - budowa II kwatery składowiska wraz z infrastrukturą, - zakup odpowiednich maszyn i urządzeń, - uruchomienie sortowni odpadów komunalnych	K	X	-	7 998	UE – 5 988 ZUOK – 2 000	ZUOK	WPI WPGO PPGO PGO
16	Rozbudowa systemu odgazowania I kwatery składowiska. Zamknięcie i rekultywacja I kwatery.	K	X	-	1 000	Środki własne	ZUOK	WPGO PPGO PGO
17	Budowa urządzeń do gromadzenia odpadów komunalnych	W	X	-	384	384 - GFOŚiGW	UM	WPI
18	Budowa i rozwój systemów selektywnej zbiórki odpadów	Ws	X	X	650	ZUOK UM	ZUOK	WPGO PPGO PGO
19	Budowa GPZON	Ws	X	-	70	ZUOK UM	ZUOK	WPGO PPGO PGO
20	Budowa kompostowni	Ws	X	-	2 000	ZUOK MPGK UM	ZUOK MPGK UM	WPGO PGO
21	Likwidacja dzikich wysypisk	W	X	X	100	UM	UM	WPGO PPGO PGO

1 /2.4. Udział w wojewódzkim zintegrowanym systemie zbiórki i utylizacji dla specyficznych rodzajów odpadów, w tym budowlanych i wielkogabarytowych, z wykorzystaniem możliwości ich przeładunku lub zagospodarowania w Mielcu								
22	Budowa instalacji odpadów wielkogabarytowych	Ws	-	X	400	ZUOK UM	ZUOK	WPGO PGO
23	Budowa instalacji odzysku materiałów budowlanych	Ws	-	X	1 350	ZUOK UM	ZUOK	WPGO PGO
1 /2.8. Stała współpraca z Wojewódzkim Koordynatorem ds. Gospodarki Odpadami								
24	Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami	W	X	X	100	UM	UM	WPGO PPGO PGO
1/2.9. Udział w gromadzeniu informacji o podmiotach gospodarczych wytwarzających odpady na terenie miasta i działalność kontrolna								
25	Stworzenie i prowadzenie gminnej bazy informacyjnej o gospodarce odpadami w Mielcu (wytwórcach i odbiorcach)	W	X	X	100	UM	UM + podmioty gospodarcze	WPGO PGO
26	Inwentaryzacja potencjalnych wytwórców odpadów niebezpiecznych (azbest, PCB)	W	X	-	10	UM	UM + SM Elektrociepłownia Mielec Sp. z o.o.	WPGO PPGO PGO
Cel strategiczny 1/3 – Zmniejszenie uciążliwości akustycznych występujących na obszarze miasta do poziomu akceptowalnego pod względem prawnym i społecznym								
1/3.5 – Wdrażanie rozwiązań inwestycyjnych (w tym technologicznych o cechach innowacji) na rzecz ograniczania hałasu komunikacyjnego								
27	Budowa ul. Sportowej wraz z modernizacją ulic powiatowych (w porozumieniu ze Starostwem)	Ws	X	-	5 889	UE – 4 416 BP – 589 UM - 884	UM + StP	WPI
28	Modernizacja układu drogowego na terenie Mielca (według rocznych planów)	W	X	-	6 050	UM	UM	WPI
29	Rozbudowa układu drogowego łączącego mielecką dzielnicę przemysłową z regionem	Ws	X	-	15 410	UE - 11 512 BP - 1 536 UM – 2 362	UM + StP	WPI
Cel strategiczny 1/5 – Zmniejszenie zagrożenia miasta wywołanego awariami przemysłowymi, transportem materiałów niebezpiecznych								
1/5.1 - Zmniejszenie ryzyka wynikającego z transportu materiałów niebezpiecznych								
30	Budowa parkingu dla samochodów przewożących materiały niebezpieczne (TŚP) przez teren miasta	K	-	X	1 845	BP	StP + przedsiębiorcy	WPOŚ PPOŚ
1 /5.3 - Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego w aspekcie ochrony środowiska								
31	Uzupełnienie i modernizacja systemu alarmowego	Ws	X	-	40	20 – BP 20 - UM	UM + StP	WPOŚ

Cel strategiczny 1/6 - Zapewnienie mieszkańcom miasta trwałej, najwyższej jakości powietrza i ograniczenie lokalnych uciążliwości								
1/6.4. - Rozbudowa systemu ścieżek rowerowych i popularyzacja ruchu rowerowego.								
32	Ścieżki rowerowe i turystyczne	W	X	X	5 300	Fundusze strukturalne	UM	WPI WPOŚ
Cel strategiczny 2/2 - Wzrost efektywności wykorzystania energii z uwzględnieniem źródeł odnawialnych								
2/2.1 - Zmniejszenie jednostkowego zużycia energii								
33	Docieplenie Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 ul. Tańskiego 3	W	X	-	2 700	UM	UM	WPOŚ PPOŚ
34	Wymiana okien, docieplenie budynku Szkoły Podstawowej nr 6 ul. Solskiego 8	W	X	-		UM	UM	WPOŚ PPOŚ
35	Wymiana okien w Szkole Podstawowej nr 3 ul. Żeromskiego 30	W	X	-		UM	UM	WPOŚ PPOŚ
36	Wymiana okien, docieplenie budynku Szkoły Podstawowej nr 9 ul. Drzewieckiego 11	W	-	X	2 700	UM	UM	WPOŚ PPOŚ
37	Wymiana okien, docieplenie budynku Gimnazjum nr 4 ul. Łąkowa 6	W	-	X		UM	UM	WPOŚ PPOŚ
38	Zaopatrzenie miasta w energię – budowa nowej magistrali ciepłowniczej	K	X	-	5 500	UE - 4 125 MPEC – 1 375	MPEC	WPI
Cel strategiczny 2/3 - Pogodzenie rozwoju miasta z zachowaniem zasobów gleb oraz eliminacją problemu gruntów zdewastowanych								
2/3.2 - Odtwarzanie powierzchni aktywnych biologicznie na dawnych terenach przemysłowych oraz na obszarze dawnych składowisk odpadów przemysłowych.								
39	Rewitalizacja terenów miejskich – osiedle Młodego Robotnika	K	X	-	10 200	UE – 7 650 BP – 1 020 MZBM – 1 530	MZBM	WPI

Program Ochrony Środowiska dla Miasta MIELCA

Cel strategiczny 4/1 - Wykształcenie u mieszkańców miasta poczucia odpowiedzialności za stan środowiska oraz nawyków kultury ekologicznej								
4/1.4 - Prowadzenie przez władze samorządowe działań (imprezy, akcje, konkursy) propagujących postawy proekologiczne mieszkańców miasta								
40	Edukacja społeczeństwa w zakresie ochrony społeczeństwa: <ul style="list-style-type: none"> ▪ edukacja ekologiczna rodziców, ▪ edukacja ekologiczna nauczycieli i uczniów , ▪ zwiększenie ilości wycieczek ekologicznych w ramach realizacji programu „Wycieczki za trzy grosze”, ▪ tworzenie nowych „zielonych punktów” w szkołach 	W	X	X	1 500	UM	UM	WPOŚ PPOŚ POŚ

Cel strategiczny 4/2. - Uspołecznienie procedur zarządzania środowiskiem i zarządzania realizacją programu ochrony środowiska								
4 /2.2. - Zapewnienie upowszechniania programu w formie dokumentu								
4 /2.3. - Zapewnienie instytucjonalnych form bezpośredniego udziału społeczności miasta w realizacji i aktualizacji POŚ i PGO								
4 /2.5. - Koordynacja wdrażania POŚ z programami gmin ościennych i programem powiatowym								
41	Monitorowanie realizacji POŚ i PGO oraz prowadzenie bazy danych i upowszechnianie informacji o stanie środowiska i gospodarce odpadami – utworzenie i wyposażonego 1 stanowiska pracy	W	X	X	500	UM	UM	POŚ
Razem			197 240,0	10 410,0	207 650,0	UE 126 124,0 FOŚiGW 24 104 BP 5 010,0 Przedsiębior stwa 24 303 UM 28 009		

* W - zadania własne, K – zadania koordynowane, Ws – zadania wspierane

** uzyskane koszty zostały przeliczone z EURO – 1 EURO = 5 zł

Tablica 3.2. Lista zadań inwestycyjnych z zakresu ochrony środowiska planowanych do realizacji przez przedsiębiorstwa na terenie Mielca w latach 2005-2012

Nazwa przedsiębiorstwa	Nr kolejny zadania/ grupa celów i prioryt. ekol.	Nazwa zadania	Termin realizacji		Koszt realizacji tys. zł	Źródła finansowania
			do 2008 r.	do 2012r.		
1	2	3	4	5	6	7
Wspólnota Mieszkaniowa 39-300 Mielec ul. Biernackiego 11	1 - 2/2.1	Termomodernizacja budynku	-	X	100,00	Środki własne, fundusze ochrony środowiska
Mielecka Spółdzielnia Mieszkaniowa 39-300 Mielec ul. Staffa 4a	2 - 2/2.1	Termomodernizacja budynków mieszkalnych	X	X	1 380	Środki własne, fundusze ochrony środowiska
	3 – 1 /2.6	Utylizacja płyt azbestowych wraz z demontażem	X	X	430	Środki własne (dofinansowanie- Starostwo Powiatowe)
Elektrociepłownia Mielec Sp. z o.o. 39-300 Mielec ul. Wojska Polskiego 3	4 – 1 /6.10	Modernizacji urządzeń odpylających przy kotłach OR-64	X	-	b.d.	Środki własne
	5 - 1/6.10	Podwyższenia emitorów	X	-	b.d.	Środki własne
	6 – 1/6.10	Izolacja akustyczna zewnętrzna wentylatorów spalin	X	-	b.d.	Środki własne
Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o. o. 39-300 Mielec ul. Grunwaldzka 3	7 – 1/6.8	Likwidacja kotłowni węglowej przy ul. Moniuszki 12 poprzez podłączenie odbiorców do miejskiego systemu ciepłowniczego w zakresie c.o., w okresie lata na potrzeby c.w.u. pracować będą kolektory słoneczne wspomagane kotłownią gazową	X	X	b.d.	Środki własne
	8 – 1/6.8	Wymiana sieci magistralnej Dn 350 na Dn 500 o długości 1 200 mb	-	X	b.d.	Środki własne
	9 –1/6.8	Wymiana sieci ciepłych rozdzielczych – rocznie około 1 500 mb	-	X	b.d.	Środki własne

Program Ochrony Środowiska dla Miasta MIELCA

1	2	3	4	5	6	7
Miejska Komunikacja Samochodowa Sp. z o.o. 39-300 Mielec ul. Moniuszki 12	10 – 1/3.7	Likwidacja zużytych autobusów nieprzyjaznych dla środowiska (około 20 szt.)	X	X	b.d.	Środki własne
	11 – 1/3.7	Zakup autobusów spełniających wymogi EURO 3 (około 7 szt.)	X	X	3,8	Środki własne
	12 – 1/1.1	Myjnia samochodowa autobusów i samochodów ciężarowych (obieg zamknięty wody z jej oczyszczaniem)	-	X	3 500	Środki własne Środki unijne
Rolnicza Spółdzielnia Mleczarska „ROLMLECZ” w Radomiu Zakład Mleczarski w Mielcu 39-300 Mielec ul. Raclawicka 6	13 – 1/6.8	Budowa kotłowni gazowej	X	-	2 000	Kredyt
	14 – 1 /2.5	Montaż instalacji do zagęszczania odpadów (serwatki)	X	-	2 000	Kredyt
	15 – 2 /1.1	Modernizacja istniejącej oczyszczalni ścieków w celu zmniejszenia energochłonności	X	-	50	Środki własne
„Henryk Bury-Mielec” Sp. z o.o. 39-300 Mielec ul. Wojska Polskiego 4	16 – 1/2.5	Wykonanie dużego szczelnego pomieszczenia, w którym gromadzone będą odpady wytwarzane przez spółkę	X	-	b.d.	Środki własne
„EKO – MODO” Dziewit Zbigniew Recykling Tworzyw Sztucznych 39-300 Mielec ul. Raclawicka 6	17 – 1 /2.3	Rozbudowa i modernizacja zakładu (stworzenie nowoczesnej infrastruktury wewnętrznej, zakup nowoczesnej linii do recyklingu)	X	X	b.d.	Środki własne
	18 – 1 /2.1	Zorganizowanie systemu selektywnej zbiórki na terenie miasta i powiatu mieleckiego	X	X	b.d.	Środki własne
Razem			4 956,9	4 506,9	9 463,8	

4. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA

4.1. Wprowadzenie

Niniejszy „Program Ochrony Środowiska” powinien być postrzegany przez władze miasta jako instrument koordynacji różnych rodzajów działań na rzecz środowiska, prowadzonych na terenie Mielca. Struktury administracyjne władz samorządowych Mielca bezpośrednio zarządzać będą realizacją programu, między innymi poprzez stanowienie prawa lokalnego – w formie uchwał oraz decyzji administracyjnych związanych z zagadnieniami objętymi programem. Władze pełnić będą również funkcję wykonawczą (zadania wynikające z odpowiednich ustaw) i kontrolną. Oprócz władz miasta, w realizacji programu uczestniczyć będzie wiele innych podmiotów, a jednym z uczestników, a zarazem głównym beneficjentem będzie lokalna społeczność. Dlatego również, jak inne, ważną funkcją władz miasta jest kreowanie i wspieranie tych działań ukierunkowanych na poprawę środowiska miasta, które prowadzone będą z udziałem partnerów – podmiotów zewnętrznych.

Program ochrony środowiska jest narzędziem wdrażania polityki ekologicznej państwa lecz, przede wszystkim, jest częścią procesu programowania i realizacji zrównoważonego rozwoju miasta. Oznacza to, że w program muszą być wpisane zasady zarządzania środowiskiem w zakresie wykraczającym poza domenę specjalistycznych służb. W zarządzaniu środowiskiem, tym samym – w realizacji programu – muszą uczestniczyć przedstawiciele różnych sfer życia społecznego i gospodarczego.

4.2. Instrumenty realizacji programu

Polityka ekologiczna realizowana jest na mocy wielu ustaw, wśród których najważniejsze to: *prawo ochrony środowiska, prawo wodne, o zagospodarowaniu przestrzennym, o ochronie przyrody, o odpadach, prawo geologiczne i górnicze, prawo budowlane*. Instrumenty realizacji programu ochrony środowiska wynikające z zapisów ustawowych można podzielić na: prawne, finansowe, społeczne, polityczne i strukturalne. Do najważniejszych instrumentów politycznych należą zapisy składające się na obowiązującą politykę ekologiczną państwa, programy ochrony środowiska: dla województwa podkarpackiego i powiatu mieleckiego, strategię rozwoju: województwa podkarpackiego i powiatu mieleckiego, a także dokumenty składające się na politykę rozwoju miasta Mielca – zwłaszcza „Strategia rozwoju Mielca 2000-2006”. Implikacje dla niniejszego programu wynikające z wymienionych rodzajów dokumentów przedstawiono w załączniku nr 2.

4.2.1 Instrumenty prawne

Wśród instrumentów prawnych szczególne miejsce mają plany zagospodarowania przestrzennego (prawo miejscowe). Działania władz samorządowych, przedsiębiorstw i innych podmiotów związane z ochroną środowiska muszą być osadzone w realiach obowiązującego planu wojewódzkiego i przygotowywanych planów miejscowych. Z drugiej strony, istotnym elementem realizacji programu dla miasta Mielca powinno być wprowadzenie zaleceń sformułowanych w niniejszym dokumencie do planów miejscowych.

KOMPETENCJE władz miasta jako gminy

w zakresie ochrony środowiska

Ustawa - Prawo ochrony środowiska:

- sporządzanie (Prezydent) i uchwalanie (Rada Miejska) programów ochrony środowiska, z realizacji programu. Prezydent miasta sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia Radzie Miejskiej,
- udostępnianie każdemu informacji o środowisku i jego ochronie, znajdujących się w posiadaniu władz miasta,
- okresowe przedkładanie Wojewodzie, przez Prezydenta miasta, informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska,
- przeprowadzanie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla planowanego przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko,
- nakazywanie (w formie decyzji Prezydenta) osobie fizycznej eksploatującej instalację w ramach zwykłego korzystania ze środowiska lub eksploatującej urządzenie, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- wstrzymywanie użytkownika instalacji lub urządzenia, w drodze decyzji Prezydenta, w razie naruszenia warunków decyzji określającej wymagania dotyczące eksploatacji instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, prowadzonej przez osobę fizyczną w ramach zwykłego korzystania ze środowiska lub niedostosowania się do wymagań,
- wyrażanie, w drodze decyzji Prezydenta, na wniosek zainteresowanego, zgody na podjęcie wstrzymanej działalności po stwierdzeniu, iż ustały przyczyny wstrzymania działalności, lub oddania do eksploatacji obiektu budowlanego, zespołu obiektów lub instalacji,
- w przypadku zwykłego korzystania ze środowiska:
 - przyjmowanie wyników pomiarów emisji prowadzonych przez użytkowników instalacji,
 - przyjmowanie zgłoszeń instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia lecz może negatywnie oddziaływać na środowisko,
- sprawowanie, przez Prezydenta miasta, kontroli przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością władz szczebla gminnego do wykonywania funkcji kontrolnych, Prezydent może upoważnić pracowników Urzędu Miejskiego lub Straży Miejskiej,
- występowanie w charakterze oskarżyciela publicznego (Prezydent lub osoby przez niego upoważnione) w sprawach o wykroczenie przeciw przepisom o ochronie środowiska,
- występowanie przez Prezydenta miasta do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli stwierdzono naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić.

Ustawa o Inspekcji Ochrony Środowiska:

- rozpatrywanie przez Radę Miejską, przynajmniej raz w roku, informacji Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na obszarze województwa,

- przyjmowanie od Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska informacji o wynikach kontroli obiektów o podstawowym znaczeniu dla danego terenu,
- wydawanie przez Prezydenta miasta, w przypadkach bezpośredniego zagrożenia środowiska, właściwemu organowi Inspektoratu Ochrony Środowiska polecenia podjęcia działań zmierzających do usunięcia tego zagrożenia.

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

- sporządzanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, w którym uwzględnia się uwarunkowanie wynikające z dotychczasowego uzbrojenia terenu, stanu środowiska, wielkości i jakości zasobów wodnych, wymogów ochrony środowiska, infrastruktury technicznej w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej,
- sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Ustawa - Prawo energetyczne:

- opracowywanie i wdrażanie planów zaopatrzenia w energię.

Ustawa o utrzymaniu porządku i czystości w gminach:

- ustalanie w drodze uchwały szczegółowych zasad utrzymania czystości i porządku na terenie gminy,
- nadzorowanie utrzymania czystości i porządku w gminie.

w zakresie gospodarki odpadami

Ustawa - o odpadach:

- podejmowanie przez Radę Miejską, w razie potrzeby, uchwały o obowiązku złożenia informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami przez wytwórców odpadów wytwarzających odpady inne niż niebezpieczne w ilości do 5 ton rocznie (nie dotyczy odpadów komunalnych),
- nakazywanie posiadaczowi odpadów, w drodze decyzji Prezydenta miasta, usunięcia odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania, ze wskazaniem sposobu wykonania tej decyzji,
- sporządzanie (Prezydent) i uchwalanie (Rada Miejska) planów gospodarki odpadami. Z realizacji planu Prezydent sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia Radzie Miejskiej.

w zakresie ochrony przyrody

Ustawa o ochronie przyrody:

- wykonywanie i popularyzacja ochrony przyrody,
- wprowadzenie form ochrony przyrody (obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe), jeżeli Wojewoda nie wprowadził tych form,

- sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów i obiektów poddawanych ochronie przez Radę Miejską,
- umieszczanie tablic o ograniczeniach i zakazach lub innych oznakowań o poddaniu pod ochronę – na obrzeżach ochraniających kompleksów przyrodniczych i w pobliżu chronionych tworów przyrody,
- wydawanie zezwoleń na usunięcie drzew lub krzewów,
- naliczanie opłat za usunięcie drzew lub krzewów,
- wymierzanie administracyjnych kar pieniężnych za zniszczenie terenów zieleni, drzew lub krzewów oraz za ich usuwanie bez wymaganego zezwolenia.

w zakresie gospodarki wodnej

Ustawa - Prawo wodne:

- zatwierdzanie ugód w sprawach zmian stosunków wodnych na gruntach,
- wyznaczanie części nieruchomości umożliwiającej dostęp do wody objętej powszechnym korzystaniem z wód,
- nakazywanie właścicielowi gruntu przywrócenia poprzedniego stanu wody lub wykonania urządzeń zapobiegających szkodom, jeśli spowodowane przez niego zmiany stanu wody na gruncie szkodliwie wpływają na grunty sąsiednie,
- wyznaczanie miejsc wydobycia kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów, w granicach powszechnego korzystania z wód.

POZWOLENIA

Kompetencje do wydawania pozwoleń w zakresie ochrony środowiska przed zanieczyszczeniami i uciążliwościami podzielone są pomiędzy Wojewodę i Starostę, przyjmując za podstawowe kryterium skalę uciążliwości danego podmiotu. Wojewoda zachowuje dotychczasowe kompetencje w omawianym zakresie tylko w odniesieniu do podmiotów, należących do tzw. szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia człowieka. Kompetencje do wydawania pozwoleń, dotyczących obiektów zaliczonych do inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska posiada Starosta.

Do tej kategorii należą: pozwolenia na gospodarcze korzystanie ze środowiska, w tym pozwolenia wodno-prawne a także decyzje o emisji dopuszczalnej zanieczyszczeń do powietrza, zgody na gospodarcze wykorzystanie odpadów, decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami, decyzje o zakresie i sposobie usunięcia przyczyn szkodliwego oddziaływania na środowisko lub zagrożenia i przywrócenia środowiska do stanu właściwego, koncesje geologiczne wydawane na rozpoznanie i eksploatację surowców mineralnych.

Wprowadzenie wymogów Dyrektywy IPPC 96/61/EC (Integrated Pollution Prevention and Control) wpłynie na funkcjonowanie znacznej części przedsiębiorstw, zwłaszcza wszystkich przedsiębiorstw traktowanych dotychczas w polskim prawie jako szczególnie szkodliwe dla środowiska i wielu obiektów zaliczanych do kategorii mogących pogorszyć stan środowiska. Przedsiębiorstwa te, w miejsce dotychczas obowiązujących pozwoleń odnoszących się do poszczególnych mediów (pobór wody, gospodarka odpadami), komponentów środowiska (emisje zanieczyszczeń do powietrza, odpro-

wadzenie ścieków) oraz uciążliwości (hałas, promieniowanie) będą musiały uzyskać **pozwolenia zintegrowane**, w których uwzględnione będą wymogi BAT.

KONTROLA PRZESTRZEGANIA PRAWA

Kompetencje kontrolne przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska wobec podmiotów posiadają: marszałek województwa i prezydent miasta w zakresie objętym właściwością tych organów, co wynika z zapisów *ustawy – Prawo ochrony środowiska* (art. 379). Marszałek województwa, prezydent miasta lub osoby przez nich upoważnione mogą występować:

- ◆ w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska,
- ◆ do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli stwierdzono naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub wystąpiło przypuszczenie, że takie naruszenie mogło nastąpić.

MONITORING STANU ŚRODOWISKA

Szczególnym instrumentem prawnym stał się monitoring, czyli jakościowy i ilościowy pomiar stanu środowiska. Monitoring był zwykle zaliczany do instrumentów społecznych (informacyjnych), jako bardzo ważna podstawa analiz, ocen czy decyzji. Obecnie, wprowadzenie badań monitoringowych jako obowiązujących przez zapisy w niektórych aktach prawnych czyni je instrumentem o znaczeniu prawnym.

4.2.2 Instrumenty finansowe

Do instrumentów finansowych należą przede wszystkim: opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska, administracyjne kary pieniężne i fundusze celowe.

OPŁATY ZA GOSPODARCZE KORZYSTANIE ZE ŚRODOWISKA

Opłaty te pełnią funkcje prewencyjne i redystrybucyjne.

Funkcja prewencyjna realizowana jest poprzez zachęcanie podmiotów (dotyczy to podmiotów gospodarczych) do wyboru technologii, lokalizacji produkcji, instalowania urządzeń ochronnych oraz oszczędnego korzystania z zasobów naturalnych w sposób najodpowiedniejszy z punktu widzenia ochrony środowiska.

Funkcja redystrybucyjna polega na gromadzeniu i przemieszczaniu środków finansowych przeznaczonych na cele ochrony środowiska.

Opłaty pobierane są za:

- wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
- pobór wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- składowanie odpadów,
- wyłączanie gruntów rolnych i leśnych z produkcji,
- usuwanie drzew i krzewów.

Oplaty trafiają do funduszy celowych (fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz fundusz ochrony gruntów). Pobierają je organy administracji (np. Urząd Marszałkowski, organ gminy) lub jak w przypadku gruntów rolnych i leśnych, wnoszone są bezpośrednio do funduszu celowego.

Podmiot korzystający ze środowiska ustala we własnym zakresie wysokość należnej opłaty (według stawek obowiązujących w okresie, w którym korzystanie ze środowiska miało miejsce) i wnosi ją na rachunek właściwego Urzędu Marszałkowskiego. Osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami ponoszą opłaty za korzystanie ze środowiska w zakresie, w jakim to korzystanie wymaga pozwolenia na wprowadzanie substancji lub energii do środowiska oraz pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód w rozumieniu przepisów ustawy *Prawo wodne*. Podobne opłaty pobiera się na podstawie przepisów *Prawa górniczego i geologicznego* za działalność koncesjonowaną.

ADMINISTRACYJNE KARY PIENIĘŻNE

Kary pieniężne nie są *sensu stricto* środkiem ekonomicznym, są raczej związane z instytucją odpowiedzialności prawnej. Spełniają jednak funkcje podobne do opłat. Kary pobiera się w tych samych sytuacjach co opłaty, lecz za działania niezgodne z prawem. W odniesieniu do wód, powietrza, odpadów i hałasu, karę wymierza Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, a w odniesieniu do drzew i krzewów - organ gminy. Stawki kar zwykle są kilkakrotnie wyższe niż opłaty i trafiają do funduszy celowych. Ustawa - *Prawo ochrony środowiska* przewiduje możliwość odraczania, zmniejszania lub umarzania administracyjnych kar pieniężnych.

FUNDUSZE CELOWE

Oplaty i kary zasilają fundusze celowe. Dla miasta Mielca istotne znaczenie mają fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej: NFOŚiGW w Warszawie i WFOŚiGW w Rzeszowie oraz PFOŚiGW i GFOŚiGW. W skali Mielca możliwe jest także wykorzystanie instrumentów nie będących w kompetencji władz miasta, poprzez porozumienie się z partnerami, w kompetencjach których znajdują się dane instrumenty (Wojewoda, Samorząd Wojewódzki).

4.2.3 Instrumenty społeczne

Instrumenty społeczne służą realizacji zasady uspołecznienia zarządzania rozwojem miasta poprzez budowanie i usprawnianie partnerstwa. Z punktu widzenia władz samorządowych umownie wyróżnia się dwie kategorie działań:

- wewnętrzne, czyli dotyczące działań samorządów i realizowane poprzez działania edukacyjne,
- zewnętrzne – polegające na budowaniu komunikacji społecznej (konsultacje, debaty publiczne, kampanie edukacyjne).

Edukacja ekologiczna prowadzona jest dla szkół wszystkich stopni, ale także w jej zakres wchodzi tematyczne szkolenia adresowane do poszczególnych grup zawodowych i organizacji. O sukcesie działań edukacyjnych decyduje rzetelna informacja o stanie środowiska i działaniach na rzecz jego ochrony, a przede wszystkim umiejętność komunikowania się z lokalną społecznością.

Komunikacja między władzą samorządową i ogółem społeczności może przybierać formy instytucjonalne, np. poprzez tworzenie biur komunikacji społecznej, podpisywanie formalnych deklaracji współ-

pracy z organizacjami społecznymi i wspieranie ich działań poprzez np. wprowadzanie przedstawicieli organizacji do różnego rodzaju ciał opiniotwórczych i doradczych, organizowanie regularnych spotkań z organizacjami, itp.

Na instytucjach samorządowych i rządowych spoczywa obowiązek wzajemnego informowania się i uzgadniania decyzji związanych z ochroną środowiska. Zarówno Konstytucja RP, jak ustawa *Prawo ochrony środowiska* zapewniają każdemu obywatelowi pełny dostęp do informacji o środowisku i jego ochronie. Budowanie procedur komunikacji społecznej służy zatem realizacji konstytucyjnych praw obywateli, przy czym dostęp do informacji nie jest uzależniony od uczestnictwa w konkretnym postępowaniu ani od posiadania jakiegokolwiek interesu w sprawie. Pożądanym, dla skutecznego wdrażania programu ochrony środowiska, zakres komunikacji społecznej zdecydowanie wykracza poza samo tylko udzielanie informacji „na żądanie”. Obejmuje on także np. promocję programu, przekazywanie określonych danych politykom, sponsorom czy decydentom, wyjaśnianie stanowisk w konkretnych sprawach oraz „wciąganie” zainteresowanych osób lub instytucji do współpracy w realizacji programu, wyjaśnianie stanowisk, wymianę roboczej informacji między osobami pracującymi nad danym tematem, itd.

Odpowiednio wczesna wymiana informacji o zamierzeniach związanych z realizacją programu ochrony środowiska, choć początkowo może przyczynić się do opóźnienia niektórych działań, chronić będzie przed znacznie poważniejszymi zakłóceniami (np. odwołania i protesty).

Można wskazać kilka rodzajów działań związanych z uspołecznieniem wdrażania programu, szczególnie poświadczonych do podjęcia na obszarze miasta Mielca. Na próbę podjęcia zasługuje zwłaszcza kierunek działań polegający na wciągnięciu organizacji pozarządowych w wykonywanie zadań w zakresie ochrony przyrody, warto też podjąć wspólne działania na rzecz rozwoju ruchu rowerowego.

Rozwiązywanie problemów środowiskowych miasta Mielca można wesprzeć poprzez dobrowolne porozumienie w zakresie wdrażania „Programu ochrony środowiska dla miasta Mielca”, wyrażające wolę współpracy, zawarte między Prezydentem Miasta, prezydentami miast i gmin ościennych, Starostą Powiatu, Wojewodą Podkarpackim, Marszałkiem Województwa Podkarpackiego, Prezesem WFOŚiGW w Rzeszowie, Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska oraz wybranymi podmiotami gospodarczymi i instytucjami, w tym organizacjami pozarządowymi.

4.2.4 Instrumenty strukturalne

„Program ochrony środowiska dla miasta Mielca” jest zarówno planem polityki ochrony środowiska do 2012 roku, jak i programem wdrożeniowym na najbliższe 4 lata (2005 - 2008). Program ten z jednej strony uwzględnia kierunki rozwoju poszczególnych dziedzin gospodarki i ich konsekwencje dla środowiska, a z drugiej strony wytycza pewne ramy tego rozwoju. Oznacza to, że działania realizowane np. w transporcie czy gospodarce komunalnej muszą być brane pod uwagę w programie ochrony środowiska, a jednocześnie ochrona środowiska wymaga podejmowania pewnych działań w poszczególnych dziedzinach gospodarki i codziennego bytowania mieszkańców miasta. Wszystko to wymaga posługiwania się instrumentami strukturalnymi. Należą do nich strategie i programy wdrożeniowe oraz systemy zarządzania środowiskowego.

Dokumentem wytyczającym główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska w skali miasta jest „Strategia Rozwoju Mielca 2000-2006”. Bazą dla programów sektorowych, dającą ogólne wytyczne co do kierunków działań w zakresie ochrony środowiska, jest „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Mielca”. Wdrażając, weryfikując i aktualizując program ochrony środowiska miasta trzeba mieć także na uwadze:

- Program ochrony środowiska województwa podkarpackiego (i jego aktualizacje na lata następne),
- Program ochrony środowiska powiatu mieleckiego (i jego aktualizacje na lata następne),
- „Strategię rozwoju województwa podkarpackiego”,
- „Strategię rozwoju powiatu mieleckiego”,
- przygotowywane obecnie, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- Program Operacyjny Rozwoju Mielca,
- Program Inwestycyjny Miasta Mielca,
- programy sektorowe w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, ciepłownictwa, bezpieczeństwa.

SYSTEMY ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO

Koncepcja zarządzania środowiskowego jest odpowiedzią na sytuację, w której konieczna jest nie tylko naprawa zaistniałych już szkód środowiskowych oraz spełnianie wymogów określonych w pozwoleniach na korzystanie ze środowiska, ale także zapobieganie powstawaniu negatywnych oddziaływań i szkód. Na przedsiębiorstwach spoczywa obowiązek samodzielnego definiowania problemów środowiskowych i szukania, z wyprzedzeniem, środków zaradczych. Związane jest to z włączeniem zarządzania środowiskowego do celów strategicznych firm i przypisanie tych zagadnień do kompetencji zarządów. Idea ta jest realizowana poprzez wprowadzanie systemów zarządzania środowiskiem (systemy sformalizowane - np. normy ISO 14 000, EMAS lub niesformalizowane - np. Program Czystszej Produkcji).

Rolą władz miasta mogą być działania inspirujące przedsiębiorstwa do starań o wprowadzenie systemu zarządzania środowiskowego, choć ostateczne korzyści wynikające z jego wprowadzenia powinny znaleźć odzwierciedlenie w sytuacji rynkowej tych przedsiębiorstw. Wspomniane systemy zarządzania środowiskowego polecane są również dla zakładów gospodarki komunalnej oraz instytucji publicznych, w tym urzędów. Należy spodziewać się, że zgodnie z polityką Unii Europejskiej, polecającą systemy zarządzania środowiskowego jako wyraz własnej odpowiedzialności sektora gospodarczego za sprawy środowiskowe, w nadchodzących latach pojawią się narzędzia pozwalające włączyć system zarządzania środowiskowego w pozwolenia wydawane przez Wojewodę lub Starostę (w przypadku Mielca – Starostę).

4.3. Upowszechnianie informacji o środowisku

Zgodnie z ustawą - *Prawo ochrony środowiska* organy administracji są obowiązane udostępniać każdemu informacje o środowisku i jego ochronie, znajdujące się w ich posiadaniu. Władze miasta będą, w tym celu, maksymalnie wykorzystywały nowoczesne środki komunikowania się. Rozszerzony zostanie zakres informacji udostępnianej na stronach internetowych Urzędu Miejskiego o dane dotyczące realizacji

niniejszego programu. Wstępem będzie umieszczenie na stronie internetowej programu, po jego przyjęciu Uchwałą Rady Miejskiej.

Rosnący udział w informowaniu społeczeństwa będą miały pozarządowe organizacje ekologiczne współpracujące z Urzędem Miejskim. Staraniem Urzędu Miejskiego, w większym niż dotychczas zakresie wydawane będą i bezpłatnie rozpowszechniane broszury informacyjne i edukacyjne. Intensyfikowane będą także inne działania wynikające z „Narodowej strategii edukacji ekologicznej” (2000 r.) oraz jej programu wykonawczego.

4.4. Organizacja zarządzania środowiskiem oraz zarządzania programem ochrony środowiska

Realizacja programu ochrony środowiska wymagać będzie wyodrębnionej struktury zarządzania. W okresie docelowym program ten powinien stopniowo stawać się tożsamy z systemem zarządzania środowiskiem miasta.

Z samej istoty koncepcji zrównoważonego rozwoju wynikają następujące reguły:

- nieodnawialne zasoby środowiska powinny być wykorzystywane w takim zakresie, w jakim istnieje możliwość ich substytucyjnego kompensowania zasobami odnawialnymi,
- odnawialne zasoby środowiska powinny być wykorzystywane tylko w zakresie nie przekraczającym stopnia ich odnawialności,
- chłonność środowiska nie powinna być w żadnym zakresie przekroczona,
- różnorodność biologiczna środowiska nie powinna maleć.

Praktyka wykazuje, że dla realizacji powyższych założeń systemy zarządzania środowiskowego oparte powinny być na następujących zasadach:

- zanieczyszczający płaci,
- użytkownik płaci,
- zasada prewencji,
- zasada współodpowiedzialności,
- zasada subsydiarności (pomocniczości).

Zarządzanie środowiskiem odbywa się na kilku szczeblach. W mieście funkcjonującym jako gmina miejska zarządzanie dotyczy działań własnych (podejmowanych przez miasto). Także administracja publiczna szczebla powiatowego i wojewódzkiego, w ramach swoich obowiązków i kompetencji, realizuje zadania związane z zarządzaniem środowiskiem miasta. Istotną funkcją władz samorządowych, w tym na szczeblu miasta, jest funkcja kontrolna wobec podmiotów gospodarczych w zakresie wypełniania zobowiązań wynikających z prawa ochrony środowiska.

Podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska kierują się nie tylko efektami ekonomicznymi i zasadami konkurencji rynkowej, ale także liczą się z głosami opinii społecznej. Na tym szczeblu zarządzanie środowiskiem odbywa się przez:

- dotrzymanie wymagań stawianych przez przepisy prawa,
- porządkowanie technologii i reżimów obsługi urządzeń,
- modernizację technologii,
- eliminowanie technologii uciążliwych dla środowiska,

- instalowanie urządzeń ochrony środowiska,
- stałą kontrolę emisji zanieczyszczeń.

Institucje działające w ramach administracji odpowiedzialnych za wykonywanie i egzekwowanie prawa mają głównie na celu zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska przez:

- racjonalne planowanie przestrzenne,
- kontrolowanie gospodarczego korzystania ze środowiska,
- porządkowanie działalności związanej z gospodarczym korzystaniem ze środowiska.

Cele te są realizowane poprzez tworzenie złożonego systemu dokumentów planistycznych wytyczających generalne kierunki polityki rozwoju w kontekście ochrony środowiska, jak i zagospodarowania przestrzennego, na wszystkich szczeblach administracji samorządowej. Rangę obowiązującego przepisu prawa ma tylko miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Wszelkie inne programy, plany i strategie mają szansę realizacji, jeśli znajdą odzwierciedlenie w konkretnym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Program ochrony środowiska jest jednym z rodzajów dokumentów o charakterze strategiczno-operacyjnym.

Główna odpowiedzialność za realizację programu spoczywa na Prezydencie Miasta, który składa Radzie Miejskiej raporty z wykonania programu. W praktyce, Prezydent może wyznaczyć koordynatora wdrażania programu – wówczas rolę taką w imieniu Prezydenta Miasta może pełnić np. Naczelnik Wydziału Inżynierii Miejskiej i Gospodarki Lokalowej – lub sprawować tę funkcję osobiście. Zadaniem koordynatora jest ścisła współpraca z prezydentem (o ile nie pełni on tej funkcji osobiście) i Radą Miejską oraz przedstawianie im okresowych sprawozdań z realizacji programu.

Władze miasta będą wspierane przez Zespół Konsultacyjny, który powinien zostać powołany spośród przedstawicieli lokalnych społeczności samorządowych, reprezentantów świata nauki oraz organizacji pozarządowych, zaangażowanych w proces tworzenia projektu programu. Zadaniem Zespołu Konsultacyjnego będzie nadzorowanie procesu wdrażania programu oraz uzgadnianie współpracy w realizacji poszczególnych zadań. Spotkania Zespołu Konsultacyjnego powinny odbywać się co najmniej dwa razy w roku.

Dla optymalizacji zarządzania procesem wdrażania programu wskazane jest utworzenie komórki wykonawczej - Zespołu Realizacji Programu, bezpośrednio i na bieżąco współpracującej z koordynatorem programu. W zespole tym uczestniczyć będą wyznaczeni pracownicy Wydziału (zajmującego się środowiskiem) Urzędu Miejskiego, a także pracownicy innych jednostek miejskich realizujących poszczególne zadania w ramach programu. Zadaniem tego Zespołu powinny być przede wszystkim:

- koordynacja działań i współdziałania uczestników programu,
- monitoring realizacji zadań programu,
- sprawozdawczość przed Zespołem Konsultacyjnym,
- udrażnianie kanałów przepływu informacji niezbędnych w koordynacji działań w programie.

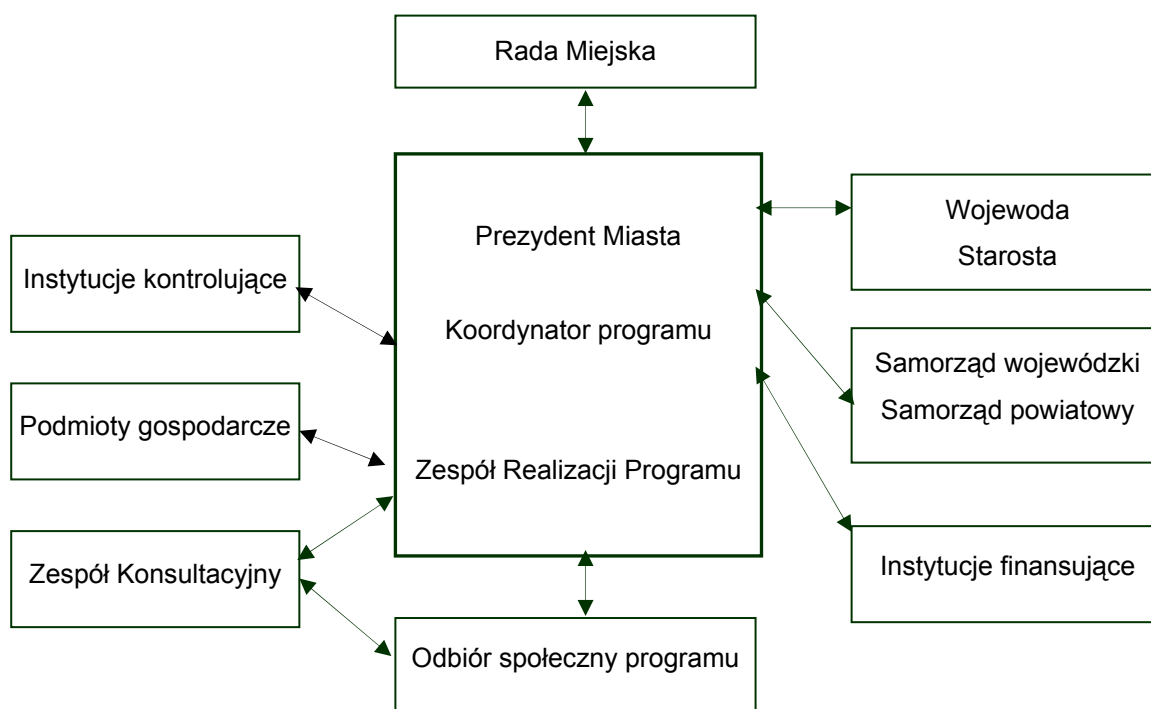
W niektórych pracach Zespołu Realizacji Programu powinny także uczestniczyć podmioty gospodarcze realizujące inwestycje zgodnie z kierunkami nakreślonymi w programie (np. Zakład Wodociągów i Kanalizacji - MPGK Sp. z o.o. oraz Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych Sp. z o.o.).

Prezydent Miasta współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla powiatowego i wojewódzkiego. Wojewoda, wraz z podlegającymi mu służbami zespolonymi, dysponuje instru-

mentarium prawnym umożliwiającym reglamentowanie korzystania ze środowiska. Z kolei w dyspozycji Zarządu Województwa znajdują się instrumenty finansowe na realizację zadań programu (poprzez WFOSiGW w Rzeszowie). Ponadto Prezydent (a w jego imieniu – koordynator programu) współdziała z instytucjami administracji specjalnej, które dysponują instrumentami kontroli i monitoringu. Instytucje te kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska (WIOŚ, WSSE), prowadzą monitoring wód (RZGW).

Wypracowane procedury powinny stopniowo stać się rutyną i podstawą zinstytucjonalizowanej współpracy pomiędzy partnerami z różnych środowisk. Dzięki temu, proces planowania i zarządzania może stać się czytelny i przejrzysty dla ogółu społeczności miasta. Ten aspekt wdrażania programu można będzie oceniać poprzez odpowiednie mierniki świadomości społecznej, opisane w dalszej części dokumentu.

Rys. 4.1. Schemat zarządzania programem ochrony środowiska

Instytucje kontrolujące to:

- ◆ Rada Miejska,
- ◆ Regionalna Izba Obrachunkowa (RIO),
- ◆ Najwyższa Izba Kontroli (NIK),

W skład zespołu konsultacyjnego wchodzi:

- ◆ przedstawiciele lokalnych jednostek samorządowych,
- ◆ przedstawiciele organizacji pozarządowych.

Główne działania w zakresie zarządzania środowiskiem, a zarazem zarządzania programem są następujące:

Obszar działań	Główne działania w latach 2005-2008	Instytucje uczestniczące
Wdrażanie programu ochrony środowiska dla miasta Mielca	<ul style="list-style-type: none"> - ustawiczna koordynacja wdrażania programu z udziałem jednostek organizacyjnych miasta i podmiotów zewnętrznych, - okresowa ocena realizacji zadań krótkoterminowych, weryfikacja ich listy i opracowanie raportów (2006 r., 2008 r.), - Weryfikacja celów i priorytetowych kierunków działań (2008 r) 	Władze miasta i inne jednostki uczestniczące we wdrażaniu programu
Monitoring środowiska	<ul style="list-style-type: none"> - zgodnie z wymogami ustawowymi, - upowszechnianie informacji o stanie środowiska w mieście 	WIOŚ, WSSE, władze miasta
Edukacja ekologiczna, informacja o środowisku, komunikacja społeczna	<ul style="list-style-type: none"> - praktyczna realizacja zapisów ustawowych w zakresie powszechnego dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie, - rozwój szkolnych i pozaszkolnych form edukacji ekologicznej dla różnych grup wiekowych i zawodowych, - wykorzystywanie mediów dla informowania społeczności miasta o działaniach w zakresie ochrony środowiska, - rozszerzenie współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie edukacji ekologicznej i komunikacji społecznej, - rozszerzenie dotychczasowego systemu informowania poprzez wydawane broszury i ulotki 	Władze miasta, WIOŚ, Zarząd Województwa, organizacje pozarządowe
Systemy zarządzania środowiskiem	<ul style="list-style-type: none"> - promowanie instytucji wdrażających systemy zarządzania środowiskiem 	Wojewoda, fundusze celowe, władze miasta

4.5. Monitoring wdrażania programu

Proces wdrażania programu wymaga kontroli, której najważniejszym elementem jest ocena realizacji zadań z punktu widzenia osiągania założonych celów. Rezultaty oceny będą z kolei podstawą korekt i aktualizacji programu.

Wdrażanie programu ochrony środowiska będzie podlegało regularnej ocenie w zakresie:

- określenia stopnia wykonania przedsięwzięć/działań,
- określenia stopnia realizacji przyjętych celów,
- oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- analizy przyczyn tych rozbieżności.

Prezydent Miasta (poprzez Zespół Realizacji Programu) będzie raportował co dwa lata stopień wdrożenia programu. W początkowym okresie wdrażania programu również co dwa lata będzie weryfikowana lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w najbliższych czterech latach. Oznacza to, że pod koniec 2006 roku powinna być przygotowana nowa lista obejmująca zadania na lata 2007 – 2010 (i dalsze obejmujące lata 2011-2014).

W cyklu czteroletnim będzie oceniany stopień realizacji celów średniookresowych (w niniejszym dokumencie obejmujących okres do 2012 r.) Ocena ta będzie bazą do ewentualnej korekty celów i strategii ich realizacji. Taka procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie *Prawo ochrony środowiska* dotyczących okresu, na jaki jest przyjmowany program ochrony środowiska, a także systemu raportowania o stanie realizacji programu ochrony środowiska:

- ocena postępów we wdrażaniu programu ochrony środowiska, w tym przygotowanie raportu (co dwa lata),
- opracowanie listy przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w kolejnych czterech latach (co dwa lata),
- aktualizacja celów ekologicznych i kierunków działań (co cztery lata).

Podstawą systemu oceny realizacji programu będzie sprawozdawczość oparta na wskaźnikach (miernikach) stanu środowiska oraz na wskaźnikach świadomości społecznej. Podstawą oceny będą nie tylko wartości poszczególnych wskaźników, ale w takim samym stopniu także zmiany ich wartości w okresie między kolejnymi ocenami.

Określenie poszczególnych wskaźników wymagać będzie posiadania odpowiednich informacji:

- pochodzących z monitoringu środowiska (zarówno WIOŚ jak monitoringu lokalnego),
- pochodzących z branżowych raportów i opracowań określających stan miasta, pozostających w dyspozycji władz samorządowych,
- pochodzących z przeprowadzenia odpowiednich badań opinii społecznej.

Proponowana lista wskaźników przedstawiona w tablicy 4.1 odzwierciedla specyfikę społeczno-gospodarczą i środowiskową miasta Mielca. Należy traktować tę listę jako otwartą – w miarę zmian warunków wewnętrznych i zewnętrznych, a także postępów w realizacji programu, można spodziewać się, że niektóre wskaźniki lepiej, a inne – gorzej ilustrować będą zachodzące w mieście zmiany.

Tablica 4.1. Wskaźniki przyjęte w programie ochrony środowiska dla miasta Mielca

Obszar 1: Ochrona i poprawa jakości środowiska						
Dziedzina	Cel	Wskaźniki	Stan wyjściowy	Oczekiwany stan w 2012 roku	Źródła danych	Źródło wskaźnika
Ochrona jakości wód i kształtowanie stosunków wodnych	1.1. Poprawa jakości i zachowanie odtwarzalności zasobów wód oraz zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w zgodzie z wymogami zagospodarowania przestrzennego i ochrony przyrody	Jakość wód powierzchniowych w punktach monitoringowych	we wszystkich punktach monitoringu państwowego wody są pozaklasowe (dane za 2003 rok)	zmniejszenie BZT ₅ , zawartości azotu, fosforu, podwyższenie miana <i>coli</i>	Monitoring WIOŚ	ICLEI
		Jakość wód podziemnych w punktach monitoringowych	klasa II (m.in. podwyższona zawartość fosforanów)	brak istotnych zanieczyszczeń antropogenicznych	Monitoring WIOŚ	Kozłowski 2003 r.
		Oczyszczanie ścieków – w rozbiciu na mierniki: % udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej, redukcja zanieczyszczeń, % udział ścieków wystarczająco oczyszczonych	87, 1 % ludności korzysta z sieci kanalizacyjnej (2002 r.); oczyszczane 50,6 % ścieków, w tym 46,1 % wytworzonych ścieków oczyszczonych biologicznie, 1 % - chemicznie, natomiast 3,4 % tylko mechanicznie	99,0 % ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej, 95 % redukcji BZT 100 % ścieków wystarczająco oczyszczonych	Państwowy monitoring środowiska, statystyka publiczna	ICLEI, Komisja Europejska
		Ładunek zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych systemem kanalizacyjnym (azotany, fosforany, BZT5)	data ustalenia danych wyjściowych – 2007 r.	ładunki nie mniejsze niż w roku bazowym	ZWiK, Urząd Miejski, statystyka publiczna	Kozłowski 2003 r.

Program Ochrony Środowiska dla Miasta MIELCA

		Liczba i łączna objętość instalacji do podczyszczania i/lub czasowego retencjonowania wód deszczowych	brak instalacji	możliwie największa	Urząd Miejski	propozycja na potrzeby niniejszego programu
		Liczba wdrożonych przedsięwzięć na rzecz ochrony wód powierzchniowych	brak programów	możliwie największa	Urząd Miejski	propozycja na potrzeby niniejszego programu
Gospodarka odpadami	1.2. Zminimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów oraz objęcie powstających odpadów nowoczesnymi systemów odzysku i unieszkodliwiania	Wskaźniki charakteryzowane w dokumencie: „Plan gospodarki odpadami dla miasta Mielca”				
Hałas	1.3. Zmniejszenie uciążliwości akustycznych występujących na obszarze miasta do poziomu akceptowalnego pod względem prawnym i społecznym	Narażenie mieszkańców miasta na hałas (wskaźnik zagregowany)	aktualne dane bardzo niepełne; przekraczane graniczne wartości hałasu komunikacyjnego w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy (dane za 2001 r.)	istotne zmniejszenie narażenia – nie mniej niż o 5 % w porównaniu do roku bazowego (2007 r.) (wpływ władz miasta jedynie pośredni)	bezpośrednie pomiary hałasu	Komisja Europejska
		Lokalne przemieszczanie się i transport pasażerski – wskaźnik ankietowy określający udział poszczególnych środków transportu w podróżach lokalnych ¹	brak danych; data ustalenia danych wyjściowych – 2007 r.	wzrost udziału ruchu rowerowego i komunikacji publicznej oraz zmniejszenie udziału przejazdów samochodami prywatnymi	sondaż reprezentatywnej grupy mieszkańców, współpraca z przedsiębiorstwami komunikacyjnymi	Komisja Europejska
		Długość ścieżek rowerowych, pasów dróg przystosowanych do przejazdów rowerami i ciągów pieszych	brak danych; data ustalenia danych wyjściowych – 2007 r.	Istotne zwiększenie długości dróg i ciągów	Urząd Miejski, bazy danych GIS	UNCHS/Habitat

¹ Wskaźnik związany także z jakością powietrza

Program Ochrony Środowiska dla Miasta MIELCA

Promieniowanie elektromagnetyczne	1.4. Minimalizacja oddziaływania pól elektromagnetycznych na mieszkańców miasta	Działania minimalizujące zagrożenia i związane z nimi wydatki	data ustalenia danych wyjściowych – 2007 r.	wskaźnik opisowy	Urząd Miejski	propozycja na potrzeby niniejszego programu
Bezpieczeństwo chemiczne i ekologiczne	1.5. Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców miasta wywołanego awariami przemysłowymi, awariami przemysłowymi, transportem materiałów niebezpiecznych i ekstremalnymi zjawiskami klimatycznymi	Rodzaje i liczba zdarzeń mogących spowodować nadzwyczajne zagrożenia środowiska na obszarze miasta w porównaniu ze średnią wojewódzką	data ustalenia danych wyjściowych – 2007 r.	wskaźnik opisowy	WIOŚ Rzeszów, Urząd Miejski	Borys 2003 r.
Powietrze	1.6. Zapewnienie mieszkańcom miasta trwałej, najwyższej jakości powietrza i ograniczenie lokalnych uciążliwości	Mierniki jakości powietrza: SO ₂ , NO ₂ , PM10, CO, O ₃ – przekraczanie wartości dopuszczalnych oraz wartości dla klasy A oraz dla zaleceń WHO	2003 r. - klasa A ze względu na ochronę zdrowia i ochronę roślin, lokalne uciążliwości związane z niską emisją	brak przekroczeń wartości klasy A dla strefy, brak lokalnych przekroczeń dopuszczalnych zanieczyszczeń powietrza (wpływ władz miasta jedynie pośredni)	Monitoring WIOŚ Rzeszów, SANEPID	Komisja Europejska, WHO – Zdrowe Miasto, OECD
		Roczna emisja CO ₂ z terenu miasta	381 380 Mg/rok (2003 r.)	zmniejszenie o 10 % w porównaniu do roku 2003 (wpływ władz miasta jedynie pośredni)	Monitoring WIOŚ Rzeszów, statystyka publiczna	Komisja Europejska
		Formy współpracy z przedsiębiorstwami (wskaźnik opisowy)	data ustalenia danych wyjściowych – 2007 r.	wskaźnik opisowy	Urząd Miejski	propozycja na potrzeby niniejszego programu
		Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych	191 112,52 Mg/rok (2003 r.)	istotne zmniejszenie emisji (wpływ władz miasta jedynie pośredni)	Monitoring WIOŚ, statystyka publiczna	Komisja Europejska

Program Ochrony Środowiska dla Miasta MIELCA

		Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych	344,99 Mg/rok (2003 r.)	istotne zmniejszenie emisji (wpływ władz miasta jedynie pośredni)	Monitoring WIOŚ, statystyka publiczna	Komisja Europejska
		Zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego określające minimalny udział użytków zielonych w nowej zabudowie	brak miejscowych planów	zapisy we wszystkich planach miejscowych	Urząd Miejski	Propozycja na potrzeby niniejszego programu
		Teren miasta objęty formami ochrony przyrody (w tym na podstawie zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego)	18 pomników przyrody, 132 ha w granicach obszaru chronionego krajobrazu (rok 2003)	Powierzchnia nie mniejsza niż w roku 2003	Urząd Miejski, statystyka publiczna	OECD
		Stosunek liczby posadzonych drzew / liczby wyciętych drzew	2	liczba posadzonych drzew powinna równoważyć liczbę drzew wyciętych	Urząd Miejski	Kozłowski 2003 r.
		Stosunek powierzchni posadzonych krzewów / powierzchni wyciętych krzewów	około 2	powierzchnia posadzonych krzewów powinna równoważyć powierzchnię krzewów wyciętych	Urząd Miejski	Kozłowski 2003 r.
Obszar 2: Racjonalne użytkowanie zasobów środowiska						
Materiałochłonność i energochłonność gospodarki	2.1. Wzrost efektywności wykorzystania wody i innych surowców w sektorze przemysłowym i komunalnym	Zużycie wody w celach konsumpcyjnych w przeliczeniu na mieszkańca / rok	38,4 m ³ /M/rok (2002 r.)	nie większe niż w roku bazowym	statystyka publiczna, ZWiK, MPGK	Kozłowski 2003 r.
		Podmioty, które wprowadziły procedury zarządzania środowiskowego (ISO lub EMAS) – % ogólnej liczby przedsiębiorstw	brak danych (oczekiwane udostępnienie krajowych baz danych o takich podmiotach)	możliwie najwyższa liczba (wpływ władz miasta jedynie pośredni)	bazy danych	Komisja Europejska

Program Ochrony Środowiska dla Miasta MIELCA

		Liczba instalacji objętych pozwoleniem zintegrowanym	4	wszystkie spośród wymagających pozwolenia zintegrowanego (wpływ władz miasta jedynie pośredni)	Urząd Wojewódzki, Urząd Miejski, WIOŚ	Kozłowski 2003 r.
	2.2. Wzrost efektywności wykorzystania energii z uwzględnieniem źródeł odnawialnych	Udział produkcji energii ze źródeł odnawialnych w całości produkcji energii (w %)	brak danych; data ustalenia danych wyjściowych – 2007 r.	nie mniej niż 3 %		Borys 2003 r.
Ochrona gleb i powierzchni ziemi	2.3. Pogodzenie rozwoju miasta z zachowaniem zasobów gleb oraz eliminacją problemu gruntów zdewastowanych	Powierzchnia wymagająca rekultywacji (udział w całkowitej powierzchni miasta)	brak danych; data ustalenia danych wyjściowych – 2007 r.)	możliwie niewielka	Urząd Miejski, statystyka publiczna	Kozłowski 2003 r.
		Powierzchnia terenów zrehabilitowanych	3,6 ha w 2004 r.	możliwie duża	Urząd Miejski, statystyka publiczna	Kozłowski 2003 r.
		Powierzchnia użytków rolnych i ich udział w ogólnej powierzchni miasta	2 064,9 ha, co stanowi 43,6 % (2002 r.)	ubytek powierzchni użytków rolnych częściowo rekompensowany przyrostem trwałych użytków zieleni	statystyka publiczna	Kozłowski 2003 r.
		Udział gruntów odłogowanych	29,0 % grunty odłogowe, 5,1 % ugory	możliwie najmniejszy	statystyka publiczna	Kozłowski 2003 r.
		Powierzchnia ogródków działkowych i ich udział w ogólnej powierzchni miasta	8 ogródków działkowych	ubytek powierzchni nie większy od przyrostu powierzchni zieleni urządzonej na terenie miasta	Urząd Miejski, statystyka publiczna	Kozłowski 2003 r.
Surowce mineralne	2.4. Racjonalne wykorzystanie kopalin	Powierzchnia wyrobisk wymagających rekultywacji/powierzchnia wyrobisk zrehabilitowanych ²	brak danych; data ustalenia danych wyjściowych – 2007 r.	brak terenów wymagających rekultywacji	Urząd Miejski, statystyka publiczna	propozycja na potrzeby niniejszego programu

² wartość wskaźnika ustalana w ramach ogólniejszych wskaźników dotyczących gruntów zdegradowanych i ich rekultywacji (cel 2.2).

Program Ochrony Środowiska dla Miasta MIELCA

Lasy	2.5. Wzbogacenie obszarów leśnych i ich racjonalne wykorzystanie w rozwoju miasta	Wdrażanie programów ochrony różnorodności biologicznej	data ustalenia danych wyjściowych – 2007 r.	wskaźnik opisowy	Urząd Miejski, Nadleśnictwo Mielec, Nadleśnictwo Tuszama	Kozłowski 2003 r.
		Wielkość terenów leśnych w mieście, udział ich w powierzchni miasta w %	731 ha (2002 r.) 15,4 %	utrzymanie lesistości miasta dzięki rekompensowaniu ewentualnych ubytków powierzchni zalesianiem najłabszych gruntów ornych	Statystyka publiczna	Kozłowski 2003 r.
Obszar 3: Współpraca z sąsiednimi jednostkami samorządowymi						
Działania o zasięgu ponadlokalnym	3.1. Rozwiązanie problemów kluczowych dla środowiska miasta w ramach skoordynowanych działań ponadlokalnych	Udział miasta w przedsięwzięciach ponadlokalnych (wskaźnik opisowy)	data ustalenia danych wyjściowych – 2007 r.	wskaźnik opisowy	Urząd Miejski	propozycja na potrzeby niniejszego programu
Obszar 4: Edukacja ekologiczna. Dostęp do informacji i poszerzenie dialogu społecznego						
Edukacja ekologiczna	4.1. Wykształcenie u mieszkańców miasta poczucia odpowiedzialności za stan środowiska oraz nawyków kultury ekologicznej	Liczba szkolnych kół i klubów ekologicznych	data ustalenia danych wyjściowych – 2007 r.	możliwie największa	Urząd Miejski, Kuratorium Oświaty	Kozłowski 2003 r.
		Liczba realizowanych autorskich programów edukacji ekologicznej w szkołach	5 (2003 r.)	możliwie największa	Urząd Miejski, Kuratorium Oświaty	propozycja na potrzeby niniejszego programu
		Liczba centrów edukacji ekologicznej	4 (2003 r.)	możliwie największa	Urząd Miejski, Kuratorium Oświaty, baza danych POE	Kozłowski 2003 r.
		Liczba urządzonych ścieżek dydaktycznych	1	możliwie największa	Urząd Miejski, Nadleśnictwo Mielec, Nadleśnictwo Tuszama	propozycja na potrzeby niniejszego programu

Program Ochrony Środowiska dla Miasta MIELCA

		Dane liczbowe o imprezach i wydawnictwach propagujących tematykę ekologiczną, w których mają udział władze miasta (także we współpracy z podmiotami zewnętrznymi)	2 foldery (2003 r.)	możliwie największa	Urząd Miejski	propozycja na potrzeby niniejszego programu
Zarządzanie środowiskiem	4.2. Uspółecznienie procedur zarządzania środowiskiem i zarządzania realizacją programu ochrony środowiska	Uspółecznienie procedur zarządzania realizacją programu ochrony środowiska	data ustalenia danych wyjściowych – 2007 r.	wskaźnik opisowy	Urząd Miejski	propozycja na potrzeby niniejszego programu
		Formy współpracy z przedsiębiorstwami (wskaźnik opisowy)	data ustalenia danych wyjściowych – 2007 r.	wskaźnik opisowy	Urząd Miejski	propozycja na potrzeby niniejszego programu
		Liczba działających pozarządowych organizacji ekologicznych (komórki organizacyjne na terenie miasta)	8 (2003 r.)	możliwie najwyższa liczba (wpływ władz miasta jedynie pośredni)	Urząd Miejski, baza danych POE	ICLEI
		Zadowolenie społeczne ze stanu środowiska (klimat akustyczny, powietrze, wody, zieleń)	data ustalenia danych wyjściowych – 2007 r.	możliwie najwyższy	sondaż reprezentatywnej grupy mieszkańców	Komisja Europejska

Niektóre spośród wyżej zamieszczonych wskaźników zasługują na dokładniejszą charakterystykę:

Narażenie mieszkańców miasta na hałas

Z uwagi na to, że jednym z najważniejszych problemów środowiskowych Mielca jest - i przez dłuższy czas pozostanie - hałas, dla oceny zagrożenia hałasem proponuje się podejście zalecane dla większych miast przez Komisję Europejską, oparte na zastosowaniu trzech mierników:

- % populacji narażonej na długotrwały, wysoki poziom hałasu występującego w środowisku w porze dziennej oraz w porze nocnej (w rozbiciu na pasma wskaźnika hałasu: 50-54 dB, 55-59 dB, 60-64 dB, 65-69 dB, >69 dB w porze nocnej oraz 55-59 dB, 60-64 dB, 65-69 dB, 70-74 dB, >74 dB w porze dziennej, oddzielnie dla hałasu pochodzącego z ruchu drogowego, szynowego, lotniczego i przemysłowego),
- poziom hałasu w poszczególnych punktach miasta w porze dziennej oraz w porze nocnej (% pomiarów, odpowiadających poszczególnym pasmom wskaźnika hałasu),
- istnienie (tak/nie) oraz poziom realizacji (%) programu na rzecz walki z hałasem,
- obliczanie tego wskaźnika będzie możliwe dopiero po opracowaniu mapy akustycznej Mielca. Wartość wskaźnika powinna być aktualizowana co dwa lata.

Oczyszczanie ścieków

Wskaźnik ten powinien zostać opracowany w rozbiciu na ścieki komunalne i przemysłowe. Mieszczą się w nim trzy mierniki, które mogłyby być ujmowane niezależnie. Pierwszy z nich – redukcja zanieczyszczeń – powinien być wyrażany poprzez % zatrzymanych ładunków BZT₅, azotu i fosforu ogólnego w oczyszczalniach ścieków, w stosunku do wyjściowych wartości zawartych w ściekach kierowanych do kanalizacji. Drugi miernik - % udział ścieków wystarczająco oczyszczonych – dotyczy udziału ścieków odprowadzanych do wód, w których wszystkie stężenia zanieczyszczeń spełniają wymogi prawne; trzeci miernik określa % udział mieszkańców korzystających z kanalizacji w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców miasta.

Zadowolenie społeczności lokalnej ze stanu środowiska

Wskaźnik ten odwołuje się do subiektywnych odczuć reprezentatywnej grupy mieszkańców wyrażanych poprzez badanie ankietowe (nie mniej niż 1 000 wywiadów/kwestionariuszy, wszystkie osoby powyżej 16 roku życia). Pytania powinny dotyczyć jakości poszczególnych elementów środowiska miasta (klimat akustyczny, jakość wód powierzchniowych, jakość powietrza, dostępność użytków zielonych) oraz ogólnego stopnia zadowolenia ze stanu środowiska. Stopień zadowolenia powinien być określony w skali opisowej (np. „bardzo niezadowolony/a, niezadowolony/a, średnio zadowolony/a, zadowolony/a, bardzo zadowolony/a) lub liczbowej (np. od 0 do 10). Jednostka miary jest rozkład procentowy poszczególnych odpowiedzi. Wartość wskaźnika powinna być aktualizowana corocznie.

Lokalne przemieszczanie się i transport pasażerski

Wskaźnik ten obejmuje udział:

- prywatnego ruchu samochodowego,
- komunikacji publicznej,
- ruchu rowerowego,
- ruchu pieszego

w codziennych, lokalnych podróżach mieszkańców.

Jednostkami miary powinny być czas podróży oraz liczba kilometrów w rozbiciu na rodzaje transportu. Źródłem danych powinny być ankiety przeprowadzane dla reprezentatywnej próby mieszkańców. Wartość wskaźnika powinna być aktualizowana co dwa lata

HARMONOGRAM WDRAŻANIA PROGRAMU

W tablicy 4.2 przedstawiono harmonogram wdrażania „Programu ochrony środowiska dla miasta Mielca”, obejmujący wyżej opisane, cykliczne działania. Harmonogram ten ma charakter ramowy. Możliwe są jego modyfikacje – np. częstsza weryfikacja listy przedsięwzięć lub wcześniejsza aktualizacja programu – w zależności od zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także od oceny postępów w zakresie osiągania celów programu.

Tablica 4.2. Harmonogram wdrażania „Programu ochrony środowiska dla miasta Mielca”

Zadania	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Realizacja celów i kierunków działań na lata 2005-2012	x	x	x	x	x	x	x	x
Aktualizacja celów i kierunków działań				Cele i priorytety na lata 2009 - 2016				Cele i priorytety na lata 2013-2020
Aktualizacja listy przedsięwzięć krótkoterminowych w perspektywie czteroletniej		Lista na lata 2007 - 2010		Lista na lata 2009 - 2012		Lista na lata 2011 - 2014		Lista na lata 2013 - 2016
Monitoring stanu środowiska i bieżąca analiza mierników realizacji programu	x	x	x	x	x	x	x	x
Zbiorcza analiza mierników realizacji programu		x		x		x		x
Ocena realizacji listy przedsięwzięć		x		x		x		x
Raporty z realizacji programu			x		x		X	

5. ANALIZA MOŻLIWOŚCI MIASTA W ZAKRESIE WEWNĘTRZNEGO I ZEWNĘTRZNEGO FINANSOWANIA ZADAŃ W DZIEDZINIE OCHRONY ŚRODOWISKA

5.1. Możliwości wewnętrznego finansowania zadań z zakresu ochrony środowiska

5.1.1 Analiza budżetu miasta Mielca

W tablicy 5.1 przedstawiono wykonanie budżetu miasta Mielca za lata 2002-2003 oraz plan budżetu na rok 2004 ze wskazaniem głównych źródeł dochodów w podziale na:

- dochody własne, które stanowią średnio 59,3 % dochodów,
- subwencje, które kształtują się na poziomie 33,6% dochodów,
- dotacje, które kształtują się na poziomie 7,1 % dochodów.

Po stronie wydatków wyróżnić należy dwie kategorie:

- wydatki bieżące, które stanowią średnio 86,5 % ogółu wydatków,
- wydatki majątkowe (w tym wydatki inwestycyjne), które stanowią około 13,5 % ogółu wydatków.

Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska stanowiły w analizowanym okresie średnio 8,3 % całkowitych wydatków z budżetu miasta.

Tablica 5.1. Syntetyczne zestawienie źródeł dochodów i wydatków budżetowych miasta Mielca w latach 2002 – 2004, [zł]

Wyszczególnienie	Wykonanie rok 2002	Wykonanie rok 2003	Plan rok 2004
Dochody	77 578 578	80 378 789	72 386 109
WŁASNE, w tym:	44 206 007	46 933 508	45 164 159
udział z podatku dochodowego państwa, a w tym:	12 548 522	13 294 717	17 777 584
• podatek od osób fizycznych,	11 993 659	12 558 000	17 577 584
• podatek od osób prawnych.	554 863	736 717	200 000
SUBWENCJE	26 428 031	26 950 191	24 057 350
DOTACJE	6 944 540	6 495 090	3 164 600
Przychody, w tym:	6 275 056	2 251 608	2 200 000
Kredyt/pożyczka	-	-	2 200 000
Prywatyzacja mienia	-	-	-
Wolna środki i nadwyżka z lat ubiegłych	6 275 056	2 251 608	-
Dochody ogółem	83 853 634	82 630 397	74 586 109
Wydatki	81 412 026	77 831 806	73 946 109
Wydatki bieżące, w tym:	66 634 847	67 867 083	66 970 095
na obsługę długu	23 749	8 451	6 650
Wydatki majątkowe, w tym:	14 777 179	9 964 723	6 976 014
inwestycje	14 777 179	8 864 323	6 976 014
Rozchody (spłata kredytów i pożyczek, pożyczki udzielone)	190 000	140 000	640 000
Wydatki ogółem	81 602 026	77 971 806	74 586 109
Wynik	2 251 608	4 658 591	-

Dynamika zmian w analizowanym okresie przedstawiono w tablicy 5.2.

Tablica 5.2. Dynamika zmian głównych pozycji budżetowych miasta Mielca w latach 2002 - 2004

Wyszczególnienie	2003/2002	2004/2003
DOCHODY	103,6	90,1
Własne	106,2	96,2
Subwencje	101,9	89,3
Dotacje	93,5	48,7
WYDATKI	95,6	95,0
Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska		
Wydatki bieżące	101,8	98,7
Wydatki majątkowe	67,4	70,0

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że dochody miasta wzrosły w roku 2003 o 3,6 % w stosunku do roku 2002, natomiast w roku 2004 przewiduje się ich spadek o 9,9 % w stosunku do roku 2003. Jest to podyktowane przewidywanym spadkiem na rok 2004 dochodów własnych (o 3,8 % względem roku 2003) i subwencji (o 10,7 %). W analizowanym okresie następuje znaczny spadek wielkości dotacji (o 6,5 % w roku 2003 i aż o 51,3 % w planie na rok 2004).

W latach 2002 – 2004 wydatki kształtowały się na podobnym poziomie. Tendencja spadkowa dotyczyła:

- wydatków majątkowych o 32,6 % w roku 2003 w stosunku do roku 2002 i przewidywana jest o 30 % w roku 2004 w stosunku do roku 2003,
- wydatków bieżących majątkowych o 1,3 % przewidzianych w roku 2004.

Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w kolejnych latach stanowiły:

- 8,0 % wydatków w roku 2002,
- 8,0 % wydatków w roku 2003,
- 8,3 % wydatków w roku 2004 (plan).

5.1.2 Analiza wskaźnikowa zdolności kredytowej jednostki administracyjnej

Wskaźniki charakteryzujące zdolność kredytową miasta Mielca przedstawiano w tablicy 5.3.

Wskaźnik dochodowości jest miernikiem zamożności. Im wyższy poziom tego wskaźnika tym gmina z większą łatwością wykonuje zadania publiczne na rzecz swoich mieszkańców.

Wskaźnik inwestycyjny określa udział inwestycji w wydatkach i jest związany z poziomem zamożności gminy.

Wskaźnik zadłużenia 1 określa na ile gmina będzie mogła prowadzić obsługę bieżących zobowiązań na poziomie dochodów wykonanych w roku ubiegłym.

Wskaźnik zadłużenia 2 określa, czy zadłużenie gminy nie przekroczy 15 % wysokości dochodów.

Wskaźnik możliwości zadłużenia określa relację długu gminy w stosunku do dochodów w roku bieżącym (max 60 % dochodów).

Wskaźnik struktury 1 określa poziom środków własnych gminy. Dopelnienie do stu określa udział uzyskanych środków obcych w środkach finansowych.

Wskaźnik struktury 2 określa poziom wydatków poniesionych na realizację zadań własnych. Dopelnienie do stu tego wskaźnika określa udział spłat pozyskanych środków obcych w środkach finansowych.

Poziom wydatków finansowych określa stopień obciążenia gminy z tytułu obsługi zadłużenia.

Tablica 5.3. Wskaźniki finansowe dla oceny zdolności kredytowej miasta Mielca

Lp.	Wskaźniki	Mia no	Opis wskaźnika	Wykonanie rok 2002	Wykonanie rok 2003	Plan 2004
Ilość mieszkańców *				63 500	63 309	63 209
1.	Wskaźnik dochodowości	zł	dochody gminy na 1 mieszkańca	1 221,7	1 269,6	1 145,2
2.	Udział dochodów z majątku gminy w dochodach	%	dochody z majątku gminy/dochody	2,92	4,59	4,56
3.	Poziom wydatków inwestycyjnych w wydatkach	%	wydatki inwestycyjne/wydatki	18,15	12,80	9,43
4a.	Wskaźnik zadłużenia 1	%	obsługa zobowiązań w roku bieżącym/dochody budżetu ogółem zrealizowane w roku poprzednim	0,03	0,01	0,01
4b.	Wskaźnik zadłużenia 2	%	(rata kredytów i pożyczek + odsetki)/ dochody budżetu w roku bieżącym < 15 %	0,28	0,18	0,20
5.	Wskaźnik możliwości zadłużenia gminy	%	kwota zadłużenia/ dochody budżetu w roku bieżącym < 60 %	0,54	0,35	0,19
6.	Struktura 1	%	dochody zrealizowane w roku bieżącym/ dochody + przychody budżetu zrealizowane w roku bieżącym	92,52	97,28	97,05
7.	Struktura 2	%	wydatki zrealizowane w roku bieżącym/ wydatki + rozchody zrealizowane w roku bieżącym	99,70	99,82	99,14
8.	Poziom wydatków finansowych	%	wydatki finansowe w roku bieżącym/ wydatki roku bieżącego	0,03	0,01	0,01

* - dane z Urzędu Miejskiego w Mielcu

Z analizy powyższych wskaźników wynika, że:

- wskaźnik dochodowości kształtuje się, na tle innych miast w Polsce, na niskim poziomie,
- wydatki inwestycyjne w analizowanym okresie miały tendencję spadkową i mieściły się w granicach 18,15 - 9,43 %,
- wskaźnik zadłużenia 2 i wskaźnik możliwości zadłużania w żadnym z analizowanych lat nie przekracza wartości granicznej,
- wskaźnik struktury 1 mówi, że gmina w niewielkim stopniu posiłkuje się długiem,
- wskaźnik struktury 2 oraz wskaźnik poziomu wydatków finansowych mówi, że spłata zadłużenia oraz obsługa długu stanowią niewielką część wydatków z budżetu.

Powyższa analiza wskazuje, iż miasto posiada znaczną rezerwę pozwalającą na dalsze posiłkowanie się kredytami.

5.2. Ocena wydatków z Miejskiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ważnym źródłem finansowania wydatków na ochronę środowiska w mieście, oprócz budżetu miasta oraz Wojewódzkiego i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, jest Miejski Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zestawienie dochodów, jak i wydatków MFOŚiGW w Mielcu za lata 2001-2004 przedstawiono w tablicy 5.4.

Tablica 5.4. Wykonanie MFOŚiGW w latach 2001-2003 i plan na rok 2004, [zł]

Wyszczególnienie	Wykonanie rok 2001	Wykonanie rok 2002	Wykonanie rok 2003	Plan – rok 2004
Dochody	872 008	1 113 697	1 107 182	870 000
Stan funduszu na początku okresu	328 109	377 233	439 180	170 000
Przychody MFOŚiGW	543 899	736 464	668 002	700 000
Wydatki wg przedmiotów	494 775	674 387	706 100	870 000
Gospodarka odpadami	-	182 025	86 155	120 000
Ochrona powietrza	16 582	95 061	6 400	16 000
Gospodarka wodno-ściekowa	208 723	97 330	252 306	354 000
Ochrona przed hałasem	-	-	-	-
Gospodarka zielenią	22 227	-	312 770	50 000
Edukacja	13 206	-	8 464	20 000
Ochrona powierzchni ziemi	208 707	-	-	-
Inne dziedziny	25 330	299 971	40 005	310 000
Stan funduszu na koniec okresu	377 233	439 180	401 082	-

Analizując wykonanie MFOŚiGW (wg kryterium przedmiotowego) w latach 2001-2003 oraz plan funduszu na rok 2004 należy stwierdzić, że w roku 2001 dominowały wydatki związane z gospodarką wodno-ściekową (w tym także z ochroną przed powodzią) i ochroną powierzchni ziemi, w roku 2002 dominowały wydatki pn. inne dziedziny i związane z gospodarką odpadami, w roku 2003 wydatki związane z gospodarką zielenią i gospodarką wodno-ściekową. W roku 2004 zaplanowano głównie

wydatki związane z gospodarką wodno-ściekową oraz pn. inne dziedziny. Udział poszczególnych wydatków w budżecie MFOŚiGW przedstawiano w tablicy 5.5.

Tablica 5.5. Udział poszczególnych wydatków w budżecie MFOŚiGW w latach 2001-2003 i w planie na rok 2004, [%]

Wyszczególnienie	Wykonanie 2001	Wykonanie 2002	Wykonanie 2003	Średnio w latach 2001-2003	Plan 2004
gospodarka odpadami	0,0	27,0	12,2	13,1	12,2
ochrona powietrza	3,3	14,1	0,9	6,1	0,9
gospodarka wodno-ściekowa	42,2	14,4	35,7	30,8	35,7
ochrona przed hałasem	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
gospodarka zielenią	4,5	0,0	44,3	16,3	44,3
edukacja	2,7	0,0	1,2	1,3	1,2
ochrona powierzchni ziemi	42,2	0,0	0,0	14,1	0,0
inne dziedziny	5,1	44,5	5,7	18,4	5,7

Ogólnie w analizowanym okresie dominowały wydatki na gospodarkę wodno-ściekową (około 30,8 % całkowitych wydatków z MFOŚiGW w latach 2001-2003) oraz na wydatki pn. inne dziedziny (18,4 % całkowitych wydatków z MFOŚiGW w latach 2001-2003).

5.3. Zewnętrzne źródła finansowania zadań z zakresu ochrony środowiska

Analiza ekonomiczno – finansowa budżetu gminy jest nieodłączną częścią programu ochrony środowiska, gdyż możliwości finansowania zadań infrastrukturalnych z budżetów miast są ograniczone, a zadania inwestycyjne, które stoją przed samorządami są bardzo duże. Stan środowiska przyrodniczego w Polsce ulega jednak stopniowej poprawie dzięki wzrostowi nakładów inwestycyjnych na jego ochronę. Przeznaczenie środków w budżecie na daną inwestycję jest bardzo ważnym elementem planowania, gdyż samorząd finansuje różne sfery życia społeczności lokalnej. Mając świadomość znaczenia planowanych inwestycji dla poprawy stanu środowiska naturalnego stwierdza się, że wielkość projektowanych zamierzeń daleko wykracza poza możliwości finansowe, stąd też realizacja wnioskowanych zadań jest możliwa wyłącznie przy wspomaganii ich wykonywania ze źródeł zewnętrznych.

Środki finansowe, które mogą być zaangażowane w realizację przedsięwzięć zdefiniowanych w programie stanowią:

- środki własne miasta,
- środki podmiotów gospodarczych,
- środki budżetu państwa,
- budżet województwa podkarpackiego,
- środki pochodzące z funduszy celowych,
- fundusze unijne, a w szczególności Fundusz Spójności oraz fundusze strukturalne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,

- kredyty i pożyczki o oprocentowaniu preferencyjnym udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin,
- środki pomocowe.

Specyfiką systemu finansowania ochrony środowiska w Polsce jest to, że większą część wydatków ponoszą samorządy terytorialne, fundusze ekologiczne i przedsiębiorstwa, natomiast udział środków budżetu państwa jest mały.

Działania w zakresie ochrony środowiska między innymi wspomagają takie organizacje i fundusze jak:

- NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ – największa instytucja finansująca przedsięwzięcia ochrony środowiska o zasięgu ponadregionalnym i ogólnokrajowym w Polsce,
- WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ – dofinansowuje zadania z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej z uwzględnieniem celów określonych w ustawie z dnia 27.04.2001 roku. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. nr 62, poz. 627), Polityce Ekologicznej Państwa,
- GLOBAL ENVIRONMENTAL FACILITY – światowa organizacja o charakterze kapitałowego funduszu celowego na rzecz ochrony środowiska,
- PROGRAM WWF DLA POLSKI – krajowe przedstawicielstwo międzynarodowej organizacji World Wild Fund,
- NARODOWA FUNDACJA OCHRONY ŚRODOWISKA - fundacja zajmująca się opracowywaniem ekspertyz w zakresie ochrony środowiska oraz edukacją ekologiczną,
- FUNDACJA PARTNERSTWO DLA ŚRODOWISKA – Fundacja promuje działania na rzecz ekorozwoju,
- REGIONALNE CENTRUM EKOLOGICZNE NA EUROPE ŚRODKOWĄ WSCHODNIĄ – wspomaga swobodną wymianę informacji oraz udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji dotyczących ochrony środowiska.

W poprzednich latach przeciętny udział funduszy ochrony środowiska oraz dopłat do kredytów uruchamianych przez Bank Ochrony Środowiska wynosił około 30 % wartości inwestycji. W najbliższych latach rola funduszy ekologicznych (przede wszystkim Narodowego i Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej) powinna polegać na koncentrowaniu środków na wspieraniu inwestycji priorytetowych z punktu widzenia integracji z UE. Jednocześnie przewiduje się stopniowy spadek udziału funduszy ochrony środowiska ze względu na ogólną poprawę stanu środowiska, a co za tym idzie – zmniejszenie wpływów z opłat i kar ekologicznych.

Inwestycje przewidywane do realizacji w przemyśle będą finansowane ze środków własnych i kredytów komercyjnych oraz uzupełniająco z funduszy ochrony środowiska, pod warunkiem uznania danego zadania za priorytetowe w skali województwa.

Istotny ciężar finansowania inwestycji w infrastrukturze pozostanie na barkach gmin, które będą wspomagały się poprzez zaciąganie długu w bankach i międzynarodowych instytucjach finansujących (np. EBOiR, EBI). Coraz częściej gminy podejmują decyzję o udzielenie praw inwestorowi zewnętrznemu do wykonywania działań z zakresu ochrony środowiska poprzez spółki z udziałem gminy.

Oczekuje się natomiast większego niż dotychczas zaangażowania środków pomocowych, w tym z funduszy akcesyjnych. Pomoc finansowa oferowana przez fundusze unijne obejmuje zadania inwestycyjne lub projekty, pomoc konsultingową oraz pomoc szkoleniową. Do głównych źródeł dofinansowywania projektów z zakresu ochrony środowiska należą:

1. **Fundusz Spójności**, gdzie do głównych obszarów wsparcia zaliczono takie obszary, jak:

- gospodarka wodno-ściekowa,
- gospodarka odpadami,
- poprawa jakości powietrza.

2. **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego**, który w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR) oraz Priorytetu 1: „Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów” i działania 1.2 „Infrastruktura ochrony środowiska” przewiduje dofinansowywanie projektów z zakresu:

- zaopatrzenia w wodę, pobór wody i oczyszczanie ścieków,
- zagospodarowania odpadów,
- poprawy jakości powietrza,
- zapobiegania powodziom,
- wsparcia zarządzania ochroną środowiska,
- wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

W ramach Priorytetu 3: „Rozwój lokalny” ZPORR przewiduje natomiast dodatkowo dofinansowywanie przedsięwzięć z zakresu rekultywacji i rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich, przemysłowych i powojkowych.

Oba ww. fundusze obejmują również inwestycje z zakresu budowy i modernizacji infrastruktury drogowej.

Maksymalny poziom dofinansowania z funduszy akcesyjnych wynosi generalnie 75 % kosztów kwalifikowanych, do których należą między innymi:

1) Prace przygotowawcze, w tym:

- przygotowanie projektu (przeprowadzenie prac studialnych, ekspertyz, badania geologiczne),
- przygotowanie dokumentacji technicznej, w tym: przygotowanie studium wykonalności, oceny wpływu na środowisko, biznes planu,
- prace projektantów, architektów,
- wykup gruntów (maksymalnie 10 % całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu),
- przygotowanie dokumentacji przetargowej,

2) Prace inwestycyjne, w tym:

- przygotowanie terenu pod budowę, w tym roboty pomiarowe,
- prace ziemne,
- prace budowlano-montażowe,
- prace instalacyjne,
- prace wykończeniowe,
- zakup niezbędnego sprzętu,

- nadzór inżynierski.

Do kosztów niekwalifikowanych zaliczono przede wszystkim podatek VAT (o ile nie obciąża on beneficjanta końcowego projektu).

W polityce finansowej wiele gmin i powiatów zauważa się dużą ostrożność budżetową, wyrażającą się niewykorzystaniem możliwości realizacji zadań ze źródeł zewnętrznych. Rachunek ekonomiczny wykazuje jednak, iż w naszych warunkach efektywność prowadzenia inwestycji wymaga nie tylko angażowania wysokich środków własnych, ale także aktywnej polityki pozyskiwania alternatywnych źródeł finansowania.

5.4. Analiza ekonomiczno-finansowa wykonalności programu wraz ze strukturą jego finansowania

5.4.1. Struktura finansowania realizacji programu

W niniejszym rozdziale przedstawiono potencjalne źródła finansowania (ze szczególnym uwzględnieniem budżetu miasta) programu ochrony środowiska.

W tabelicy 5.6 zaprezentowano prognozę podziału kosztów wdrażania programu wg źródeł finansowania.

Koszty wdrażania programu zostały określone dla okresu 2005-2008 w oparciu o szczegółowe informacje zgłoszone przez różne jednostki nt. kosztów realizacji konkretnych przedsięwzięć oraz szacunek kosztów przeprowadzony w oparciu o średnie wskaźniki dotyczące budowy i eksploatacji urządzeń.

Dla kolejnych lat (po roku 2008) koszty powinny być szacowane w następnych etapach realizacji programu, w ramach uściślenia informacji i korygowania działań na podstawie monitoringu wdrażania programu.

Tablica 5.6. Harmonogram wraz z źródłami finansowania „Programu ochrony środowiska miasta Mielca” w latach 2005-2012, [tys. zł]

Źródło	Lata		
	2005 – 2008	2009 – 2012	2005 - 2012
Środki własne miasta	19 969,0	8 040,0	28 009,0
Fundusze ochrony środowiska	24 164,0	-	24 164,0
Fundusze UE	126 164,0	-	126 164,0
Budżet państwa	3 165,0	1 845,0	5 010,0
Podmioty gospodarcze	23 778,0	525,0	24 303,0
Razem	197 240,0	10 410,0	207 650,0

Wielkości kwot pochodzących z funduszy unijnych oraz funduszy ochrony środowiska zostały oszacowane przy założeniu przeciętnego realnego stopnia dofinansowywania projektów z ww. źródeł. Założono także pełne wykorzystanie możliwości finansowych MFOŚiGW (przy szacunkowych rocznych dochodach na poziomie planu na rok 2004).

Z powyższych szacunków wynika, iż największy ciężar zaplanowanych wydatków spoczywać będzie na funduszach akcesyjnych (UE) ze szczególnym uwzględnieniem Funduszu Spójności.

5.4.2. Koszty realizacji przedsięwzięć w latach 2005-2008

W tabelicy 5.7 przedstawiono całkowite szacunkowe nakłady na realizację programu ochrony środowiska w latach 2005-2012.

Tablica 5.7. Nakłady na realizację programu w latach 2005-2012, [tys. zł]

Wyszczególnienie	2005-2008	2009-2012	Razem
Wydatki, w tym:	197 240,0	10 410,0	207 650,0
koszty mające pokrycie w środkach już pozyskanych lub gwarantowanych	177 271,0	2 370,0	179 641,0
kwoty, które należy pozyskać aby pokryć całość kosztów	19 696,0	8 040,0	28 009,0

Z przedstawionego w rozdziale 3 harmonogramu wydatków na ochronę środowiska w latach 2005-2008 wynikają nakłady przedstawione w tabelicy 5.8. W wierszu 1 przedstawiono prognozowane wydatki na ochronę środowiska w budżecie Mielca przy utrzymaniu poziomu tych wydatków zgodnie z aktualnymi (bieżącymi potrzebami). W wierszu 2 pokazano tę część dodatkowych kosztów, które w planowanych zadaniach (w POŚ) nie mają pokrycia w źródłach zewnętrznych (fundusze ochrony środowiska, fundusze UE, budżety nadrzędnych jednostek administracji państwowej) i które przypuszczalnie będą musiały być pokryte z kredytów

Tablica 5.8. Nakłady na realizację programu w latach 2005-2008, [zł]

Lp.	Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	Razem
1.	Wydatki na ochronę środowiska (w prognozie budżetu) w tym:	6 365,0	6 594,2	6 831,5	7 077,5	26 868,2
	– wydatki majątkowe	1 050,2	1 088,0	1 127,2	1 167,8	4 430,2
	– wydatki bieżące	5 315,0	5 506,0	5 704,3	5 909,7	22 438,0
3.	Dodatkowe wydatki wynikające z zadań zawartych w programie* (średnie)	4 992,3	4 992,3	4 992,3	4 992,3	19 969,0

* w przeważającej większości są to wydatki majątkowe.

Wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) mogą być pokrywane ze źródeł zewnętrznych, głównie preferencyjnych pożyczek, dotacji z NFOŚiGW, WFOŚiGW oraz dotacji z funduszy akcesyjnych (Fundusz Spójności, fundusze strukturalne). W ich finansowanie zaangażowane będą także zewnętrzne podmioty gospodarcze.

5.4.3. Poziom wydatków z budżetu miasta w latach 2004-2012

Prognozę budżetu miasta uwzględniającą zaplanowane wydatki na realizację zadań związanych z ochroną środowiska przedstawiono w tabelicy 5.9.

Z przedstawionej prognozy wynika, że dla zachowania dotychczasowego poziomu wydatków oraz realizacji dodatkowych zadań wynikających z niniejszego programu w latach 2005-2008 miasto będzie musiało generować środki na pokrycie deficytu budżetowego uwzględnione w prognozie przychodów. Ich źródłem mogą być kredyty, pożyczki, środki z prywatyzacji mienia, wolne środki z nadwyżek z lat ubiegłych oraz inne rozliczenia krajowe i zagraniczne.

5.4.4. Analiza zdolności kredytowej budżetu miasta na lata 2005-2012

W celu dokonania wieloletnich projekcji dochodów i wydatków budżetowych uwzględniających trendy i kierunki rozwoju ekonomicznego, w oparciu o najbardziej aktualne wytyczne Ministerstwa Finansów, wytyczne NFOŚiGW, prognozy Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową i szacunki własne, została opracowana prognoza wydatków. Podstawą do opracowania prognozy był także projekt budżetu miasta na rok 2004.

5.4.4.1. Dochody budżetowe 2005-2012

Założenia:

- jako podstawę planowania przyjęto dochody z projektu budżetu na rok 2004 (tablica 5.9) korygowane prognozowanym wskaźnikiem wzrostu PKB (tablica 5.10),
- zaplanowano wielkość poszczególnych źródeł dochodów zgodnie z ich udziałami w planie budżetu Mielca dla 2004 roku ,
- prognozowana wysokość inflacji oraz wskaźniki wzrostu cen produkcji przemysłowej w latach 2004 – 2012 będą zgodne z tablicą 5.10.

5.4.4.2. Wydatki budżetowe 2005-2012

Założenia:

- jako podstawę planowania przyjęto wydatki budżetowe na rok 2004 (tablica 5.9) korygowane wskaźnikiem inflacji (tablica 5.10),
- zaplanowano utrzymanie wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska na poziomie planu na 2004 rok skorygowane wskaźnikiem inflacji,
- zaplanowany wzrost wydatków majątkowych o wskaźnik wzrostu cen produkcji przemysłowej będzie zgodny z tablicą 5.10.

Tablica 5.9. Prognoza budżetu miasta Mielca na lata 2004 - 2012, [zł]

Lp..	Wyszczególnienie	Plan 2004	Prognoza							
			2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1.	DOCHODY	72 386 109	75 390 133	78 933 469	82 485 475	86 073 593	89 688 684	93 769 519	98 364 225	103 577 529
1.1.	Własne	45 164 159	44 706 349	46 807 547	48 913 887	51 041 641	53 185 390	55 605 325	58 329 986	61 421 475
1.2.	Subwencje	24 057 350	25 331 085	26 521 646	27 715 120	28 920 727	30 135 398	31 506 558	33 050 380	34 802 050
1.3.	Dotacje	3 164 600	5 352 699	5 604 276	5 856 469	6 111 225	6 367 897	6 657 636	6 983 860	7 354 005
2.	PRZYCHODY	2 200 000	1 250 000	560 000	0	0	0	0	0	0
3.	WYDATKI, w tym:	73 946 109	76 608 169	79 059 630	81 431 419	83 874 362	86 306 718	89 241 147	92 632 310	95 967 073
3.1.	wydatki bieżące	66 970 095	69 381 018	71 878 735	74 466 370	77 147 159	79 924 457	82 801 737	85 782 600	88 870 773
3.2.	wydatki majątkowe	6 976 014	7 115 534	7 257 845	7 403 002	7 551 062	7 702 083	7 856 125	8 013 247	8 173 512
3.3.	wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w wydatkach	6 143 836	6 365 014	6 594 155	6 831 544	7 077 480	7 332 269	7 596 231	7 869 695	8 153 004
4.	ROZCHODY	640 000	140 000	360 000	540 000	540 000	540 000	540 000	540 000	540 000
	Wynik	0	3 580	469	76 103	835 372	1 522 144	2 571 657	4 028 379	5 993 244

- udział wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w wydatkach ogółem 8,31 %
- udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem 9,43 %
- przyjęto, że spłata kredytów w skali roku odpowiada 10 % wielkości kredytu z roczną karencją.

Tablica 5.10. Prognozowane wskaźniki wzrostu PKB oraz cen
wg prof. Witolda M. Orłowskiego „Prognoza zmian sytuacji społeczno-ekonomicznej Polski: horyzont 2006, 2010, 2013-2015”

Wyszczególnienie	Plan	Prognoza										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
planowany wzrost PKB	0,0415	0,047	0,045	0,0435	0,042	0,0455	0,049	0,053	0,055	0,057	0,058	0,058
wskaźnik wzrostu cen towarów i usług (inflacji)	0,036	0,032	0,03	0,03	0,029	0,034	0,038	0,036	0,036	0,036	0,035	0,035
wskaźnik wzrostu cen produkcji przemysłowej	0,020	0,016	0,015	0,0125	0,0125	0,0125	0,0125	0,0125	0,0125	0,0125	0,0125	0,0125

Tablica 5.11. Limity zadłużenia dla miasta Mielca na lata 2004 – 2010, [zł]*

Lp.	Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	Prognozowane dochody	80 378 789	72 386 109	74 557 692	74 693 167	74 693 167	74 693 167	74 693 167	74 693 167
2	Prognozowane wydatki, w tym:	77 831 806	73 946 109	76 164 492	77 783 167	77 783 167	77 783 167	77 783 167	77 783 167
2.1.	wydatki bieżące	67 867 083	66 970 095	68 979 198	72 879 581	72 879 581	72 879 581	72 879 581	72 879 581
2.2	wydatki na obsługę długu	140 000	140 000	140 000					
LIMITY									
3	Ustawowy limit obsługi zadłużenia (15% dochodów z poz. 1)	12 056 818	10 857 916	11 183 654	11 203 975	11 203 975	11 203 975	11 203 975	11 203 975
4	Ustawowy limit obsługi zadłużenia (12 % dochodów z poz. 1)	9 645 455	8 686 333	8 946 923	8 963 180	8 963 180	8 963 180	8 963 180	8 963 180
5	Limit ustawowy poziomu długu (60 % dochodów z poz.1)	48 227 273	43 431 665	44 734 615	44 815 900	44 815 900	44 815 900	44 815 900	44 815 900

Źródło: Załącznik Nr 5 do informacji o realizacji Wieloletniego Planu Inwestycji

5.4.4.3. Analiza możliwości zadłużenia budżetu w latach 2005-2010

W tabelicy 5.12 przedstawiono analizę możliwości zadłużenia budżetu w okresie 2005-2010 (wskaźniki zdefiniowano w rozdziale 5.1.2 programu).

Z analizy wskaźników przedstawionych w tabelicy 5.12 wynika, że w latach 2005-2010:

- utrzymany zostanie poziom wydatków majątkowych (średnio na poziomie 9,0 % całkowitych wydatków z budżetu),
- miasto w niewielkim stopniu posiłkować się będzie długiem (wskaźnik struktury 1), a obsługa zadłużenia stanowić będzie niewielki odsetek wydatków z budżetu (wskaźnik struktury 2).

Powyższe wnioski pozwalają stwierdzić, iż miasto posiada znaczny margines bezpieczeństwa pozwalający na wspieranie się kredytami komercyjnymi i zwiększenie stopnia zadłużenia budżetu przy założeniu nie przekraczania dopuszczalnego poziomu 60 % wielkości dochodów, tak w prognozie uwzględniającej wzrost budżetu miasta zgodny z prognozowanym wzrostem PKB jak i w prognozie zawartej w załącznikach do uchwały Rady Miejskiej dotyczącej WPI.

Tablica 5.12. Prognoza wskaźników finansowych miasta na lata 2004-2010

Lp.	Nazwa i opis wskaźnika	Prognoza budżetu wg	Miano	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	Wskaźnik dochodowości dochody gminy na jednego mieszkańca	prof. W. Orłowskiego	zł/M	1 239,30	1 303,16	1 367,10	1 433,32	1 499,23	1 575,01
		założeń w WPI		1 225,61	1 233,15	1 237,95	1 243,81	1 248,57	1 254,59
2	Poziom wydatków inwestycyjnych w wydatkach wydatki inwestycyjne/wydatki	prof. W. Orłowskiego	%	9,29	9,18	9,09	9,00	8,92	8,80
		założeń w WPI		9,45	6,56	6,56	6,56	6,56	6,56
3	Wskaźnik zadłużenia 1 obsługa zobowiązań w roku bieżącym/dochody budżetu ogółem zrealizowane w roku poprzednim	prof. W. Orłowskiego	%	0,19	0,48	0,68	0,65	0,63	0,60
		założeń w WPI		0,19	0,48	0,72	0,7	0,72	0,72
4	Struktura 1 dochody zrealizowane w roku bieżącym/ dochody + przychody budżetu zrealizowane w roku bieżącym	prof. W. Orłowskiego	%	98,37	99,30	100,00	100,00	100,00	100,00
5	Struktura 2 wydatki zrealizowane w roku bieżącym/wydatki + rozchody zrealizowane w roku bieżącym	prof. W. Orłowskiego	%	99,14	99,82	99,55	99,34	99,36	99,38

5.4.5. Analiza wykonalności programu z punktu widzenia budżetu miasta

W tabelicy 5.13 zestawiono plan i prognozę wydatków z budżetu miasta na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w latach 2005-2008 z wydatkami wynikającymi z działań zaplanowanych w programie. Prognozę wielkości wydatków budżetowych na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w latach 2005-2008 wykonano przy założeniu ich przeciętnego udziału w wydatkach budżetu na poziomie 8,3 % tak jak w planie na 2004 rok.

Tablica 5.13. Zestawienie planu i prognozy wydatków na ochronę środowiska z budżetu miasta z wydatkami wynikającymi z programu, [zł]

Wyszczególnienie	Plan 2004	Prognoza				Razem 2005-2008
		2005	2006	2007	2008	
Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	6 143,8	6 365,0	6 594,1	6 831,5	7 077,5	26 868,2
Dodatkowe obciążenie budżetu miasta wynikające z zadań ujętych w Programie Ochrony Środowiska (średnioroczne)	-	4 992,3	4 992,3	4 992,3	4 992,3	28 009,0

Wykonana analiza możliwości zadłużenia budżetu miasta Mielca oraz dotychczasowy poziom wydatków z budżetu na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska wskazuje, iż przy zachowaniu w przyszłości obecnego poziomu wydatków, założeniu finansowania części zadań zawartych w programie z funduszy zewnętrznych (tablica 5.8 - harmonogram wraz ze strukturą finansowania programu) realizacja programu przekroczy możliwości finansowe budżetu miasta w latach 2005-2008. Realizacja programu w pełnym planowanym zakresie wymagała będzie zatem wsparcia budżetu miasta zewnętrznymi kredytami i pożyczkami. Możliwości w zakresie pozyskania zewnętrznych środków na realizację zadań zawartych w programie zawiera rozdział 5.3 „Zewnętrzne źródła finansowania zadań z zakresu ochrony środowiska”.

LITERATURA

➤ Ważniejsze publikacje o zasięgu krajowym lub wojewódzkim

1. II Polityka ekologiczna państwa, 2001 r.
2. Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010, Rada Ministrów, Warszawa, grudzień 2002 r.
3. Program wykonawczy do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002-2010, Warszawa, listopad 2002 r.
4. Narodowa Strategia Ochrony Środowiska na lata 2000 - 2006, Ministerstwo. Środowiska, Warszawa, 2000 r.
5. Polska Statystyka Publiczna – bazy danych regionalnych
6. Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym. Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2003 r.
7. Orłowski Witold. M., Prognoza zmian sytuacji społeczno-ekonomicznej Polski: horyzont 2006, 2010, 2013-15, opracowanie na zlecenie MGPIPS, Warszawa, grudzień 2003 r.
8. Kondracki J., Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa 2000 r.
9. Kleczkowski A.S., i inni. Mapa obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony w skali 1:500 000. AGH, Kraków 1990 r.
10. Rocznik statystyczny dla województwa podkarpackiego 2003. Urząd Statystyczny w Rzeszowie.
11. Program ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego, 2003 r.
12. Strategia rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2004-2006, 2004 r.
13. Stan środowiska w województwie podkarpackim w 2001 r., WIOŚ Rzeszów, 2002 r.
14. Stan środowiska w województwie podkarpackim w 2001r., WIOŚ Rzeszów, 2002., (Biblioteka Monitoringu Środowiska)
15. Stan środowiska w województwie podkarpackim w 2002 r., WIOŚ Rzeszów, 2002., (Biblioteka Monitoringu Środowiska)
16. Przemysł podkarpackiego a stan środowiska w regionie. Materiały seminaryjne, Rzeszów 1999 r.
17. Stan gleb użytków rolnych w województwie podkarpackim. Stacja Chemiczno-Rolnicza. Oddział w Rzeszowie, 2002 r.
18. Borys. T., Opracowanie modelu wdrożeniowego wskaźników zrównoważonego rozwoju na poziomie wojewódzkim w ramach banku danych regionalnych, Regionalny Ośrodek Ekorozwoju Fundacji Karkonoskiej, Jelenia Góra – Warszawa, 2003 r. (strona internetowa Ministerstwa Środowiska www.mos.gov.pl)
19. Kozłowski S., Poradnik „Jak własnymi siłami opracować gminny lub powiatowy program ochrony środowiska ? „, Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej w Płocku, Starostwo Powiatowe w Płocku, 2003 r. (udostępniony na stronach internetowych)

➤ **Ważniejsze materiały o zasięgu lokalnym**

1. Program ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla powiatu mieleckiego, sierpień 2004 r.
2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Mielca, 2000 r.
3. Ocena aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Mielca
4. Plany zagospodarowania przestrzennego dla Mielca, obszaru przemysłowego osiedla Wojśław 2 szt., Lwowska, SSE, wysypisko Mościska
5. Uchwała w sprawie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego – „Teren gospodarki odpadami komunalnymi, 1995 r.
6. Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego miasta Mielca - „Osiedle Mościska –Mielec”, 1998 r.
7. Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego miasta Mielca - osiedle – centrum w Mielcu, 2002 r.
8. Uchwała w sprawie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego – „Obszar przemysłowy na osiedlu Wojśław”, 2003 r.
9. Uchwała w sprawie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego – „Specjalna Strefa Ekonomiczna”, 2003 r.
10. Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta Mielca, ENERGOPROJEKT – Warszawa SA ., lipiec 2001r.
11. Zagrożenia dla środowiska naturalnego Mielca i regionu. Forum ekologiczne „Batalia o czysty Mielec”, kwiecień 1999 r.
12. Monitoring zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego I etap SSE „EURO- PARK Mielec”, WIOŚ Rzeszów, listopad, 1999 r.
13. Wstępne opracowanie wyników pomiarów imisji powietrza atmosferycznego w rejonie SSE „EURO-PARK Mielec”, WIOŚ Rzeszów, lipiec 2002 r.
14. Wstępne opracowanie wyników pomiarów imisji powietrza atmosferycznego w rejonie SSE „EURO-PARK Mielec”, WIOŚ Rzeszów, listopad 2002 r.
15. Opracowanie wyników pomiarów imisji powietrza atmosferycznego w rejonie SSE „EURO-PARK Mielec”, WIOŚ Rzeszów, czerwiec 2003 r.
16. Informacja o wynikach kontroli przeprowadzonych przez WIOŚ w Rzeszowie. Delegatura w Tarnobrzegu w 2000 r. w obiektach o podstawowym znaczeniu dla powiatu mieleckiego, WIOŚ Rzeszów. Delegatura Tarnobrzeg, luty 2001 r.
17. Informacja o wynikach kontroli przeprowadzonych w 2002 r. przez WIOŚ w Rzeszowie w obiektach o podstawowym znaczeniu dla powiatu mieleckiego i tworzących go gmin, Podkarpacki WIOŚ Rzeszów, grudzień 2002 r.
18. Informacja o wynikach kontroli zakładów SSE „EURO-PARK Mielec”, WIOŚ Rzeszów. Delegatura Tarnobrzeg 2003 r.
19. Informacja o wynikach kontroli przeprowadzonych w 2003 r. przez WIOŚ w Rzeszowie w obiektach o podstawowym znaczeniu dla powiatu mieleckiego i tworzących go gmin, Podkarpacki WIOŚ Rzeszów, styczeń 2004 r.

20. Ocena przyrodnicza obszaru miasta Mielca, Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej. Oddział w Przemysłu. Pracownia Sozologiczna, marzec 1995 r.
21. Leśny Park Miejski, PW KRAMEKO Sp. z o.o., 2001 r.
22. Kompleksowa ocena oddziaływania na środowisko oczyszczalni ścieków dla miasta Mielca oraz przyległych gmin na etapie uzgodnienia projektu budowlanego, czerwiec 1999 r.
23. Wniosek o wsparcie przedsięwzięcia w ramach Funduszu ISPA – porządkowanie systemu zbierania i oczyszczania ścieków dla miasta Mielca i okolicznych gmin.
24. Kompleksowy program selektywnej zbiórki odpadów dla miasta Mielca, PROCHEM S.A., styczeń 1996 r.
25. Program edukacji ekologicznej mieszkańców Mielca w zakresie gospodarki odpadami, LEM PROJEKT Sp. z o.o., kwiecień 2001 r.
26. Mielczanin (4 wydania - 1999 r., 2001 r., 2002 r., 2003 r.)
27. Raport oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia budowy zakładu produkcji paliwa alternatywnego „EURO-EKO” Sp. z o.o. w Mielcu przy. Ul. Wojska Polskiego 3 na etapie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, Zespół Usług Ekologicznych „Eko-Projekt”, 2003 r.
28. Wytyczne w zakresie ochrony środowiska do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla obiektów zlokalizowanych na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej „EURO-PARK Mielec” z związku ze zmianą ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego, Zespół Usług Ekologicznych „Eko-Projekt”, 1998 r.
29. Kopie fragmentów raportów oddziaływania na środowisko dla stacji telefonii cyfrowej (3 szt.)
30. Kopia oceny oddziaływania dla wytwornicy ciepła technologicznego podstawowego źródła emisji firmy „Krono-Wood” Sp. z o.o.
31. Kserokopia opracowania „Analiza stopnia uciążliwości hałasu drogowego przy głównych trasach komunikacyjnych miasta Mielca, WIOŚ Rzeszów, 1997 r.
32. Budżet miasta Mielca w latach 2002-2003 i plany na rok 2004, Urząd Miejski Mielec, 2004 r.
33. Informacja nt. wykonania zadań wynikających z planów finansowych na 2002 – MFOŚiGW. Urząd Miejski, Mielec, 2004 (niepublikowane)
34. Informacja nt. wykonania zadań wynikających z planów finansowych na 2003 – MFOŚiGW. Urząd Miejski, Mielec, 2004 (niepublikowane)
35. Informacja opisowa nt wykonania zadań wynikających z planów finansowych na 2004 – MFOŚiGW. Urząd Miejski, Mielec, 2004 (niepublikowane)
36. Informacje uzyskane w wyniku ankietyzacji, bieżące konsultacje ze specjalistami, warsztatów roboczych w Urzędzie Miejskim w Mielcu, 2004 r.
37. Materiały informacyjne poszczególnych wydziałów UM w Mielcu w zakresie działań i potrzeb związanych z ochroną środowiska w latach 2005-2008 i 2009 – 2012 (niepublikowane)
38. Plan zamierzeń obrony cywilnej miasta Mielca na 2004 rok. Wydział Zarządzania Kryzysowego, Mielec 2004 (niepublikowane)
39. Program inwestycyjny miasta Mielca na lata 2004-2008, Mielec, czerwiec 2004 r.

40. Raport o stanie miasta Mielca i informacja na temat miejskich zadań inwestycyjnych zrealizowanych w Mielcu roku 2003. Materiały informacyjne zamieszczone na stronie internetowej UM w Mielcu
41. Strategia rozwoju Mielca na lata 2000-206 i Program operacyjny rozwoju Mielca na lata 2002-2006
42. „Program edukacji leśnej społeczeństwa w nadleśnictwie Mielec na lata 2003-2012”, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, 2003 r.

STRESZCZENIE

„Program ochrony środowiska dla miasta Mielca” jest dokumentem uchwalanym przez Radę Miejską dla realizacji zapisów polityki ekologicznej państwa. Zakres programu odpowiada wymogom określonym przez ustawę *Prawo ochrony środowiska*. Program zawiera cele do osiągnięcia w perspektywie długoterminowej, priorytetowe kierunki działań związanych z ochroną środowiska w perspektywie roku 2012 oraz szczegółowy wykaz zadań do roku 2008. Zadania ujęto - w strukturze celów i priorytetów - w harmonogram rzeczowo-finansowy (w rozbiciu na lata), w którym podano zasady odpowiedzialności i współpracy, a także wskazano zewnętrzne źródła finansowania. W programie zawarto także propozycje procedur zarządzania jego realizacją oraz propozycję systemu oceny skuteczności wdrażania.

Wybór celów, priorytetów i zadań jest dorobkiem analizy dokumentów strategicznych szczebla wojewódzkiego, powiatowego i miejskiego, programów inwestycyjnych realizowanych na terenie miasta, opracowań naukowych, uwarunkowań finansowych oraz konsultacji, którymi objęto zainteresowane podmioty samorządowe, gospodarcze i środowiska opiniotwórcze miasta. W szczególności, program jest zgodny z programem ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego i powiatu mieleckiego, a także z obowiązującymi dokumentami programowymi miasta Mielca w płaszczyźnie społecznej, gospodarczej i środowiskowej – w myśl zasady zrównoważonego rozwoju. Przyjęto, że cele strategiczne i priorytetowe kierunki działań są pochodną stanu środowiska miasta oraz całokształtu zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań społeczno-politycznych.

Ostatecznym celem realizacji programu jest osiągnięcie takiego stanu środowiska, który nie będzie stanowił bariery ograniczającej jakość życia mieszkańców Mielca. Wśród różnych zadań na czoło wysuwa się oraz poprawa stanu zasobów wodnych oraz klimatu akustycznego miasta. Dla trwałej poprawy w tych dziedzinach niezbędne jest, odpowiednio: ostateczne uporządkowanie gospodarki ściekowej oraz radykalne zmniejszenie uciążliwości akustycznych ze strony systemu drogowego. O jakości środowiska decyduje jednak kompleksowe oddziaływanie jego wszystkich elementów, np. dla osiągnięcia najwyższej jakości powietrza niezbędne jest nie tylko uporządkowanie i rozbudowa systemu drogowego, ale także realizacja programu zaopatrzenia miasta w energię ciepłą.

Program ochrony środowiska opracowany został w czterech aspektach: ochrony i poprawy jakości środowiska (obejmuje: kształtowanie stosunków wodnych i ochronę jakości wód, ochronę przed hałasem, ochronę przed promieniowaniem elektromagnetycznym, minimalizację zagrożeń awariami przemysłowymi i awariami infrastruktury komunalnej, transport materiałów niebezpiecznych oraz ekstremalne zjawiska klimatyczne, zapewnienie jakości powietrza i ochronę przyrody, krajobrazu oraz kształtowanie zieleni urządzonej), racjonalne użytkowanie zasobów środowiska (obejmuje: zapewnienie efektywnego wykorzystania wody, surowców, energii w sektorze komunalnym i gospodarczym, ochronę gleby i powierzchni ziemi, surowców mineralnych i lasów) wraz z współpracą z sąsiednimi miastami w zakresie ochrony środowiska oraz edukację ekologiczną i dialog społeczny. Program obejmuje zatem większość dziedzin życia miasta. Z tego względu zwrócono uwagę na zasady zintegrowanego zarządza-

nia środowiskiem w skali miasta. Do istotnych narzędzi zarządzania należy zaproponowany zestaw wskaźników służących zarówno diagnozowaniu stanu środowiska, jak mierzeniu postępów we wdrażaniu programu.

Zarządzanie realizacją programu ochrony środowiska dla miasta Mielca przebiegać będzie w sposób uspołeczniony. Realizacja zadań krótkoterminowych będzie dokonywana co dwa lata, natomiast aktualizacja programu – co cztery lata.

Niniejszy program nie obejmuje problemów gospodarki odpadami, gdyż ich rozwiązywanie określone jest przez plan gospodarki odpadami stanowiący odrębny dokument.

Oszacowany koszt wykonania wszystkich zadań (łącznie z zadania z planu gospodarki odpadami) wyniesie 207 650,0 tys. zł, w tym

w latach:	2005-2008	197 240,0 tys. zł,
	2009-2012	10 410,0 tys. zł.

Koszt wykonania zadań w podziale na własne, koordynowane i wspierane wyniesie:

◆ zdania własne miasta		21 844,0 tys. zł, w tym
w latach:	2005-2008	15 354,0 tys. zł,
	2009-2012	6 490,0 tys. zł
◆ zadania koordynowane przez miasto		155 068,0 tys. zł, w tym
w latach:	2005-2008	153 223,0 tys. zł,
	2009-2012	1 845,0 tys. zł,
◆ zadania wspierane		30 738,0 tys. zł, w tym
w latach:	2005-2008	28 663,0 tys. zł,
	2009-2012	2 075,0 tys. zł,
w tym udział miasta		6 165,0 tys. zł, w tym
w latach:	2005-2008	4 615,0 tys. zł,
	2009-2012	1 550,0 tys. zł.

Całkowite koszty poniesione przez miasto wyniosą: 28 009,0 tys. zł, w tym

w latach:	2005-2008	19 969,0 tys. zł,
	2009-2012	8 040,0 tys. zł.

WYKAZ ZASTOSOWANYCH TERMINÓW I SKRÓTÓW

Terminy

Termin 1	Definicja 2
acquis communautaire	dorobek prawny Unii Europejskiej
allochtoniczny	obcy, pochodzący z zewnątrz, z innego środowiska lub obszaru czynnik lub składnik
antropogeniczny	termin używany dla określenia wszelkiej działalności człowieka i związanych z nią zmian, np.: krajobrazu, czystości wód, powietrza atmosferycznego, szaty roślinnej itp.
antropopresja	nasilające się oddziaływanie człowieka na komponenty środowiska poprzez nie w pełni kontrolowane, uboczne efekty działalności gospodarczej
Biochemiczne Zapotrzebowanie Tlenu (BZT)	wskaźnik zanieczyszczenia wód oznaczający ilość tlenu zużywanego do mineralizacji (utleniania) związków organicznych zawartych w zanieczyszczonej wodzie, stosowany najczęściej do oznaczenia ilości ścieków organicznych
biodegradacja	proces niszczenia (unieszkodliwiania) związków chemicznych szkodliwych dla środowiska, w wyniku działania bakterii
Chemiczne Zapotrzebowanie Tlenu (ChZT)	umowny wskaźnik zanieczyszczenia wód związkami organicznymi i niektórymi nieorganicznymi (sole żelazawe, azotyny, siarczki itp., związki redukujące), oznaczający ilość tlenu (w mg/dm ³) pobranego z utleniacza w określonych warunkach, oznaczenie ChZT polega na utlenianiu (w temperaturze wrzenia wody) zawartych w wodzie związków organicznych i niektórych nieorganicznych za pomocą mieszaniny dwuchromianu potasowego i kwasu siarkowego
dB (decybel)	jednostka logarytmiczna stosowana do określenia poziomu mocy akustycznej lub poziom natężenia dźwięku
degradacja środowiska	każde obniżenie wartości, jakości lub roli poszczególnych komponentów (elementów) środowiska, będące efektem działalności człowieka
dyrektywa SEVESCO II	dyrektywa nr 96/82/EC ma na celu zapobieganie oraz ograniczenie następstw poważnych awarii przemysłowych – zwiększenie bezpieczeństwa w zakładach pracy
ECONET - Polska	krajowa sieć ekologiczna – wieloprzestrzenny system obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym, powiązany ze sobą korytarzami ekologicznymi zapewniającymi ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu
EMAS	rozporządzenie Nr 1836/93 dotyczące zasad opracowania i wprowadzania polityki ochrony środowiska i programu jej realizacji ustalone przez Unię Europejską w 1993 roku
emisja niezorganizowana	emisja pochodząca ze źródeł przypadkowych np. wysypisk, nieszczelności instalacji
emisja zorganizowana	emisja ze źródeł zorganizowanych (np. kominy fabryczne, wentylatory)
eutrofizacja	proces starzenia się akwenów w wyniku nadmiaru substancji troficznych (zwłaszcza fosforu i azotu), wzrasta wtedy ilość glonów i zwiększa się zużycie tlenu
implementacja	wdrożenie, zrealizowanie w praktyce
miano coli	najmniejsza objętość wody (wyrażona w cm ³), w której wykrywa się jeszcze pałeczki okrężnicy (<i>Escherichia coli</i>), bakterie te nie są bezpośrednio niebezpieczne dla człowieka, lecz ich występowanie (np. w wodzie) jest wskaźnikiem obecności bakterii chorobotwórczych
nadzwyczajne zagrożenie środowiska	zagrożenie środowiska spowodowanego gwałtownym zdarzeniem, nie będącym klęską żywiołową, lecz mogącym stwarzać znaczne niebezpieczeństwo dla stanu środowiska i dla ludzi

1	2
najlepsza dostępna technika	najbardziej efektywny oraz zaawansowany poziom rozwoju technologii i metod prowadzenia danej działalności, wykorzystywany jako podstawa ustalania granicznych wielkości emisyjnych, mających na celu eliminowanie emisji lub, jeżeli nie jest to praktycznie możliwe, ograniczenie emisji i wpływu na środowiska jako całość, z tym że pojęcie: a) „technika” oznacza zarówno stosowaną technologię, jak i sposób, w jaki dana instalacja jest projektowana, wykonywana, eksploatowana oraz likwidowana, b) „dostępne techniki” oznacza techniki o takim stopniu rozwoju, który umożliwia ich praktyczne zastosowanie w danej dziedzinie przemysłu, z uwzględnieniem warunków ekonomicznych i technicznych oraz rachunku kosztów inwestycyjnych i korzyści dla środowiska, a które to techniki prowadzący daną działalność może uzyskać, c) „najlepsza technika” oznacza najbardziej efektywną technikę w osiąganiu wysokiego ogólnego poziomu ochrony środowiska jako całości
NATURA 2000	europejska sieć ekologiczna – obejmuje obszary, na których chroniona jest różnorodność ekologiczna
niska emisja	emisja zanieczyszczeń do powietrza z emitorów o wysokości do 40 m
Odnawialne Źródła Energii (OZE)	źródła naturalne, nie wyczerpujące się w trakcie wytwarzania energii, np. wiatr, promieniowanie słoneczne, energia geotermalna, energia fal i pływów morskich, energia ciepła mórz i oceanów, biomasa
organy administracji	tutaj terenowe organy administracji rządowej, organy jednostek samorządu terytorialnego
poważna awaria przemysłowa	poważna awaria w zakładzie – zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstała w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w którym występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem
pył BS	pył zawieszony PM 10 określony metodą reflektometryczną bez separacji frakcji
saprobizacja	proces nadmiernego użyźniania zbiornika wodnego lub jego części, wywołany dopływem nadmiernej ilości allochtonicznej substancji organicznej (np. ścieków komunalnych), w wyniku czego zostaje obniżona zdolność produkcji biologicznej
substancja biogenna (biogeny)	związki mineralne (głównie azotu i fosforu), witaminy oraz inne związki chemiczne niezbędne do życia i rozwoju roślin, które mogą tworzyć z nich materię organiczną, będącą z kolei pokarmem zwierząt
substancja niebezpieczna	jedna lub więcej substancji albo mieszanina substancji, które ze względu na swoje właściwości chemiczne, biologiczne lub promieniotwórcze mogą, w razie nieprawidłowego obchodzenia się z nimi, spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub środowiska, substancją niebezpieczną może być surowiec, produkt, półprodukt, odpad, a także substancja powstała w wyniku awarii
termomodernizacja	przedsięwzięcie polegające na ograniczeniu potrzeb cieplnych w obiektach kubaturowych, strat ciepła w sieciach przesyłowych oraz zwiększenie efektywności energetycznej w źródłach ciepła
UNCHS/Habitat	Agenda Organizacji Narodów Zjednoczonych zajmująca się rozwojem zrównoważonym miast, która opracowała m.in. zestaw wskaźników oceniających jakość życia w siedliskach ludzkich
zrównoważony rozwój	rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń

Skróty

Skrót	Wyjaśnienie
1	2
BAT	Best Available Techniques (najlepsza dostępna technika)
b.d.	brak danych
BOS	Bank Ochrony Środowiska
BP	budżet państwa
BZT	Biochemiczne Zapotrzebowanie Tlenu
ChZT	Chemiczne Zapotrzebowanie Tlenu
c.o.	centralne ogrzewanie
c.w.u.	ciepła woda użytkowa
EBI	Europejski Bank Inwestycyjny
EBOIR	Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju
EEA	European Environmental Agency (Europejska Agencja Ochrony Środowiska)
EMAS	Eko-Management and Audit Scheme (System zarządzania i audytowania środowiskowego)
G	Gimnazjum
GFOŚiGW	Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
GPZON	Gminny Punkt Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych
GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
ICLEI	International Council of Local Environmental Initiatives (Międzynarodowa Agencja do Spraw Środowiska dla Samorządów Lokalnych)
IOŚ	Inspekcja Ochrony Środowiska
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control (Zintegrowanie systemu zapobiegania, ograniczenia i kontroli zanieczyszczeń)
ISO 14 000	seria norm dotyczących systemów zarządzania środowiskowego, zatwierdzonych przez Międzynarodową Organizację Normalizacyjną ISO
ISPA	Instrument for Structural Policies for Pre-Accession (Instrument Przedakcesyjnej Polityki Strukturalnej)
M	Mieszkaniec
MENIS	Ministerstwo Edukacji Narodowej i Szkolnictwa
MFOŚiGW	Miejski Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
M-K-G OChK	Mielesko-Kolbuszowsko-Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu
MPEC	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej
MPGK	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej
MZBM	Miejski Zarząd Budownictwa Mieszkaniowego
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development (Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju)
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PBW	Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
PFOŚiGW	Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
PGO	Program Gospodarki Odpadami
pH	wykładnik wodorowy, ujemny logarytm dziesiąty stężenia molowego jonów wodorowych w danym roztworze, za pomocą pH można ilościowo określić kwasowość lub zasadowość roztworu, roztwory obojętne mają pH = 7, roztwory kwaśne 0 - 7, roztwory zasadowe między 7 a 14
PHARE	Poland and Hungary: Assistance in Restructuring Economies (Program Wspomagający Przemiany Gospodarcze w Polsce i na Węgrzech)
PIG	Państwowy Instytut Geologiczny

1	2
POE	pozarządowe organizacje ekologiczne
POŚ	Program Ochrony Środowiska
PPGO	Powiatowy Program Gospodarki Odpadami
PPOŚ	Powiatowy Program Ochrony Środowiska
PPUH	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Uslugowo-Handlowe
PSP	Państwowa Straż Pożarna
PSSE	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
PZL	Polskie Zakłady Lotnicze
RLM	równoważna liczba mieszkańców
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SAPARD	Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development (Przedakcesyjny Instrument Wsparcia Rolnictwa i Obszarów Wiejskich)
sc	sieć ciepła
SM	Spółdzielnie Mieszkaniowe
SP	Szkoła Podstawowa
SSE	Specjalna Strefa Ekonomiczna „EURO-PARK Mielec”
StP	Starostwo Powiatowe
TINA	Transport Infrastructure Needs Assessment (Wsparcie potrzeb infrastruktury w zakresie transportu)
UE	Unia Europejska
UM	Urząd Miejski
UNCHS/Habitat	United Nation Center for Human Settlements/Habitat (Centrum Narodów Zjednoczonych do Spraw Osiedli Ludzkich)
UW	Urząd Wojewódzki
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WHO	World Health Organization (Światowa Organizacja Zdrowia)
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WPGO	Wojewódzki Program Gospodarki Odpadami
WPI	Wieloletni Program Inwestycyjny
WPOŚ	Wojewódzki Program Ochrony Środowiska
WSK	Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego
WSSE	Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
WZKiOL	Wojewódzkie Zarządzanie Kryzysowe i Ochrona Ludności
ZOL	Zakład Opieki Leczniczej
ZSRR	Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich
ZUOK	Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych
ZWiK	Zakład Wodociągów i Kanalizacji